

vrede

België-Belgique
P.B.
Gent X
3/4568

TIJDSCHRIFT VOOR INTERNATIONALE POLITIEK

Het ware gezicht van Haider

Enkele van zijn vele verklaringen waarop later een excuus volgde ...

"De oud SS-ers zijn respectabele mensen die karakter hebben en trouw blijven aan hun overtuiging"

"De Waffen SS was een deel van de Duitse Wehrmacht. Het is als dusdanig dat hen hulde moet gebracht worden"

"Het III Reich had een goede politiek van tewerkstelling verwezenlijkt"

"Onze soldaten waren niet verantwoordelijk. Ze waren in 't slechtste geval slachtoffers"

"Dit land wordt gewurgd door een politieke maffia"

"We zullen niet aanvaarden dat gesubsidieerde schrijvers Oostenrijk beledigen"

"De glorierijke offers van de soldaten van de Wehrmacht hebben ons bevrijd van het bolchevisme"

"De Oostenrijkse natie is geboren uit een misval"

"Een derde van de functionarissen werkt absoluut niet, een ander derde wacht naar orders"

"De traditionele partijen zijn parasieten maar wij zullen hun pesticiden zijn"

"Wij de liberalen zullen het ideale middel zijn om de parasieten te bekampen"

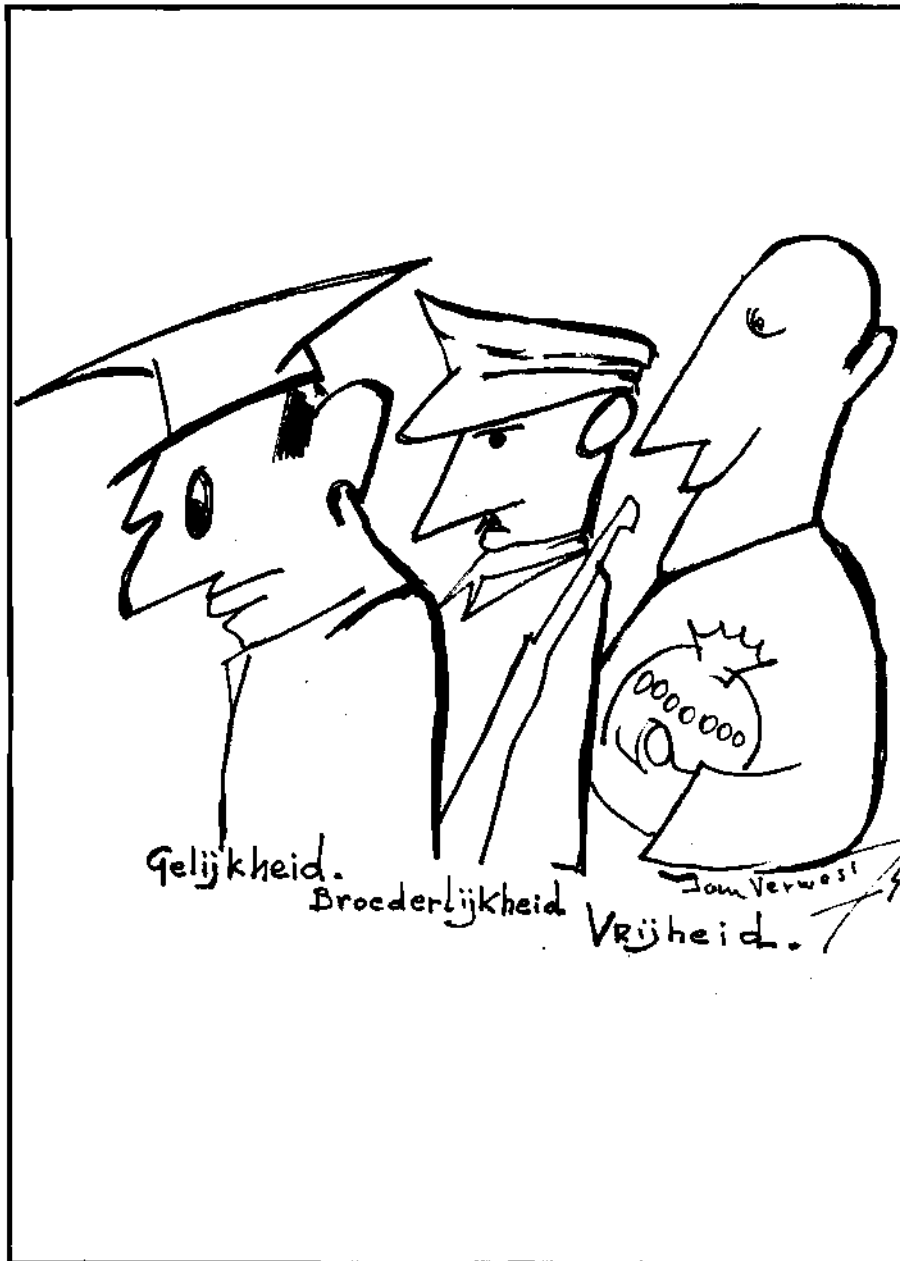
Ter overweging aan diegenen die denken dat het allemaal niet zo erg is...

verschijnt tweemaandelijks
43ste jaargang - nr. 342 - maart-april 2000
afgiftekantoor Gent X
Vrede - Galgenberg 29 - 9000 Gent
Tel. (09) 233 46 88
Fax (09) 233 56 78
e-mail: vrede@ngonet.be
internet:
www.democratisch-links.be/vrede

vrede

TIJDSCHRIFT VOOR INTERNATIONALE POLITIEK

verschijnt tweemaandelijks
43ste jaargang - nr. 342 - maart-april 2000
afgiftekantoor Gent X
Vrede - Galgenberg 29 - 9000 Gent
Tel. (09) 233 46 88
Fax (09) 233 56 78
e-mail: vrede@ngonet.be
internet:
www.democratisch-links.be/vrede

- V Putin
- V Oostenrijk
- V Tobin Taks
- V Israël - Palestina
- V V.S. spionage
- V Turkije en Hizbollah
- V Turkije en de NAVO
- V Marokko en Vrouwenrechten
- V Kohl
- V Wapenindustrie in Europa
- V Westelijke Sahara
- V Libië
- V Verkiezingen
- V Centraal-Europa
- V Fusie in de media
- V België - wapenhandel
- V Veiligheid

De televisie en de V.N.

Op 18 november jl. ging te New York, in de zetel van de Verenigde Naties, een Internationaal Forum van de Televisie door. Achthonderd verantwoordelijken van T.V.-stations uit 90 landen namen hieraan deel. Hierbij werd er aan herinnerd dat, toen in 1945-1946 de V.N. werd opgericht deze over een eigen T.V.-station beschikte. Dit was bedoeld als een agentschap (800 medewerkers) dat informatie en documentatie over de ganse wereld moest verspreiden. Vandaag is dit nog een schaduw van wat het ooit geweest is. Na het einde van de koude oorlog, toen het aspect van de propaganda wijzigde, werd het budget tot een minimum herleid. De privatisering en de commercialisering van de TV-stations in vele landen zijn eveneens niet zonder invloed geweest. Daar waar de VN-televisie in de jaren 40 nog een twintigtal documentaires per jaar produceerde zijn er dit vandaag nog amper één of twee om de twee jaar. Talrijke deelnemers van het Forum wezen er op dat T.V. een "belangrijk instrument zou kunnen zijn in dienst van vrede en ontwikkeling zoals in de strijd tegen armoede om door middel van het verstekken van informatie het bewustwordingsproces te bevorderen".

De realiteit is echter anders. Slechts 5% van de bevolking van de derde wereld bezit een eigen T.V.-toestel. Verschillende sprekers wezen op het misbruik van de T.V.-feuilletons, o.m. de Amerikaanse series, die "slechts geweld, seks, naaktheid en luxe vooropstellen wat in tegenstrijd is met de eigen cultuur". Anderen wezen op het imperialisme van het beeld en het opdringen van een fantasiebeeld dat er op gericht is de Amerikaanse levenswijze voorop te stellen.

De deelnemers spraken zich uit voor de uitbouw van een eigen V.N.-T.V. zender. Kofi Annan (per duplex van uit Turkije) beantwoordde dit positief maar ... verklaarde dat hiervoor het nodige geld ontbreekt. Hij zegde wel op de steun van de nationale T.V.-zenders te rekenen. Maar bewijst juist dit Forum niet dat deze T.V.-stations, die in hoofdzaak in de rijke landen staan, aan hun plichten tekort schieten? Dat onze eigen V.R.T. over dit Forum, naar mijn wens, niets gezegd heeft is hier zeker een bevestiging van. (ads)

Steun Cuba!

De nu bijna 40 jaar durende boycot van de U.S.A. tegenover Cuba, heeft zeer zware gevolgen voor de bevolking en in het bijzonder voor de volksgezondheid. Vrede verkoopt steunkaarten (100 fr.) om hulp te bieden aan het kinderspital "William Soler" Havana, waar Aleida Guevara, dochter van "Che", arts is. De tekening werd speciaal voor onze vereniging ontworpen door "Chip" Beck, Combat Artist uit de U.S.A.

Steuncampagne gevoerd door Vrede vzw, Galgenberg 29, 9000 Gent, prk 000-0956015-80.

INHOUD

EDITORIAAL	Het westen wedt op Putin	3
UITKIJK	Oostenrijk en de Europese Unie	4-5
GLOBALISERING	Het europarlement en de "Tobin-taks"	5
MIDDEN-OOSTEN	- De vredesonderhandelingen in de impasse - Hebben de Palestijnen recht op hoop? Het alluisterapparatuur van de V.S.	6 7-8 8
TURRIJKE	- Hizbollah in dienst van de Turkse staat - Speerpunt van de NAVO	9 10-11
INTERVIEW: MAROKKO	Vrouwenrechten zijn het hart van de democratie	12-13
DUITSLAND	En dat ... noemen ze democratie!	14-15
BEWAPENING & ONTWAPENING	Europese wapenindustrie	16
DOSSIER	De nieuwe militarisering	19-22
EERLIJKHEIDSHALVE		23
VERKIEZINGEN	Lessen trekken uit het verleden Uitslagen commentaar	24-26
CENTRAAL-EUROPA	- De andere zijde van de medaille - En toch komt er verzet...	26 27
AFRIKA	Westelijke Sahara: waar de VN-bazen zichzelf in de voet schieten	28-30
LYBIË	Terrorisme of onderdrukking tegen Libië?	30
MEDIA	Fusie in de media	31
CULTUUR	De aardappel, afkomstig uit de Andes, ...	33
BELGIË	- Louis Michel zet België in de kijker Een overzicht van de Belgische wapenexport	34 35
VREDESINITIATIEVEN	Dialogogavonden - Interventie...	36-37
VOOR DE VUIST	Vrede, veiligheid en ontwikkeling	39

Werken mee aan dit blad: Georges Spriet - Willy Courteaux - André De Smet - Claudine Huyghe - Antoine Uytterhaeghe - Bart Vandersteene - Marie Jeanne Vanmol - Renaud Bellais - Ludo De Brabander - Wim De Neuter - Luke Vanderbeke - René Van Nerum - François Houtart - Jozef Vandromme.

vrede

sedert 1957
tweemaandelijks tijdschrift
vrede vzw
studie- en informatiecentrum
internationale politiek, vredes- en
ontwikkelingsproblematiek

redactie - beheer - publiciteit
galgenberg 29 - 9000 gent
prk. 000-0956015-80
tel. (09) 233 46 88
fax (09) 233 56 78
e-mail: vrede@ngonet.be
internet:
www.democratisch-links.be/vrede

leesgeld :

110 fr.: los nummer
600 fr.: 6 nummers per jaar
700 fr.: instellingen met factuur
800 fr.: Nederland en E.U.
1.000 fr.: rest van de wereld

43 gulden op postbankgiro nr. 5267830
van Ad Woudenberg / VREDE postbus
92311 1090 AH Amsterdam

steunabonnement : 1.000 fr.
abonnementendienst: L. Verwest
vrede wordt gedrukt op
kringlooppapier
offset druk:
Nevelland, B.W., 9850 Nevele

redactie :

Lucien Bollaert, André De Smet, Jan Olsen,
Georges Spriet, Victor Stuyck, Ludo De
Brabander, Marie-Jeanne Vanmol, Antoine
Uytterhaeghe
redactiesecretaris: L. Bollaert.
hoofdredacteur: André De Smet.
verantwoordelijke uitgever:
Michel Vanderborght
Beukendreef 15, 9401 Pollare-Ninove

De ondertekende artikelen beantwoorden niet
noodzakelijkerwijze aan ons standpunt
Overname van artikelen is slechts toegelaten
mits bronvermelding en toezending van een
presentemplaar.

Het westen wedt op Putin

De woordenrelatie tussen Moskou en Washington wordt door twee oorlogen gedomineerd. Rusland verwijst steevast naar de onrechtmatigheid van de bombardementen op Servië, en het Westen klaagt de Russische oorlog tegen Tsjetsjenië aan.

Eenmaal deze zaken zijn gezegd, krijgen we vanuit het Westen een gans schaduwspel van signalen en uitspraken die de huidige Russische bewindsploeg moet versterken op weg naar de presidentsverkiezingen. Dat dit bewind verantwoordelijk is voor de vernietigende bombardementen op Grozny waar zeker ook de burgerbevolking slachtoffer van is, voor het plattelagen van volledige dorpen, voor het beleid dat vluchtelingen niet respecteert, neemt men er dan maar bij.

Albright was in Moskou om vast te stellen dat Vladimir Putin "een karaktersterke persoonlijkheid" was. Ze had het over Tsjetsjenië met hem gehad. Maar volgens waarnemers had ze ook de mogelijkheid voorgespiegeld dat Washington de ruimteschild-technologie wel met Moskou wilde delen. Een heuse poging om het Kremlin er toe over te halen gezamenlijk het oude ABM-verdrag te herzien.

Later, in een interview op CNN heeft Bill Clinton gezegd dat de Russische president Putin iemand is "waarmee je wel zaken kan doen".

Een niet mis te verstane ondersteuning voor Putin vormt de beslissing van de banken in de Club van London om Rusland's buitenlandse schuld te herschikken. Westerse kringen hebben kant gekozen.

Nadien was het de beurt aan NAVO-secretaris-generaal Robertson om naar Moskou te gaan. Dit gebeurde eigenlijk op een moment dat de Russische regering uittrekkend is, en op enkele weken van nieuwe verkiezingen. Toch wel een eigenaardige timing, niet? Betekent dat men in NAVO-kringen absoluut zeker is van zijn overwinning? Of wilde men precies daar nog een laatste duwtje aan komen geven?

Niet iedereen in Moskou was gelukkig met het hoge NAVO-bezoek. En zeker niet in Russische defensiekringen. Sommige generaals wilden de samenwerking weer opnemen, al zij het maar voor goede informatie-uitwisseling. Anderen wilden alleen maar praten als de NAVO zich zou

verontschuldigen voor Kosovo, en Rusland als een gelijke partner zou erkennen door het te betrekken op de internationale politieke scène. Kennelijk hebben de voorstanders van de dialoog het gewonnen. De anti-NAVO-generaal Leonid Ivashov, ging net voor Robertson's aankomst op zakenreis naar Zwitserland. Anderzijds liet de leider van de KP, Zjoeganov, zich wel lovend uit over het heropenen van de relaties met de NAVO.

Belangrijkste resultaat van dit bezoek is het besluit om de NAVO-Rusland-contacts geleidelijk aan te herstellen. Ze zullen in de toekomst nieuwe veiligheidsconcepten en militaire zaken bespreken in de Permanente Gemeenschap-pelijke Raad. Rusland en NAVO stellen dat hun samenwerking essentieel is om de Europese en internationale veiligheid te bevorderen.

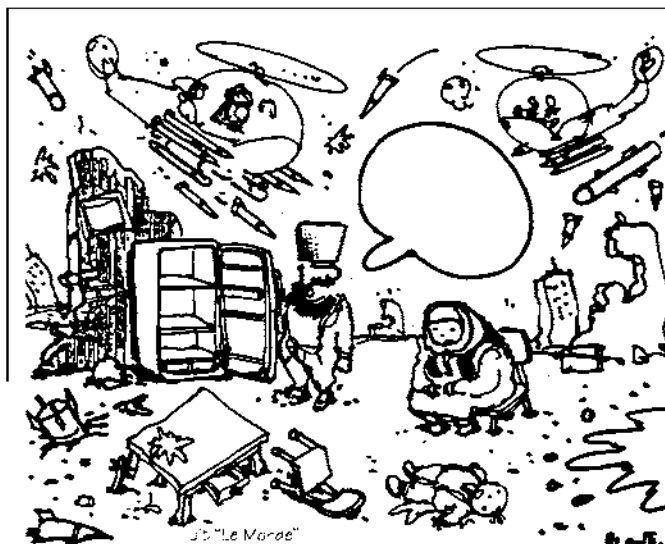
Het ziet er dus voorlopig naar uit dat de NAVO-Rusland crisis zo goed als voorbij is. Het hernemen van de relaties met de NAVO is voor Vladimir Putin cruciaal. Hij kan zich nu het image toemeten van een doorzetter (de manier waarop hij Tsjetsjenië aanpakte), maar tegelijkertijd iemand die in staat is de meest complexe problemen te onderhandelen. Voorwaar, een betere reclame kon Putin zich niet inbeelden.

Het Westen blijkt dus haar keuze te hebben gemaakt: Putin moet de volgende president worden. De strategen in en rond het Kremlin, de 'familie' zoals ze worden genoemd, mogen gerust zijn. Er zal geen grote verandering komen. Hun lucratieve bezigheden zullen verder kunnen gezet worden. Dank zij de westerse steun. Maar ja, het samengaan van de belangen is ook groot: privatisering van de toegang tot een grondstoffenrijke regio biedt heel wat toekomst.

Dit alles doet het cynisme van de wereldpolitiek nog maar 's bovendien. De redevoeringen van de leiders staan bol van mooie woorden en verwijzingen naar ethische waarden. De werkelijkheid is er echter een van kille economische berekening en strategische zetten.

Laat ons dat niet uit het oog verliezen bij een volgende "aanpak van terroristen" of "noodzaak voor humanitaire interventie".

Georges Spriet

Tsjetsjenië wilde de val van de muur vieren...
"waar heb je de champagne gezet?"

De jongerengroep van Vrede betoogde eind december voor de Russische ambassade met de volgende eisen:

- Een vreedzame en politieke oplossing, een niet-militaire aanpak van het conflict.
- Onmiddellijke stopzetting van de bombardementen en de demilitarisering van Tsjetjenië.
- België en de internationale gemeenschap dienen politieke en diplomatieke stappen te ondernemen om de oplossing dichterbij te brengen.
- Bevriezing van alle buitenlandse rekeningen in handen van de Jeltsin "getrouwen".
- Vrije toegang van de pers in het oorlogsgebied, stopzetting van de Russische censuur.

Oostenrijk en de Europese Unie

Misschien is het toch veilig vooraf even een waarschuwing te laten horen. Ik verafschuw Haider en zijn FPÖ. De man is een rechtse populist, een demagoog en een opportunist. Hij is bovendien een warhoofd, ofschoon niet altijd: het was niet slim van hem, aan het adres van België en het Franse staatshoofd uitlatingen te debiteren die hij achteraf heeft moeten intrekken. (Of was het wél slim en heeft hij zijn populariteit in eigen land ermee vergroot?) Voor mij volstaat deze beschrijving om de man een kwaad hart toe te dragen. Ik heb er geen behoefte aan, hem ook nog een fascist te noemen. De term is al zo vaak gebruikt dat hij meer op een scheldwoord dan op de naam van een historisch verschijnsel is gaan lijken.

Er zijn dus redenen, niet alleen voor ons maar ook voor de 75% Oostenrijkers die niet voor de man gestemd hebben, om ons ongemakkelijk te voelen nu die partij deel uitmaakt van de Oostenrijkse regering. Dat men daar lucht aan geeft - hier én in Oostenrijk - is normaal. Maar de afkeuring heeft nogal hysterische vormen aangenomen die toch ook wel bedenkelijk zijn. Ik som enkele punten op.

1. In de periode na de Tweede Wereldoorlog werden de zuiveringen in West-Duitsland alles behalve grondig uitgevoerd, zodat het staatsapparaat en de justitie een menigte hooggeplaatste ex-nazi's omvatte. Zo was één van de ministers onder Adenauer een jurist die had bijgedragen tot de formulering van de berucht racistische Neurenberg-wetten. Niemand gaf een kik. Maar toen moest West-Duitsland geïntegreerd worden in de Westerse verdedigingsgordel rond het communistische Oost-Europa. Ex-nazi's waren dus welkom.
2. In 1994 werd de neo-fascistische partij (en hier is de term op zijn plaats) van Fini in Italië in de regering opgenomen. Niemand kikte.
3. De Oostenrijkse sociaal-democraat Bruno Kreisky sloot in 1970 een pact met de toenmalige Vrijheidspartij, dezelfde FPÖ dus, die geleid werd door een heuse SS-er uit de hoge rangen van dat Nazi-apparaat. Daardoor kon de minderheidsregering van de sociaal-democraten aan de macht blijven tot 1983. En in Kreisky's kabinet zaten ook nog vier gewezen nazi's. Geen kik.
4. Haider was al in 1983 eerste minister in de deelstaat Karinthië. Hij moest in 1991 aftreden omdat hij de tewerkstellingspolitiek van Hitler had geprezen. Sinds vorig jaar staat hij opnieuw aan het hoofd van de regering in Karinthië, waar hij ervoor gezorgd heeft dat de Oostenrijkse staatsburgers van zijn gebied bovenop hun kinderbijslag nog een extra-toelage krijgen. Wie geen Oostenrijks staatsburger is, krijgt die toelage niet. Zacht uitgedrukt is dit onduidelbare discriminatie. Brutaler uitgedrukt: afkeer van vreemdelingen. Daarover: geen kik. Maakt Karinthië soms geen deel uit van de Europese Unie?

Aan dit alles kan men een aantal bedenkingen vastknopen. Primo, is het succes van Haider te wijten aan een afglijden naar het nazisme bij de Oostenrijkse bevolking? Dat is niet zo evident. Na dertig jaar bewind van de twee voormalige

regeringspartijen is een verschuiving binnen het politieke spectrum niet abnormaal, en de partij van Haider is in de huidige omstandigheden het enige alternatief. Een slecht alternatief, dat wel. Maar als we het verschijnsel interpreteren als een nazistische opwelling bij één vierde van de kiezers, wordt alle verdere discussie over het fenomeen lamgelegd, of zit ze in elk geval op een vals spoor. Bovendien hebben de Oostenrijkers gelijk als ze zeggen dat dit een interne Oostenrijkse kwestie is? Het antwoord op de vraag is minder simpel dan op het eerste gezicht kan lijken. Parlementaire verkiezingen en de daaropvolgende regeringsformatie zijn nog altijd een interne nationale kwestie. Men kan Schüssel verwijten dat hij het "cordon sanitaire" heeft doorbroken. Bovendien heeft hij dat gedaan om zelf kanselier te kunnen worden. Maar is dat laatste een uniek fenomeen in de politiek?

Na dertig jaar bewind van de twee voormalige regeringspartijen is een verschuiving binnen het politieke spectrum niet abnormaal, en de partij van Haider is in de huidige omstandigheden het enige alternatief. Een slecht alternatief.

Toen we enkele dagen geleden de nieuwe president van Indonesië hoorden verklaren, dat hij een generaal die beschuldigd wordt van massale slachtingen in Oost-Timor zou ontslaan opdat hij niet voor een internationaal gerechtshof zou moeten verschijnen, dat hij de generaal wél voor een Indonesische rechtbank zou laten verschijnen, en dat hij de generaal, mocht die veroordeeld worden, amnestie zou verlenen. Daarop gaf onze premier Verhofstadt als zijn mening te kennen, dat dit een interne aangelegenheid was waar het buitenland zich niet mee te bemoeien had. Akkoord, Indonesië maakt geen deel uit van de Europese Unie. Maar de slachtingen in Oost-Timor liggen wel in het verlengde van het feit dat Indonesië zwaar in de fout is gegaan door Oost-Timor te bezetten tegen de uitspraak van de Verenigde Naties in. En de Verenigde Naties, daar zijn België en Indonesië bij aangesloten. Is het dan zo evident, Guy Verhofstadt, dat de slachtpartijen in Oost-Timor een interne Indonesische affaire zijn?

Maar goed, laten we even aannemen dat het Oostenrijkse geval wél de zaak is van de Europese Unie en, bovendien, dat de Europese Unie gerechtigd is, sancties te treffen tegen Oostenrijk. Ik heb de indruk dat, in het geraas van de morele verontwaardiging van mensen als Louis Michel en Chirac, vergeten wordt dat het hier ook gaat over politiek. Maar hoewel politiek een ethische dimensie moet hebben (en die al te vaak niet heeft) kan die politiek er tegelijkertijd niet onderuit, dat, als het ethisch standpunt eenmaal is ingenomen, de vraag gesteld moet worden over de concrete effecten van een welbepaalde politieke maatregel. Als de verontwaardiging die nu alom heerst en de banvloeken die nu worden uitgesproken leiden tot een politieke beslissing, die voor gevolg heeft dat de partij van Haider binnen de kortst mogelijke tijd, of op middellange termijn, in elkaar

stort, dan kunnen we zeggen: bravo en proficiat. Maar er is geen mens die dat durft te beweren. Integendeel. Het is een uitgemaakte zaak - de opiniepeilingen laten er geen twijfel over bestaan - dat de FPÖ de grootste Oostenrijkse partij zou zijn als er vandaag nieuwe verkiezingen zouden worden uitgeschreven. Men kan zich moeilijk ontdoen van de veronderstelling, dat de anti-Oostenrijkse hetze van de afgelopen dagen daartoe een serieuze bijdrage heeft geleverd.

Evenmin kan men zich ontdoen van het idee, dat het geen toeval is dat juist België de kat de bel heeft aangeboden en dat Chirac meteen op die kar gesprongen is: twee landen die beducht zijn voor een verder oprukken van extreem-rechts. Men kan dat begrijpen. Maar hoe verstandig is het, Oostenrijk aan te pakken met als doel extreem-rechts in eigen land te bestrijden?

Wat hebben regeringen en politieke partijen gedaan of nagelaten te doen waardoor er ruimte is ontstaan voor onsmakelijke politieke fenomenen?

Er is één vraag die door al dat rumoer overstemd wordt: wat hebben regeringen en politieke partijen gedaan of nagelaten te doen waardoor er ruimte is ontstaan voor onsmakelijke politieke fenomenen? Ach ja, ook politiek is een menselijke bedrijvigheid waarvan men geen wonderen mag verwachten. We hoeven niet direct met stenen te gooien, want dat helpt ook niet. Maar mag men de vraag tenminste stellen? En willen gezagdragers dan eens diep nadenken over een antwoord?

W. Courteaux

Globalisering

Het europarlement en de "Tobin-taks"

Donderdag 21 januari was een belangrijke dag in het Europees parlement in Straatsburg. Kort geleden was er reeds een kern van ATTAC opgericht waaraan vertegenwoordigers van verschillende partijen deelnamen.

Op initiatief van de socialist Harlem Desir en de communist Francis Wurtz werd er een resolutie ingediend voor de toepassing van de Tobin-taks op de speculatieve kapitalen (\pm 1.800 miljard dollar per dag), waarbij ook een voorstel gedaan werd voor het invoeren van sancties tegen de belastingparadijzen en tegen die landen die de belastingontduiking in de hand werken.

De commissaris van de Europese Unie, de Nederlandse rechtse liberaal Bolkstein, had reeds aan de vooravond van het debat zijn veto gesteld tegen elk voorstel om de internationale kapitalen te taxeren. Hij stelde dat dit in strijd is met het Verdrag van Rome dat de "vrije circulatie van de kapitalen waarborgt".

In de paragrafen 8 en 9 van de tekst vroegen de indieners aan de Brusselse commissie hogergenoemde punten te onderzoeken en de resultaten binnen de zes maanden in een rapport te publiceren teneinde de verwezenlijking van deze objectieven mogelijk te maken. Daar waar paragraaf 9 goedgekeurd werd met 243 stemmen tegen 223, werd het geheel van de resolutie, tot ie-

ders verbazing, verworpen met 229 tegen 223 stemmen en 36 onthoudingen. Dus slechts zes stemmen te weinig. De Europese Volkspartij (waarvan de CVP lid is), de grootste anti-Tobin groep, stemde op vier uitzonderingen na tegen de resolutie.

Niet minder dan twintig leden van de socialistische partij van Tony Blair, onthielden zich na een tussenkomst van de Britse premier. Vier leden van de fractie stemden echter voor. Het moet gezegd worden dat ook Londen een paradijs is voor speculanten.

ATTAC-Vlaanderen Mon Rosseel heeft een straattoneel opgezet rond de financiële speculaties

Optredens aan dit marktproject:

- 24 maart: Vrijdagmarkt Gent
- 25 maart: Markt Mechelen ATTAC Mechelen
- 29 maart: Stichtingsavond ATTAC Antwerpen
- 1 april: Jong Agalev Congres Duinbergen
- 10 april: Avond over WTO in Assenede
- 15 april: Markt Brugge ATTAC Brugge
- 24 april: Jaarmarkt Herzele
- 1 mei: Waarschijnlijk groot podium na stoet Vrijdagmarkt 's Namiddags op het PVDA feest in Brussel
- 6 mei: Worldshake in Mechelen
- 7 mei: Ajuinmarkt in Sint-Amandsberg (org.: Geneeskunde voor het Volk)

een EU-project van Vrede.vzw & Oxfam-solidariteit

De drie leden van "Lutte Ouvrière" van Arlette Laguiller stemden met de rechtse tegen, terwijl de verkozenen van de "Ligue Communiste Revolutionnaire" van Alain Krivine zich onthielden. Hun argument was dat maatregelen als de Tobin-taks het kapitalisme zal toelaten zich te herstellen en het functioneren

Na de oprichting van ATTAC Vlaanderen komt er stilaan schot in deze beweging. In het parlement werd, in overleg met de Franstalige vrienden en enkele volksvertegenwoordigers, een kern van ATTAC opgericht, die reeds een vijftienvigtal leden telt. In Antwerpen en Gent werden eveneens regionale kernen van ATTAC opgericht en in Oostende worden eveneens voorbereidende gesprekken gevoerd om met een ATTAC kern van start te gaan.

van de globale financiële markten bevorderen.

Het feit dat ze meteen hun steun verleenden aan de rechtse flank van het Europees parlement bleek dus hun minste zorg te zijn.

Dat in de stemming van de resolutie slechts 6 stemmen ontbraken kan geen nederlaag genoemd worden. Het is namelijk slechts anderhalf jaar geleden dat, op initiatief van "Le Monde Diplomatique", de volksbeweging ATTAC werd opgericht, en dat o.m. het probleem van de Tobin-taks en de belastingparadijzen op de dagorde werden geplaatst. Het is nuttig er aan te herinneren dat de invoering van de

Tobin-taks jaarlijks meer zou opbrengen dan de door het ontwikkelingsprogramma van de Verenigde Naties (UNDP) voorgestelde 40 miljard dollar die nodig zijn om voor ieder mens basisonderwijs, gezondheidszorg en drinkwater te verzekeren.

André De Smet

De vredesonderhandelingen in de impasse

Niets gaat nog. De onderhandelingen tussen Israël en Syrië enerzijds, tussen de joodse staat en de Palestijnen anderzijds zijn in een onrustwekkende blokkeringsfase beland. Zonder een intense externe inmenging, dreigt de diplomatieke lethargie zich door te zetten. Gevaarlijk.

Alles scheen er nochtans op te wijzen dat de Israëlisch-Syrische gesprekken die in december eindelijk hervat waren, tot een goed eind gebracht zouden kunnen worden. De basis van het ruil-principe: de Golanvlakte, die sedert 1967 door Israël bezet is, tegen een vredespact dat een afdoende regeling garandeert voor alles wat veiligheid en watervoorziening betreft. Helaas. De Syriërs hebben de negatieve signalen alleen maar verdubbeld.

De voorwaarde die Damascus aankondigde na de onderhandelingsessie van Virginia van januari, nl. dat de onderhandelingen slechts zouden hervat worden nadat Israël zich klaar en duidelijk engageert om zich uit de Golan terug te trekken tot aan de demarcatielijn van 4 juni 1967, is als een koude douche bij de Israëli's aangekomen. Deze laatsten hoopten een akkoord te bereiken op de grens van 1923, wat Israël over enkele km² een betere controle op de waterreserves zou opleveren. De Syriërs hebben recentelijk alles in het werk gesteld om hun reputatie van radicale tegenstanders van de staat Israël te bevestigen. Minister Chareh, die onderhandelde met de Israëli Barak, kreeg als bevel hem niet de hand te schudden.

De Syrische leiders visten hun oude redenering terug op. Ze veroordelen het zionisme op basis van haar concept van etnische superioriteit, van de bezetting, en van uitsluiting van anderen. Een officiële krant uit Damascus oordeelde overigens op 31 januari dat het zionisme de Holocaustmythe gecreëerd heeft om de politici en intellectuelen van de wereld te doen zingen en terroriseren. Een bewering die een hevige commotie heeft veroorzaakt in Israël. De geestelijke leider van een religieuze partner uit de regeringscoalitie eiste meteen de stopzetting van de contacten met Syrië. Syrië laat de

Hezbollah vrijspelen tegen de Israëlische bezettingstroepen in Libanon, met het risico een fatale geweldspiraal te ontketenen.

Ondanks alles blijft de as Syrië-Israël de meest belovende. Via Washington zouden er geheime contacten behouden worden, terwijl men weet dat Barak in 2000 een eind wil maken aan de bezetting van de Golan en Zuid-Libanon. Zijn belofte om een referendum te houden over ieder vredesverdrag vereenvoudigt de zaak niet. Zonder het te hebben over de morele en juridische bezwaren die deze belofte kan oproepen vanaf het ogenblik dat het internationaal recht de onwettelijkheid van de Israëlische bezettingen opgeeft.

De woede van Arafat

Op het terrein van de Israëlisch-Palestijnse besprekingen heerst een veel dieper pessimisme. De Palestijnen hebben begin februari beslist de onderhandelingen te bevriezen omwille van de positie van Israël dat zich niet alleen van al zijn engagementen en afgesproken data ontdoet, maar er ook op aanstuurt zijn wil aan de Palestijnen op te leggen.

Israël heeft de datum van 13 februari genegeerd. Datum waarop de akkoorden van Charm-el Cheikh (5 september 1999) afgestemd waren voor een kaderakkoord over de definitieve status van de bezette Palestijnse gebieden. Ondertussen gaan de bezettingen en de grondconfiscaties verder op een ritme dat hoger ligt, 'beweren de Palestijnen de cijfers in de hand', dan onder de regering Netanyahu. De Palestijn kan zijn woede niet verkroppen sedert hij de Israëlische plannen kent. (zie ook volgend artikel, red.)

Om de interimfase af te ronden, moeten de Israëli's vooreerst 6,1 % van de gebieden onmiddellijk ontruimen. Ze weigeren evenwel om de dichtbevolkte Palestijnse buurten van Jeruzalem waaronder Abou Dis te ontruimen. Alhoewel die buurten absoluut deel uitmaken van het toekomstige Palestina.

Vervolgens moet Israël, conform de akkoorden van Oslo uit 1993, alle gebieden ontruimd hebben behalve de mili-

taire zones (die niet gedefinieerd zijn) en de joodse kolonies. Deze etappe wil Barak verankerd zien in het akkoord over de permanente status van de Palestijnse gebieden. Hij heeft daar trouwens precieze ideeën over. Volgens betrouwbare bronnen zou de Palestijnse staat 60 % van Cisjordanië beslaan, zouden 25% (de Jordaanvallei en de Judeawoestijn) minstens tijdelijk onder Israëlische controle blijven, terwijl de resterende 15% (het meest essentiële deel van de joodse kolonies) puur en eenvoudigweg geannexeerd zouden blijven door Israël.

Kan Yasser Arafat dit verkopen? Deze vraag wordt nog belangrijker als we ermee rekening houden dat voor Jeruzalem en de vluchtelingen de Israëlische toegevingen vrijwel nihil zijn? Ehud Barak gaat hier voluit, de zwakte van zijn Palestijnse partner kennde. Deze laatste houdt niet op – te vergeefs - de tussenkomst van de Amerikaanse bemiddelaar in te roepen.

Arafat rest nog slechts de (reeds oude) kaart van de eenzijdige onafhankelijkheidsverklaring te laten gelden. Maar wat betekent deze geste nog voor de Palestijnen, die zich ingesloten zien in minder dan 1000 km² - opgesplitst in meer dan 100 mini-entiteiten?

"Alles is een kwestie van krachtsverhoudingen", verklaarde onlangs de Israëli Michel Warshawski, vrijgestelde van het Alternatief Informatiecentrum in Jeruzalem en Bethlehem in het laatste nummer van 'Epoc', het maandblad van de Vereniging van progressieve Joden in België (UPJB).

"Met Syrië weet Barak dat hij niet om het even van kan doen terwijl met Arafat hij het gevoel heeft dit wel te kunnen doen. Ook het Palestijnse volk heeft het aanvoelen dat Arafat bereid is tot alle toegevingen en dat is de reden voor zijn groot scepticisme tegenover de onderhandelingen. Het voelt zich diep bedroefd. En vernedering is zeker geen garantie voor een duurzame vrede".

Baudouin Loos,
in Le Soir,
8 februari 2000.

Vertaling door Claudine Huyghe.

Hebben de Palestijnen recht op hoop ?

Bij al de bilaterale ontmoetingen tussen Arafat en Ehud Barak, vraag ik me telkens af wat de Palestijnen denken van dat handjes schudden. Meer en meer hoort men van Palestijnen dat er voor hen in Palestina, zoals de zaken zich nu voor hun ogen ontwikkelen, er maar weinig hoop is. Men kan zeggen dat er bij de bevolking grote frustratie en ontgoocheling heerst over een proces dat de mooie naam vrede draagt. Hoe langer deze toestand duurt, hoe meer het bij de Palestijnen moet overkomen als een doodlopende straat. Het is voor hen een voortzetting van de catastrofe van 1948 in een meer beschaafde vorm.

De mensen zijn niet alleen over de houding van de verschillende Israëlische regeringen ontgoocheld, maar in een nog grotere mate over hun eigen bestuur. Dat kenmerkt zich door wijd verspreide corruptie, wanbeheer en een autoritair haast dictatoriaal regime, onder leiding van Arafat.

De vertwijfeling van de mensen in de autonome gebieden kwam onlangs naar buiten door een open brief van twintig personaliteiten, waaronder negen leden van het Palestijnse parlement. In hun schrijven uiten de ondertekenaars hun bezorgdheid over de gang van zaken, en over de houding van de politieke kaste die nu het roer in de autonome gebieden in handen heeft. De brief is tegelijk een bankroetverklaring van het bestuur van Arafat en zijn hofhouding. Het is een oorlogsverklaring tegen de manier hoe zij deze gebieden besturen. Hier is sprake van inbreuken op de mensenrechten, van verspeelde rechten voor de natie, van corruptie, misbruik en vernedering. In het laatste deel van hun open brief stellen de ondertekenaars, dat deze ongerechtigheden alleen maar kunnen gestopt worden door de collectieve kracht

van het volk. Dit is een duidelijke oproep om het beleid van Arafat te bestrijden. Deze heeft met harde hand teruggeslagen. Acht van de ondertekenaars belandden in de cel. Bassam Shakaa, gewezen burgemeester van Nabloes die bij een terreuraanslag beide benen

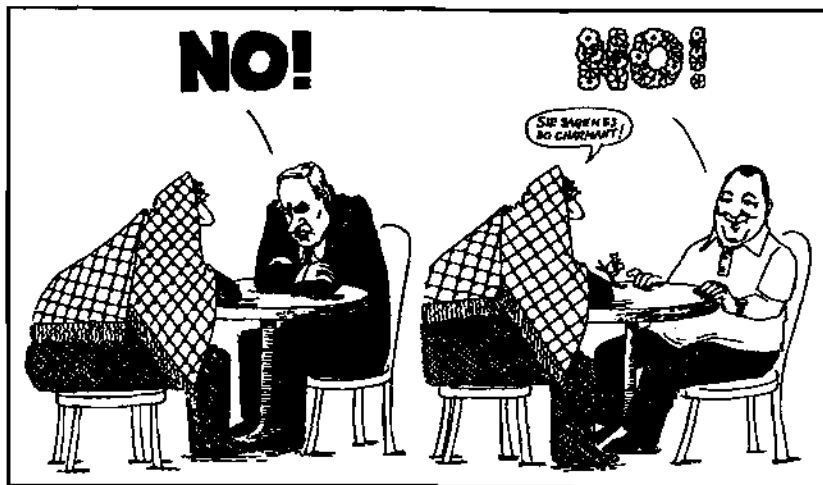
De levensomstandigheden van de Palestijnen zijn zes jaar na Oslo op alle domeinen verslechterd. De landontginning, de uitbouw van de Israëlische nederzettingen en de afbraak van Palestijnse woningen gaan verder en zijn zelfs toegenomen. Palestijnen worden gedwongen een bepaalde zone te verlaten en naar een andere te verhuizen om plaats te maken voor Joodse kolonisten. Dit is in feite een stille deportatie. De terugkeer van vluchtelingen, de vrijlating van gevangenen, de controle over de landsgrenzen en het waterprobleem blijven nog altijd open vragen. De Israëlische regering van Ehud Barak toont weinig bereidheid tot toegevin-

gen. De opening van een luchthaven, of de transitweg van Gaza naar West-Jordanië zijn in deze context maar cosmetische akkoorden. De Israëli blijven bepalen wie in- of uitreist.

Doelstelling van Barak

De doelstelling van de regering Barak is een akkoord met Syrië tot stand te brengen. Dan kan ze de Israëlische troepen uit Zuid-Libanon terugtrekken. Het gevaar is dat, eens Israël dit bereikt heeft, het zijn voorwaarden aan Arafat nog beter kan opdringen. In deze context zijn en blijven de Palestijnen dus de figuranten.

De bijkomende akkoorden die Barak met Arafat ondertekend heeft, veranderen niets aan de concrete politieke inhoud van het Israëlische regeringsbeleid van zijn voorgangers. De Palestijnen kunnen alleen maar vaststellen hoe het land van onder hun voeten wordt weggezogen en de zo begerde Palestijnse staat een fata morgana wordt. Bijgevolg kan men zeggen dat de toekomst van de Palestijnen onder de huidige Israëlische regering er even somber uitziet als onder Netanyahu. Men onderhandelt over tussenoplossingen maar niet over de fundamentele problemen die moeten op-

Endlich Schwung im Friedensprozess

Karikatur: Berliner Zeitung / Dieter Zehentmayr

verloor, en de burgemeester van Anabto, Waheed Alhamedallah, werden onder huisarrest geplaatst. De negen volkvertegenwoordigers zijn beschermd door hun parlementaire onschendbaarheid. Ze werden echter door de parlementsvoorzitter, Ahmed Queri, berispt omdat ze het aangedurfd hebben het blazoën en de reputatie van Arafat te bezoedelen. Zo wordt het parlement door Arafat en zijn hofhouding gemarginaliseerd.

De vraag stelt zich, waarom deze vooraanstaande burgers deze open brief hebben geschreven.

Na de ondertekening van de Oslo-documenten, reisde Arafat diverse Europese hoofdsteden af en verspreide er de legende van het tot stand brengen van een economisch zelfstandige staat. In de Gaza-strook zou een tweede Singapoer ontstaan. Illusies werden zo in het leven geroepen, waarvoor er geen reële basis voorhanden is.

Wanneer men de Oslo-documenten grondig leest, kan iedereen vaststellen dat er geen enkel woord in voorkomt dat de mogelijkheid zou bieden deze wensen een concrete vorm te geven. Het tegendeel kan men bij de lectuur van de documenten vaststellen: de bezetting wordt opnieuw gedefinieerd en contractueel voorgeschreven.

gelost worden om Arafat de mogelijkheid te geven de Palestijnse staat uit te roepen. Van echte onderhandelingen is hier dus geen sprake zijn.

Israël wil noch vruchtbaar land, noch door kolonisten bewoond land teruggeven. Alleen maar woestijngebied; en de Palestijnen moeten dit zonder tegenpruttelen aanvaarden.

Deze houding van Israël moet op termijn leiden tot de destabilisatie van het Arafat regime. Ze maakt de Palestijnse Autoriteit tot hulpagent van Israël. Het zou onjuist zijn te beweren dat Arafat vrijwillig deze rol speelt, maar de gang van zaken en druk van Israël en de VS hebben hem er toe gebracht.

Wilt men Israël tot substantiële toegevingen in het vredesproces bewegen, dan zullen de VS en de EU een grotere financiële druk op de regering Barak moeten zetten.

Het is Israël dat met toegevingen over de brug moet komen, daar zij de bezetter zijn. En door hun bezetting hebben ze alles in handen wat Arafat nodig heeft voor de zelfstandigheid van Palestina.

Water

Het wonder van Shepherdstown heeft, ondanks de inspanningen van Clinton en Madeleine Albright, niet plaatsgevonden. Het zal nog wel een lange tijd duren vooraleer Syrië en Israël tot een akkoord komen.

In feite zijn er geen onoverkomelijke hinderpalen meer, wel een ganse reeks problemen die niet in een handomdraai op te lossen zijn.

De Golan hoogvlakte, het centrale probleem tussen beide landen, heeft geen religieuze maar wel een grote symbolische en strategische betekenis. Wie deze hoogvlakte heeft controleert de lager gelegen gebieden. Het gaat hem hier niet alleen om het betwiste territorium op zich of om politieke en militaire belangen, maar om water.

Voor deze regio is water een kostbaar iets, dat ongelijkmatig is verdeeld, en dat sedert generaties zeer omstreden is.

Sedert de stichting van de staat Israël hangt de verwezenlijking van de zionistische droom af van de controle over deze rijkdom. Hierdoor waren de conflicten door Israël in zekere mate voorprogrammaerd, daar ze zich het water toeëigenen ten koste van de andere bewoners in de regio.

Wanneer men niet vlug tot een fundamentele oplossing komt voor de vrede in het Midden-Oosten, dan kan de opgekropte woede van de Palestijnen vlug omslaan in een volksopstand en worden er terug stenen geworpen.

Antoine Uytterhaeghe

De afliuisterapparatuur van de V.S.

In de nummers van VREDE, 366 maart – april 1999 en 341 – januari-februari 2000 vestigden we de aandacht op het Amerikaans-Brits afliuistersysteem "Echelon". Met een uitgebreid en modern communicatiesysteem worden namelijk, over de ganse wereld, telefoon, GSM, e-mail, faxen en telexen afgetapt.

We wezen er op dat dit spionagenet, waarbij nu 35.000 mensen worden ingezet, in 1948 onder de naam "UKUSSA", in het kader van de anti-communistische kruistocht door de V.S., Groot-Brittannië, Canada, Australië en Nieuw-Zeeland op stapel werd gezet met als doel militaire en economische informatie te verzamelen met gesofistikeerde afliuisterapparatuur.

De kranten: "Le Figaro", "Le Monde", "l'Humanité" en het Europees parlement hadden hier eveneens de aandacht op gevestigd.

We drukten er toen onze verwondering over uit dat noch onze media, noch het parlement het nodig vonden aan de openbare opinie ook maar enige informatie te verschaffen over deze zonderlinge praktijken.

Recent bekend gemaakte Amerikaanse documenten hebben, volgens The Daily Telegraph, voor de eerste maal het bestaan van "Echelon" bevestigd. Uit deze gegevens blijkt dat Amerikaanse bedrijven, dankzij "Echelon"

concurrenten uitschakelen en contracten in de wacht slepen. Zo zouden het Airbus consortium, het Frans elektronica- en defensiebedrijf Thomson CSF en het Japans bedrijf N.R.C. buiten spel zijn gezet. Eindelijk gaat de bijzondere commissie van kamerleden en senatoren, een rapport bespreken van het Comité I, het vast comité van toezicht op de inlichtingsdiensten. Van zijn kant, heeft Agalev-volksvertegenwoordiger Peter Vanhoutte een interpellatieverzoek ingediend, gericht tot Minister Michel (Buitenlandse Zaken), Duquesne (Binnenlandse Zaken), Daems (Telecommunicatie), Flahaut (defensie) en Verwilghen (justitie).

Kamervoorzitter Herman De Croo, voorzitter van het comité I, verklaarde eveneens dat ons land op geen enkele manier geraadpleegd of betrokken werd over "Echelon" maar dit toch merkwaardig is gezien ons land zowel de NAVO als de E.U. huisvesten.

Is het niet hoog tijd dat aan deze koude oorlogpraktijken een einde gesteld wordt. Wordt het geen tijd dat onze regering, in overleg met haar bondgenoten, in de Europese Unie, in de NAVO en in Verenigde Naties vanwege de V.S. en de Britten eisen dat ze een einde stellen aan het afliuistersysteem "Echelon". (ads)

PS: Europa werkt ook aan een dergelijk systeem! Weet jij meer?

Hizbollah in dienst van de Turkse staat

De geteisterde bevolking in zuid-oost Turkije gaf de Hezbollah, de naam "Hizb-l-contra" (Partij van de contra). Vandaag worden bijna dagelijks nieuwe onthullingen gedaan over massagraven, de rol van de Hizbollah in de strijd tegen de Koerdische rebellen, de oorsprong van hun wapens en de verwevenheid met de Turkse Staat.

In hun boek "Codenaam: Hezbollah" vertellen F. Bulut en M. Farc: "De naam begint te verschijnen vanaf 1990 naar aanleiding van de eerste confrontaties van deze organisatie met de PKK in Idil, (Koerdisch gebied in het Zuid-Oost van Turkije). Het is vanaf dan dat de verantwoordelijken van deze regio, die de inefficiëntie van het systeem van dorpswachters volledig beseffen (een Koerdische milizie opgericht, en bewapend door Ankara om te strijden tegen de PKK), de mensen van de Hezbollah beginnen te gebruiken tegen de PKK." Wie zijn deze radicale islamisten geschat op 20.000 in 1990? "Het zijn jonge mensen, voor het overgrote deel onwetend en zonder werk, die zich groepeerden rond de moskeeën. Het zijn dappere figuren maar ook moordenaars in spe."

Nu blijkt dat Salih Sarman, de gouverneur van de Koerdische provincie Batman, de centrale schakel was tussen de Hizbollah en de Turkse staat. Via hem zou tussen 1994 en 1996 voor ongeveer 2,8 miljoen dollar aan wapens aan de Hizbollah geleverd zijn. Deze wapens waren bedoeld voor een 1.000 man sterke speciale eenheid om de PKK te bestrijden, onder controle van de provinciale gouverneur. Deze wapens werden betaald via een speciaal overheidsfonds voor huisvesting.

De betrokkenheid van de toenmalige premier Ciller is overduidelijk. Hoewel ze beweert niets met de ganse zaak te maken te hebben moest ze toegeven dat ze een order van wapens aan de gouverneur van Batman had gegeven.

Het Turkse leger en de politie werkten dus nauw samen met de Hizbollah, evenals rechts-extremistische doodseskaders en maffioze terreurgroepen. Men spreekt over 3.000 onopgeloste moorden. Deze milities waren hoofdzakelijk actief in de Koerdische regio's waar ze de bevolking terroriseerden en Koerdische nationalist, kritische journalisten, mensenrechtenactivisten, syndicalisten en linkse vermoordden.

In Turkije spreekt men van een tweede Susurluk affaire. In 1997 kwamen in een auto-ongeluk op de noordwestelijke Susurluk autosnelweg 2 mensen om het leven, nl. H. Kocadag, een voormalig ondervoorzitter van de Staatsveiligheid van Istanbul A. Catli, een Grijs Wolf, die lid was van de jongerenorganisatie van de neo-fascistische MHP en reeds achttien jaar gezocht werd door de Staatsveiligheid. De 2 anderen in de auto die verwond werden, waren Bucak een afgevaardigde van de partij van Ciller (de toenmalige premier) en Gonca Uz, vriendin van Catli en betrokken bij de nationale inlichtingendienst MIT. Allemaal hadden ze authentieke documenten bij zich en licenties om wapens te kunnen dragen getekend door de toenmalige minister van Binnenlandse Zaken Mehmet Agar. Deze minister moest ontslag nemen toen bleek dat hij probeerde om dit verhaal in de doofpot te steken. Het auto-ongeluk bracht de duistere banden aan het licht tussen Turkse veiligheidsdiensten, Grijs Wolven en de speciale eenheden in Turks Koerdistan.

De vraag kan natuurlijk gesteld worden waarom de Turkse staat plotseling een grootscheeps onderzoek gestart is naar de activiteiten van de Hizbollah. Honderden huiszoekingen werden verricht, de leider van de Hizbollah werd doodgeschoten met 30 kogels in z'n lichaam. Omdat hij teveel wist? Het ziet er naar uit dat de operatie niet de waarheid aan het licht zal brengen. Wat gebeurt er dan wel? De Hizbollah heeft de afgelopen jaren een stijgende onafhankelijkheid aan de dag gelegd en ook Islamitische zakenmensen werden gekidnapte en vermoord. Dat is één van de redenen waarom de Hizbollah een dreiging geworden is voor de noodzakelijke stabiliteit binnen de Turkse staat, iets waar zachtjes op aangedrongen wordt door de EU en de Verenigde Staten. Turkije wordt beschouwd als een beslissend bruggehoofd tussen de landen van het Midden-Oosten, de Kaukasus, Centraal-Azië en West-Europa. Turkije kan haar rol van regionale macht en Navo-bastion niet vervullen wanneer het constant geconfronteerd wordt met interne conflicten. Daarom de zachte druk van de EU en de VS in de richting van wat ze noemen een 'democratiseringsproces'.

In die zin vormt de PKK alsmaar minder een obstakel voor zo'n ontwikkeling. In een verklaring in Özgür Politika op 16 januari stelt het centraal comité van de PKK: "De interne en externe krachten die

proberen Turkije ervan te verhinderen om vooruit te evolueren moeten gestopt worden. Dit zal gezien worden als een teken dat iedereen fier is om deel uit te maken van Turkije en dat Turkije een sterk land is in de regio en de wereld. (...) Het Koerdische volk zal helpen om een democratische republiek op te bouwen zoals ze gedaan hebben tijdens de Turkse bevrijdingsstrijd. Onze partij en onze bevolking zal samenwerken met de democratische krachten van Turkije". (Kurdistan Observer, 17 januari)

De jarenlange vuile oorlog, de arrestatie van PKK-leider Öcalan en het gebrek aan steun vanwege de Turkse arbeidersbeweging heeft er voor gezorgd dat de PKK de gewapende strijd heeft opgeheven en haar eis voor een onafhankelijke staat heeft afgezwakt tot het erkennen van de Koerdische identiteit. De Turkse staat heeft daar een overwinning geboekt.

Volgend op de neutralisatie van de PKK, is de staat haar pijlen aan het richten op de Hezbollah. Deze islamitische terroristische groep is echter slechts de meest extreme uitwas van een web van maffia en doodseskaders, die zo diep gepeneetreed is in de staat en economische structuren dat men spreekt over de "diepe staat". De acties tegen de Hezbollah moeten Turkije in staat stellen deze structuren te stabiliseren en onder controle te krijgen.

Inmiddels zijn op 19 februari 3 Koerdische burgemeester gearresteerd. De 3 HADEP-burgemeesters van Diyarbakir, Siirt en Bingöl worden beschuldigd van steun aan de terroristische en separatistische PKK. De Turkse staat gaat ondanks haar beloften aan de EU verder met een politiek van repressie en intimidatie. Nu de PKK zich heeft moeten aanpassen wil men iedere mogelijke pool van strijdbaar verzet in de kiem smoren. HADEP zal in die zin éénzelfde behandeling krijgen tot het moment haar programma aanvaardbaar is voor de Turkse staat en het imperialisme.

Via operaties als deze tegen de Hezbollah tracht de Turkse staat zand in de ogen te strooien van de bevolking. Dit democratisch karakter wil ze zichzelf aanmeten om te voldoen aan de voorwaarden voor integratie in de EU. De Koerdische bevolking moet haar hoop niet leggen in de schoot van de Europese burgerij.

Een spel van terreur, onderdrukking, intimidatie, verdeel en heers zal binnenkort geprezen worden als een proces van democratisering.

Bart Vandersteene

Speerpunt van de NAVO

Turkije kreeg van de NAVO-bazen uit Washington de voorbije maanden veel vleierende woorden en schouderklopjes. In een toespraak over internationale politiek, aan de universiteit Georgetown, kon Bill Clinton zijn lof voor Ankara niet meer op. Hij verklaarde dat de Turkse geschiedenis de stempel draagt van het Osmaanse Rijk.

Hij gaf aan de Europese partners de aanbeveling het moderne Turkije te erkennen en te honoreren. Dat land moet volgens Clinton, zo vlug mogelijk volwaardig lid worden van de Europese Unie.

Op de EU-top van Helsinki werd deze aanbeveling onmiddellijk nagekomen: Ankara werd in de lijst van de kandidaat-landen voor het EU-lidmaatschap opgenomen. Men stuurde zelf de gewezen Navo-secretaris Solana naar de Turkse hoofdstad om de blijde boodschap over te brengen en premier Ecevit uit te nodigen voor de vriendenfeestdis in de Finse hoofdstad.

Waarom deze valorisatie van het Turkse regime? Heeft Ankara zich voorgenomen te veranderen in zijn mensenrechtenpolitiek? Heeft het opgehouden met de onderdrukking van de Koerden? Heeft Ankara besloten een einde te maken aan de bezetting in Cyprus? Op al deze vragen kan men volstrekt negatief antwoorden.

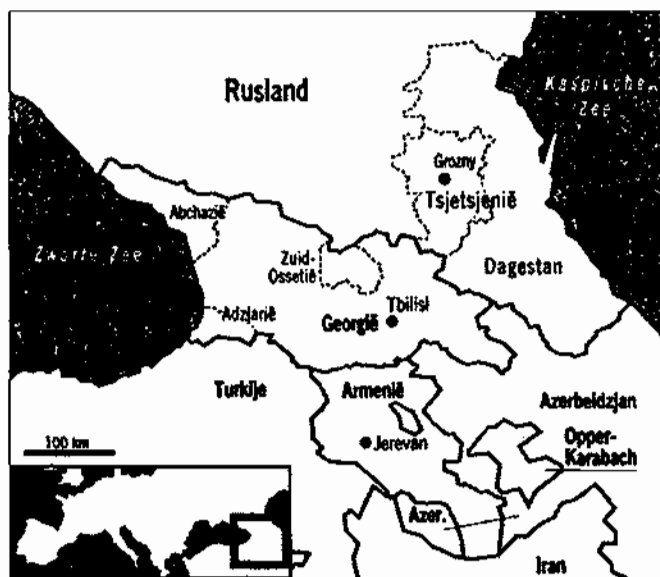
Turkije de Navo-modelstaat

Waarom is Turkije dan, zoals Clinton het uitdrukte, zo belangrijk?

Voor de heren in Washington en bij de NAVO te Brussel, speelt het militair goed uitgeruste Turkije een essentiële rol in hun beleid voor de Balkan, de Kaukasus en het Midden-Oosten. In deze crisisgebieden is Ankara van groot belang als Navo-speerpunt. Tijdens de Navo-agressie in de Balkan heeft Ankara onmiddellijk grondtroepen aangeboden voor een eventuele grondoorlog tegen Joegoslavië. Toen het niet tot een grondoorlog was gekomen, zond Turkije onmiddellijk een con-

tingent soldaten voor de KFOR-troepenmacht naar het Navo-protectoraat Kosovo. Voor de luchtbombardementen op Irak stelt Turkije bereidwillig de nodige luchtmachtbasissen ter beschikking van de VS en Groot-Brittannië.

Voor de vrijwaring van de geostrategische belangen van de VS in de Kaukasische en Kaspische regio is Turkije onontbeerlijk. Het gaat hier per slot van rekening om de toegang tot belangrijke energiebronnen.

Om de ontginning van de bodemrijkdom is het hier te doen

Volgens de ramingen van het energiedepartement van de VS, zal de vraag naar energie voor de periode van 1993 tot 2015 met 50% stijgen. Raadgevers van de VS-president, o.a. Brzinski, stellen dat de Centraal-Aziatische regio rond het Kaspische bekken zulke grote voorraden aan aardgas en olie bezit, die deze van Koeweit, de Golf van Mexico en de Noordzee overstijgen. Washington gaat ervan uit, dat de VS in het jaar 2010 voor haar energieverbruik voor 60% zal afhankelijk van olie-importen. Daarom is het voor haar van levensbelang tijdig de nodige voorzorgen te nemen om de vitale belangen van de VS duurzaam te waarborgen. Bijgevolg moet de toegang tot deze energiebronnen op lange termijn verzekerd zijn.

Tot 1991 had alleen Rusland toegang en controle over de ontginning en transport van de olie uit de Kaukasus via een pijplijn naar de Zwarte-Zeehavens van Novorosisk via Tsjetsjenië. In 1994 werd in Bakoe een "international consortium" opgericht, waarbij de olie-multinationals beloofden tot het jaar 2010 meer dan 7 miljard dollar te investeren. Dat wakkerde in Moskou het wantrouwen aan.

Azerbeidzjan en Georgië hebben dan in 1999 het GOS-veiligheidssysteem verlaten. Deze stap werd bewerkstelligd dank zij vele dollars en de belofte de Kaukasus onder de bescherming van de NAVO te plaatsen. Sjervadnaze, de president van Georgië, eiste daarop de ontmanteling van de Russische basissen in zijn land.

Turkije is voor hen de beste kaart om het transport van aardolie en aardgas uit deze gebieden naar het Westen te verzekeren. Dit is dan ook één van de redenen waarom in de rand van de OVSE-conferentie in Istanboel, de geplande pijpleiding van Bakoe, dus vanuit Azerbeidzjan over Georgië naar de Turkse Middellandse-Zeehaven Ceyhan officieel werd bekrachtigd. Verder zijn er plannen om een parallelle aardgasleiding vanuit Turkmenistan te realiseren.

Voor Madeleine Albright is dit akkoord "de overeenkomst van de eeuw", waardoor deze regio tot een zone van "nationaal belang voor de VS" wordt. Met zijn aanwezigheid bij de ondertekening van dit akkoord zette president Clinton de kroon op de vernedering van Rusland. Het hoeft dan ook niet te verwonderen dat Jeltsin boos deze OVSE-conferentie verliet. In een commentaar van Brzinski blijkt duidelijk dat het loswaken van Azerbeidzjan en Georgië een prioritaire doelstelling was (en is) van de buitenlandse politiek van de VS.

De aanleg van deze oliepijplijn is volgens bepaalde experts economische onzin. Over Iran en Rusland is deze weg korter en goedkoper. Met de geplande oliepijplijn wil men Rusland's transportmonopolie voor olie en aardgas, zijn belangrijkste troefkaart

in Centraal-Azië, ontfutselen. Daarvoor heeft de VS 5 miljard dollar over.

NAVO uitbreiding naar het Oosten

Om dit project tot stand te brengen is het voor de Navo-projectontwikkelaars noodzakelijk in deze gewezen Sovjet-republieken de invloed van Rusland terug te dringen en indien mogelijk tot nul te herleiden. Wil men deze doelstelling met succes bekroond zien, dan is de NAVO het best geschikte instrument en Turkije als NAVO-model lidstaat de ideale pion in deze geostrategische onderneming.

Ankara wordt zo het NAVO-bruggenhoofd en speerpunt.

Azerbeidzjan en Georgië zijn reeds gestart met een militaire samenwerking met Turkije. De politieke machthebbers van Azerbeidzjan zijn bereid NAVO-steunpunten op hun territorium toe te laten, waarbij ze alvast op de steun van Turkije kunnen rekenen.

Georgië en Azerbeidzjan hebben reeds laten weten dat ze op termijn lid willen worden van de NAVO.

Het totstandkomen van een verbond GOOAM (Georgië - Oezbekistan - Oekraïne - Azerbeidzjan - Moldavië) dat los staat van het GOS, greep plaats onder het beschermheerschap van de NAVO.

Bij deze gelegenheid intensifieerde Turkije zijn betrekkingen met de landen van deze nieuwe unie.

Door het zogenaamde partnerschap voor vrede (PFP) van de NAVO, officieel ook het partnerschap voor petroleum genoemd, zal men deze staten in de NAVO beter kunnen integreren. Al de hoger vernoemde landen hebben reeds een overeenstemmend akkoord ondertekend, in 1999 hebben verschillende van deze staten aan NAVO-oefeningen deelgenomen.

Turkije speelt als regionale macht bij deze verschillende initiatieven een sleutelrol. De Turkse politieke en militaire leiders zijn zich daar bewust van en spelen deze troefkaart handig uit tegenover hun bondgenoten in de NAVO; met de zegen van Washington.

De modernisering

De Turkse minister van landsverdediging, Cakmakgulu, was zeer verheugd dat de NAVO-leiding in Brussel deze sleutelrol van Ankara erkent in de verschillende NAVO-initiatieven in dit deel van de wereld, het kruispunt van Europa, Azië en Afrika.

De West-Europese landen willen dit niet tegenspreken of in de weg staan. Daarvoor zijn ze te zeer geïnteresseerd om de Turkse NAVO-peiler uit te bouwen,

want zo hopen ze goede wapenverkoop met Ankara te realiseren. Meer dan 30 miljard \$ wil de NAVO-partner aan de Bosforus in de komende 10 jaar besteden voor de modernisering van zijn leger. Men spreekt zelfs van 150 miljard\$ voor de komende 25 jaar.

Dergelijke rooskleurige vooruitzichten voor de wapenproducenten moet de liefde voor Ankara grenzeloos maken.

Na de Balkan-oorlog van de NAVO is de Kaukasus-regio het volgende crisisgebied geworden. Ze vormt met het etnisch, religieus en territoriaal conflict-potentieel, met haar vluchtelingenstromen zoals nu in Tsjetsjenië, d.w.z. met haar regionale instabiliteit, een echt kruisvat.

Het politieke terreingewin, dat de VS met de hulp van Turkije kon binnenhalen, is zeker geen geruststelling voor Moskou. Het vormt meer een uitdaging en een vernedering voor Rusland.

Dit kan men reeds vaststellen in de betrekkingen tussen Moskou en Ankara. In Rusland wordt in de media Turkije meer en meer afgeschilderd als een land dat zijn buurlanden onder zijn knoet wil brengen, en de lokale opstand tegen Rusland wil aansteken (in het geval van Tsjetsjenië heeft dit verwijt een grond van waarheid). Hierdoor voelt Rusland zich in zekere mate in haar veiligheid bedreigd.

De Turken willen zich op deze regionale scène profileren als bevrijders van hun broeders die al zeer lang onder de Russische onderdrukking moeten leven.

Is dit niet met vuur spelen?

In verband met de tweede Tsjetsjeense oorlog heeft de Russische minister van landsverdediging, Sergejev, het volgende verklaard: "De VS is voor een groeiend conflict in de Kaukasus geïnteresseerd om zo Rusland te verzwakken".

Als antwoord verwezen de heersers in het Kremlin naar het kernwapenpotentieel waarover Moskou nog steeds beschikt.

De VS streeft naar een nieuwe wereldorde, waarbij ze de activiteiten in dit werelddeel wil ordenen. Maar dit is met vuur spelen. Kosovo en Tsjetsjenië zullen uit het geheugen verdwijnen, wanneer het conflictpotentieel in de Kaukasus, aan de poorten van Europa aangestoken wordt.

Bijgevolg is het hoog tijd dat we de nieuwe NAVO-strategie een halt toeroepen voor het te laat is, voor de Navo-leiding in Brussel met zijn kriegspiel begint.

Uytterhaeghe Antoine

Wist je dat ...

... sinds het einde van de operatie "Woestijvos" op 19 december 1998 door de Amerikanen en de Britten tot vandaag nog 15.700 raids op Irak werden uitgevoerd.

... tussen 1948 en 1997 het volume van de handelsbetrekkingen in de wereld met zeventien vermenigvuldigd werd terwijl de productie slechts verzesdubbelde.

... in Ivoorkust het aantal doden bij de geboorte oploopt tot 980 op 100.000 geboorten. In Guinea bedraagt dit 1.600, in Tsjad 1.500 en 1.200 in Niger en Mali.

... volgens een recente berekening hebben er in de twintigste eeuw 187 miljoen mensen in oorlogen het leven verloren wat gelijk staat met een tiende deel van de globale wereldbevolking van 1900.

... van de 57 miljoen Russische krijgsgevangenen tijdens de tweede wereldoorlog die naar Duitsland werden gevoerd hebben er 3,5 miljoen het leven verloren en dat het aantal geschatte doden van de tweede wereldoorlog drie tot vier maal hoger ligt dan deze uit de eerste wereldoorlog.

... het oppervlakte ijs van de Noordpool jaarlijks verminderd met een oppervlakte zo groot als België en Luxemburg samen.

... in de Verenigde Staten tijdens de burgeroorlog (1861-1865) er meer doden vielen dan in alle door de V.S. gevoerde oorlogen samen. De eerste en tweede wereldoorlog en Korea en Vietnam inbegrepen.

... er jaarlijks nog steeds een half miljoen vrouwen sterven als gevolg van zwangerschap of bevalling en hiervan 95 % in de ontwikkelingslanden voorkomen.

... In de loop van het recente SPD-congres Schroeder twee persconferenties organiseerde waarvan de eerste gesponserd werd door Volkswagen en de tweede gesponserd werd door de Amerikaanse tabak reus Philips Moris.

... Nederland achtduizend doofblinden telt en dat ondanks twee en half jaar geleden 2,5 miljoen gulden als hulp werd goedgekeurd er tot heden geen cent voor deze gehandicapten werd uitgetrokken.

Vrouwenrechten zijn het hart van de democratie

Het actieplan voor de integratie van de vrouw wordt in Marokko door een brede waaier van maatschappelijke organisaties ondersteund. De LDDF (Ligue Démocratique pour les Droits de la Femme) speelt hierin een voortrekkersrol. Zij bracht zowel in de steden als op het platteland een grootschalige sensibiliseringscampagne op gang. De controverse komt vanuit de integristische hoek die hieruit politieke munt wil slaan. Fouzia Assouli, voorvoester en bezielster van het LDDF was in België naar aanleiding van het congres 'Vrouwen bouwen bruggen naar Vrede'.

Mevr Fouzia Assouli, wat betekenen voor U de woorden 'democratisch' en 'rechten van de vrouw'?

Onze organisatie werd in 1993 officieel opgericht maar het voorbereidende werk werd al in 1989 gestart. Gedurende deze tijdsspanne zijn we erin geslaagd alle lagen van de bevolking bij onze liga te betrekken. Deze brede basis garandeert onze onafhankelijkheid tov van politieke partijen en van de macht. Vrouwen uit alle klassen zijn aanwezig. Zowel arme als rijke vrouwen zijn onderhevig aan dezelfde discriminerende wetten. De strijd voor de rechten van de vrouw is het hart van een democratie en maakt dus deel uit van de strijd van de Marokkaanse maatschappij voor meer op sociale rechtvaardigheid.

Het actieplan wordt door een 60 tal organisaties onderschreven waaronder talrijke vrouwenorganisaties. Sinds wanneer zijn de vrouwen in Marokko in de publieke sfeer gekomen om hun eisen kracht bij te zetten?

De Marokkaanse vrouw heeft deelgenomen aan de antikoloniale strijd. Zij waren ook slachtoffer maar kregen niets in de plaats terug. Na de onafhankelijkheid werd een discriminerende familiale wetgeving van kracht. De vrouwen werd verteld dat eerst de democratie binnen de instellingen en verkiezingen moesten gegarandeerd worden. Vrouwen hebben zich na de onafhankelijkheid aangesloten bij de oppositiepartijen tegen het dictatoriaal regime. Maar deze structuren functioneren met prioriteiten en politieke compromissen en gebruiken de zaak van de vrouwenrechten met opportunistische doeleinden. Vanaf de jaren 80 zijn de vrouwen dan begonnen hun eigen verenigingen op te

richten en vormden ze vanaf de jaren negentig een brede beweging die erin geslaagd is de civiele maatschappij rond hun specifieke dossiers te scharen.

Kunt U enkele specifieke dossiers omschrijven?

Onze organisatie heeft vanaf 1994 een aantal dossiers opgemaakt. De amendementen voor deze dossiers werden telkenmale in brede maatschappelijke kring met organisaties van vrouwen, arbeiders, kunstenaars, intellectuelen en

fabetiseringsgraad onder hen is dan ook zeer groot. Onze organisatie geeft over heel Marokko alfabetiseringscursussen aan 2800 jonge meisjes en vrouwen die de normale instap in de school hebben gemist. In onze eisenbundel vragen wij dat de staat de verantwoordelijkheid neemt voor de verdere scholarisering van deze jonge meisjes en vrouwen. We vragen aan de regering een geldelijke toelage voor deze arme families opdat ook de meisjes naar school zouden kunnen gaan.

Inzake de hervormingen van de familiale wetgeving zijn er volgende voorstellen: huwbare leeftijd optrekken tot 18 jaar, verbod op polygamie, gelijkheid inzake hoederecht, wettelijke scheiding ipv verstoting en gelijke verdeling van de goederen die tijdens het huwelijk worden verworven.

Waarom een actieplan?

Deze dossiers kregen de steun van een gunstige internationale conjunctuur. De genderagenda staat hoog op de lijst van de Europese en internationale instellingen. Marokko ondertekende daaromtrent verschillende internationale akkoorden. In opvolging van Beijing werd Marokko verplicht om tegen eind 1996 een rapport te maken over alle maatregelen die zouden genomen worden inzake de rechten van vrouwen. Het eigenlijke actieplan is dus het resultaat van een jaar overleg tussen de civiele maatschappij en van verschillende ministeries waarbij het Ministerie van Religieuze Zaken. Slechts een klein aantal amendementen werd weerhouden. Economische, politieke en financiële redenen maar ook volgens de regering incompatibiliteit van internationale normen met de sharia legden de beperkingen vast.

Zal het actieplan een vooruitgang betekenen voor de vrouw?

Het actieplan betekent ondanks de beperkingen een kleine vooruitgang inzake gezondheidszorg, onderwijs en economie en de politieke en juridische rechten van de vrouw. In instellingen en politieke partijen moeten minstens 33% vrouwen vertegenwoordigd zijn. De verbetering van de juridische rechten houden slechts enkele veranderingen in van een aantal artikels van het Marokkaans Personen- en Familiewetboek. Het zijn deze veranderingen die heden ten dage een controverse oproepen. Het is geen

Enkele cijfers

Textiel:

Drie op vier zijn vrouwen.

Drie loontrekkenden op vier zijn vrouwen.

Informele sector:

95,7% vrouwen verdienen een loon lager dan het wettelijk minimum.

7 miljoen vrouwen zijn ongeletterd= 67% van de vrouwen tov 41% van de mannen.

Platteland:

9 vrouwen op 10 zijn ongeletterd scholingsgraad: 36%

In 1997 stierven 307 vrouwen in het kraambed

Minder dan 6% gebruiken voorbehoedsmiddelen

Meer dan twee miljoen vrouwen (2.035.000) werken voor rekening van hun familie zonder enige vergoeding of sociale zekerheid.. Eén op vijf is jonger dan 15 jaar.

mensenrechtenactivisten besproken. Deze dossiers hebben een grote druk uitgeoefend op de regering. Inzake gezondheidszorg en arbeidswetgeving hebben wij voorstellen gedaan inzake familiale planning, contraceptie, AIDS, clandestiene abortus, steriliteit, preventie van baarmoederkanker, zwangerschapsverlof, gelijk loon, discriminatie en ongewenste seksuele aanrakingen op de werkvloer.

Het dossier onderwijs is voor de LDDF een speerpunt in de strijd tegen het alfabetisme: recht op onderwijs voor jongens en meisjes. Gedurende een jaar trok onze organisatie met een karavaan door Marokko. We stopten in de dorpen en riepen de mensen bij elkaar. Zowel in de steden als op het platteland dwingen de armoede en gebrek aan infrastructuur de arme kroostrijke families tot het maken van keuzes: de meisjes blijven thuis om mee te werken en de anal-

echte oppositie vermits zowel op het platteland als in de steden de vrouwen de gevolgen van deze retrograde wetgeving ondergaan. Vrouwen werken sinds generaties op het platteland zonder enige vorm van vergoeding. De opbrengst van het werk gaat naar de man. Wanneer ze worden verstoten staan zij op straat met alleen nog hun 'djellabah' en hun kinderen zonder enig recht op vergoeding voor de gepresteerde arbeid. Die vrouwen moeten dan werk zoeken of komen in de prostitutie terecht. Geen enkele vrouw neemt genoegen met deze uitbuiting. De discriminerende wetten van de Mudawwana betekenen een hoge graad van onveiligheid voor de vrouw. Internationale normen inzake vrouwenrechten zijn volgen ons niet strijdig met islam. De koranteksten verwijzen naar de gelijkheid van man en vrouw maar de sharia die men in Marokko wil toepassen is een retrograde interpretatie die gebruikt wordt voor politieke doeleinden.

Waarom heeft de regering blijkbaar schrik van zelfs een kleine vooruitgang van de vrouw?

Enkele maanden na de ondertekening van het akkoord voerde de Minister van Religieuze Zaken oppositie. Dit ministerie heeft de moskeeën, interpretaties van de islam, oprichten van islamitische scholen... onder zijn bevoegdheid. Zij had zich tot nu toe nooit in regeringsbeslissingen gemoeid. Deze minister heeft alle besprekingen rond de Mudawwana mee gevolgd en heeft tijdens de besprekingen nooit oppositie aangetekend. Slechts in de maand mei 1999, twee maanden na de ratificatie van de het actieplan, hebben de ulemas (een commissie van islamitische schriftgeleerden) oppositie tegen het plan aangetekend. Zij bestempelen de initiatiefnemers als "samenzweers tegen de islam en de Marokkaanse identiteit". Zij drukken erop dat alleen de ulemas competentie hebben om veranderingen te brengen in Mudawwana. De partij van de integristen "Parti de l'Unification et de la Réforme" heeft onmiddellijk na deze verklaring ook oppositie aangetekend tegen het Plan.

Waarom heeft het voorstel tot integratie van de vrouw volgens deze integristen een zo onmiddellijke weerslag op de "Marokkaanse identiteit"?

Eigenlijk wil men met deze interpretatie zeggen dat de Marokkaanse identiteit gebonden is aan het feit dat de helft van haar bevolking wezens van tweede orde zijn. Dat strookt niet met de essentie van de islam. Deze interpretatie is een mannelijk discours maar ook niet van alle mannen. Het actieplan wordt immers ondersteund door mannen en vrouwen uit de ganse civiele maatschappij. Dit actieplan is immers een maatschappelijk project tegen de geleitimeerde exploitatie van de helft van

de bevolking. Het moet de weg vrij maken voor de economische en sociale ontwikkeling en is een stap op weg naar meer democratie.

De controverse rond het plan laat hoog op. Welke evoluties voorziet U?

Tot nu toe blijft de vrouwenbeweging één achter het actieplan. Het front bestaat nu uit 100 verschillende nationale organisaties en ongeveer 200 regionale organisaties. Het is de eerste maal in Marokko dat een regeringsplan een zo grote gelijkgezindheid oproept. Twee vrouwen in het Marokkaans parlement ondersteunen het plan. Zelfs binnen de commissie van religieuzen zijn er individuen die het plan gunstig gezind zijn maar de Minister van Religieuze Zaken staat onder zware druk. Zijn belangrijkste adviseur die het ontwerp voor het actieplan mee heeft onderschreven trok zich een week geleden terug zonder een reden op te geven. Vervolgens dragen de imams in de moskeeën een ware haatcampagne uit tegen het actieplan. De toepassing van het actieplan

betekent volgens hen de vrij teugel laten aan "Prostitutie en homoseksualiteit". Hoe kan de minister van Religieuze Zaken toelaten dat de moskeeën door 20 000 imams, ambtenaren van de staat, gebruikt worden voor hun politieke doeleinden? De toespraken zijn aanzet tot geweld tegen de vrouwen. Tot nu toe werd er geen enkele maatregel genomen om deze campagnes te stoppen. De imam van alle moskeeën in Marokko, Zernani, heeft in een interview de haatcampagnes ontkent.

Vreest U een versterking van de integristen in Marokko?

De integristen hebben een leugenachtige campagne opgezet die gemakkelijk ingang kan vinden bij de analfabetische bevolking. Gelukkig voerden we de sensibilisering voor het actieplan op grote schaal uit. We ontmaskeren deze lastercampagnes. Op 12 maart eerstkomend organiseren we trouwens een mars en een congres voor de rechten van de vrouw. Met ons zullen ook religieuzen opstappen die een evolutieve interpretatie van de koran geven inzake de familiale positie van de vrouw. Naarmate deze beweging voor het ac-

tieplan nog meer omvang zal nemen zullen de integristen nog meer ontmaskerd worden.

Waarom is het luik over de veranderingen van de Mudawwana zo belangrijk volgens U?

De retrograde familiale code die eigenlijk de uitbuiting van de vrouw inhoudt remt de economische ontwikkeling. Slechts 33% van de gesalarieerden zijn vrouwen terwijl 18% van de vrouwen in de steden hoofd van een gezin zijn. Zij die op het platteland werken of als huishoudpersoneel zijn niet in deze statistieken opgenomen. Het percentage vrouwen in de informele sector bedraagt 90%. Wanneer vrouwen hun rechten zullen bekomen zullen zij zich organiseren. Enkele dagen geleden vernam ik dat in een fabriek voor technologische apparatuur de vrouwelijke werknemers reeds een week een sit-in houden. Zij hebben zich georganiseerd en een syndicaat opgericht. De voorzitter is afgedankt. Al deze vrouwen hebben een hoge opleiding. Het is een nooit gezien fenomeen in Marokko omdat het syndicalisme tot hiertoe altijd een zaak van mannen geweest is. Sinds een zestal jaar zien we meer en meer manifestaties aan de fabrieken waar alleen vrouwen werken. Deze vrouwen doen een beroep op ons om hen te ondersteunen. We gaan ernaartoe met de pers en we stellen ons burgerlijke partij bij geschillen.

Wat betekent voor U de internationale steun voor Uw plan?

Mondialisering en vrouwenrechten moeten op de internationale agenda komen. De strijd van de Marokkaanse vrouwen is de strijd van alle vrouwen. Netwerken zijn belangrijk om daar waar vrouwenrechten worden bedreigd ondersteuning te geven in hun strijd voor gelijkheid, emancipatie, vrede en tegen discriminatie. Wat in Marokko gebeurt heeft zijn gevolgen voor de maghrebijnse bevolking in Europa. De discriminerende wetgeving heeft ook zijn gevolgen voor deze bevolkingsgroep.

Gent, 18 februari 2000
Interview afgenomen door Marie-Jeanne Vanmol

En dat... noemen ze democratie!

Een paar maanden geleden zag de toekomst van Helmut Kohl en zijn CDU er nog rooskleurig uit. Van 1973 tot 1998, een kwart eeuw lang had hij "zijn" CDU en "zijn" land met ijzeren hand bestuurd. Een jaar geleden, na de smadelijke nederlaag in 1998, nam hij zijn ontslag als voorzitter, maar was niettemin de drijvende kracht achter zijn partij die de SPD en de Groenen in enkele deelstaten een zware slag toebracht. Er waren, tien jaar na de val van de muur, de triomfantelijke momenten geweest voor Kohl toen in Berlijn hij als de held van de Duitse eenheid, en als bruggenbouwer van Europa werd gevierd.

Wilfried Martens, voorzitter van de Europese christen-democraten, had reeds aangekondigd met de CDU - de grootste partij van de EVP - in de loop van dit jaar te Berlijn een Europees Congres te willen organiseren waarvan hij de vedette zou zijn. Een beloning voor zijn werk.

Toen kwam de ommekeer

De zo geprezen ex-kanselier, de mythe Kohl, zou eigenlijk maar een

vulgaire financieel trafikant geweest zijn die de door hemzelf, als kanselier, uitgevaardigde wetten aan zijn voeten veeg. Het begon begin november toen de schatbewaarder van de CDU voor een zaak van belastingontduiking op de rooster werd gelegd en zijn vroegere baas in opspraak bracht. Het weekblad "Der Spiegel" bracht reeds de volgende week een uitgebreid aantal duistere zaken van het systeem Kohl aan het licht. Kohl reageerde verontwaardigd.

Kort voor kerstdag zou hij nochtans in een TV-uitzending erkennen 1,5 tot 2 miljoen mark (30 tot 40 miljoen frank) tussen 1993 en 1998 ontvangen te hebben. Maar hij weigerde de namen van

de genereuze schenkers bekend te maken omdat hij hun zijn "erewoord" gegeven had. Hij gaf toe wel "zware fouten" te hebben gemaakt gezien deze inkomsten niet in de boekhouding werden vermeld maar vond dat dit een kwestie van persoonlijk vertrouwen was.

Het topje van de ijsberg

Sindsdien is de ene onthulling op de andere gevolgd. Het begon met wapenhandelaar Karlheinz Schreiber die in Canada in de gevangenis zit voor

sluiten liet hij als kanselier een nieuwe wet stemmen over partijfinanciering. Een wet waarvan hij wist dat hij deze persoonlijk niet eerbiedigde.

Experten van het consultantsbureau Ernst & Young, die in opdracht van de CDU hun boekhouding moesten onderzoeken zouden, volgens de secretaris-generaal Angela Merkel, nochtans een vroegere beschermeling van Kohl, twee honderd miljoen gevonden hebben zonder duidelijke bron van herkomst.

Volgens het rapport had de CDU op 1 januari 1993 een zwarte kas van 844.000 mark. Van 1993 tot 1998 ont-

ving ze van de parlementaire groep van de CDU een som van 2.174 miljoen mark waarvan de herkomst evenmin bekend was. Hierbij was zelfs een gift van 80.000 mark in Zwitsers geld, wat laat veronderstellen dat het om zwart geld gaat. Ondertussen spreekt men ook van de affaire van de privatisering van de Oost-Duitse raffinaderij Launa en de benzinstations Minol aan het Franse Elf Aquitaine die ver onder hun waarde werden verkocht.

Volgens de TV-zender France 2 en het Duitse ARD die samen een onderzoek instelden zou na tussenkomst van de Franse president Mitterrand in 1994 niet minder

dan 30 miljoen mark aan Kohl zijn overhandigd voor zijn kiescampagne.

Kohl's eerste harde verklaringen en ontkenningen werden intussen enigszins afgezwakt. Toen Kohl door de CDU voor zijn verantwoordelijkheid werd geplaatst om, door het bekend maken van de namen van de schenkers klaarheid te scheppen bleef hij weigeren. Hij gaf zijn ontslag als ere-voorzitter van de CDU.

Ondertussen werd door Wegrauch, de vroegere schatbewaarder, de naam van de mediamagnaat Leo Kirch, een van de vrienden van Kohl, als een van de schenkers genoemd. Deze ontkende dit natuurlijk.

En daar stond de muur in beton...

fraude. Deze verklaarde in 1991 op een parking in Zwitserland een koffer met twintig miljoen frank te hebben overhandigd aan Walther Meisler Kriep en Horst Wagrauch de vroegere penningmeester en belastingconsulent van de CDU. Het ging hier om smeergeld voortkomende van de verkoop van Duitse pantserwagens aan Saudi-Arabië.

Kriep was reeds vroeger betrokken geweest bij de smeergeld affaire Flick waarbij de CDU-voorzitter van het parlement verplicht werd ontslag te nemen.

Kohl die voor deze affaire als getuige opgeroepen werd verklaarde toen zich niets te herinneren. Om de zaak af te

Niet alleen Kohl

Daar waar bijna dagelijks nieuwe feiten aan het licht komen moet ook vastgesteld worden dat ook topfiguren van de CDU er zonderlinge praktijken op nahielden.

Wolfgang Schäuble, de vroegere secretaris-generaal, die in 1990 zwaar gewond werd bij een aanslag tijdens een verkiezingsmeeting en zich sindsdien in een rolstoel verplaatst, volgde Kohl op als voorzitter van de CDU.

In een vroegere regering, waarin hij minister was zonder portefeuille speelde hij reeds een belangrijke rol bij het ontmijnen van het Flickschandaal.

Rainer Barzel, de CDU-voorzitter van het parlement die geld had aangenomen van het Flick concern, werd verplicht af te treden. Toen kwam er, zoals reeds hoger gezegd, de nieuwe wet op de partijfinanciering.

Schäuble zit nu zelf diep in nesten met de Kohl-affaire en zijn herverkiezing als voorzitter in april hangt eveneens aan een draadje.

De Duits-Canadese wapenhandelaar Karlheinz Schreiber beschuldigde de huidige CDU-voorzitter ook van hem geld gekregen te hebben. Dit geld zou hem zijn toegestopt om, met Duitse hulp, in Canada een wapenfabriek te bouwen.

Schäuble loochende dit en beweerde deze man nooit ontmoet te hebben. Later zegde hij "misschien per toeval een of twee keer" een ontmoeting gehad te hebben. Uiteindelijk bekende hij begin januari 100.000 mark te hebben ontvangen die in de CDU kas werden gestort.

"Der Spiegel" beweert echter dat dit geld verdwenen is.

Een ander zaak is deze van de deelstaat Hessen. Hier gaat het evenmin om een bagatel.

Het werd bekend dat de CDU van deze deelstaat over een spaarpotje beschikte ter waarde van 160 miljoen mark en dit op geheime bankrekeningen in Zwitserland en Liechtenstein.

Om het geld legaal naar Duitsland over te brengen werd een verhaal opgehangen over aldaar geboekte erfenissen.

Het systeem van de wortel en de stok

De kanselier Kohl bezat dus zijn "eigen" spaarpotje dat door grote financiële groepen werd gespijsd. Deze parallelle kas had het voordeel dat zij aan iedere controle ontsnapte.

Men spreekt reeds over 17 geheime rekeningen waarvan slechts een paar mensen op de hoogte waren. Dit waren Walther Leisler Kiep (schatbewaarder), Uwe Lühje (gevolmachtigde) en Horst

Weyrauch (fiscaal raadgever van de CDU).

Zo konden CDU afdelingen en deelstaten die voorzitter Kohl trouw volgden op een "speciale" hulp rekenen. Sommige deelstaten uit de ex-DDR ontvingen eveneens een belangrijke steun. Het is nu ook bekend dat de CDU-afdeling van Ludwigshaven, de geboortestad van Kohl, 100.000 mark ontving en de CDU van de deelstaat Rijnland-Westfalen bekent eveneens belangrijke sommen in baar geld te hebben gekregen.

En zo financierde Kohl zekere lokale entiteiten en deelstaten die onvoorwaardelijk achter hem stonden en waarvan de verkozenen en militanten hem hun steun in de partij verzekerden. Het "systeem" Kohl berustte op voor zijn positie nuttige nominaties en promoties. Een uitnodiging van de kanselier op eetmalen en feesten waren legio. Wie met hem niet kon instemmen werd aan de kant gezet.

Ook elders

Het is bemoedigend vast te stellen dat in de laatste tijd, meer dan voorheen, dergelijke schandalen aan het licht komen. Het is slechts een begin. In België hadden we de zaak Agusta. In Frankrijk werd president Chirac beschuldigd als voorzitter van de RPR, burgemeester van Parijs, militanten van zijn partij te hebben laten betalen door de stadskas. Het opperste gerechtshof besliste kort geleden dat hij tijdens zijn presidentslegislatuur niet ter verantwoording kan geroepen worden.

De gewezen minister van buitenlandse zaken en gewezen voorzitter van de staatsraad, Dumas is eveneens in beschuldiging gesteld zoals tevens de gewezen minister Dominique Strauss Kahn. In Italië zijn er een hele reeks schandalen. De gewezen socialistische premier Craxi, die in verschillende processen tot 24 jaar gevangenis veroordeeld werd, zocht een onderkomen in Tunis. Toen hij in januari jl. overleed bracht het Italiaanse parlement hem niettemin een bijzondere hulde. Begrijpe wie kan.

De vroegere premier, de mediamaagnaat Berlusconi van Forza Italia, een bondgenoot van de CVP in de EVP, holt van het ene proces naar het andere.

President Weismann van Israël wordt beschuldigd een paar honderd miljoen frank van een Franse joodse vriend ontvangen te hebben waarvan een deel in zijn zakken zou terecht gekomen zijn. Premier Barak blijkt de financiële afspraken voor de verkiezingsuitgave te hebben verkracht.

En we spreken hier dan nog niet over de monsterachtige financiële schanda-

len in Rusland waarbij de gewezen president Jeltsin betrokken is.

Er is vooruitgang geboekt maar er is nog veel werk aan de winkel.

Hogergenoemde praktijken zijn een schande voor de democratie en spelen in de kaart van extreem-rechts. Het is dus hoog tijd dat deze uitwassen ernstig aangepakt worden.

André De Smet

P.S. - Ondertussen heeft Schäuble als president van de CDU en als voorzitter van de parlementaire fractie ontslag genomen.

De CDU moet aan het parlement reeds een eerste boete betalen van ruim 800 miljoen frank maar deze kan, nadat nog meer informatie zal zijn uitgekomen over de schandalen, nog verdubbelen.

Zonderlinge praktijken

In 1954, slechts negen jaar na het einde van de tweede wereldoorlog, werd door het Duits industrieel patronaat (BBI) de Staatsbürgerliche Vereinigung (SV) opgericht. Het doel was over een centrum te beschikken waarin fondsen zouden verzameld worden voor de Duitse rechterzijde. Van 1969 tot 1980 zou via S.V. 234 miljoen mark zijn overgemaakt aan de CDU en de liberale partij onder de vorm van giften die aan de fiscus onttrokken werd. In de loop van de zeventiger jaren zou een onderzoek zijn ingezet naar fraude met als gevolg dat deze organisatie op inactief werd gezet.

De rekening van de S.V. werd openbaar gemaakt tijdens de zaak Flick, de man die politieke partijen geld toespeelde teneinde van de regering fiscale voordelen te bekomen.

De "Vereinigung" werd in 1990 ontbonden en omgevormd tot een fonds in Liechtenstein, Norfolk, genoemd, en onder de controle gebracht van de Duitsers Lühje en Weyrauch, medewerkers van Kohl. Geld zou zijn overgebracht via Basel (Zwitserland) en Luxemburg naar Duitsland. Lühje heeft reeds verklaard dat 5 à 6 miljoen mark gestort werden door Wolfgang Seelig, een directielid van Siemens.

Bron: "Le Monde"

P.S. Uwe Lühje, die ondertussen op pensioen ging, ontving een afscheidspremier van 449.000 mark waarvan een deel in baar geld; in het zwart dus.

Europese wapenindustrie

Onverwacht, maar tot algemene genoegdoening, kwam het nieuws dat de Franse groep Aérospatiale-Matra en het Duitse DASA - het aeronautisch filiaal van Daimler-Chrysler - zouden samen gaan. De herstructurering van de Europese wapenindustrie was totnogtoe erg traag verlopen. Deze grote fusie doet veronderstellen dat er nu een hergroepering is aangebroken die in het verleden was tegengehouden zowel door de industriëlen als door de politici.

Fusies

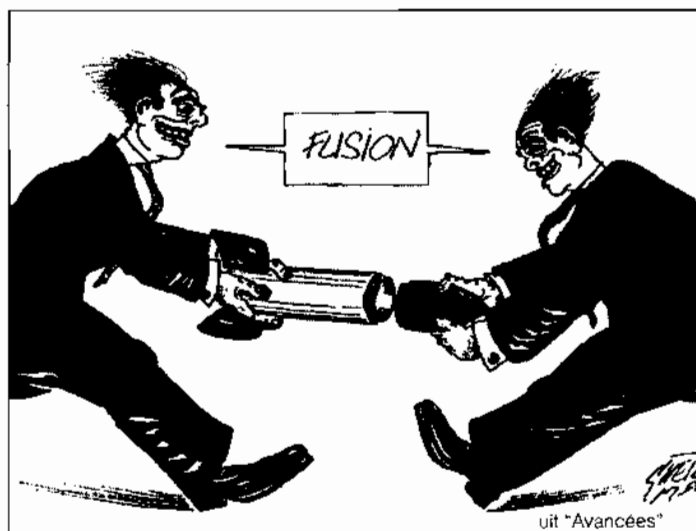
Ondanks de daling in de militaire uitgaven sedert 1987 (18% voor de Europese NAVO-landen, 35% in de USA) zijn er twee keer zoveel Europese ondernemingen als Amerikaanse voor een markt die maar half zo groot is. De toekomstige European Aeronautic Defense Company (een samensmelten van alle aeronautische bedrijven van Europa) lijkt wel de weg te zullen effenen voor de Europese wapenindustrie in de 21ste eeuw.

Het beeld aan de andere kant van de Atlantische Oceaan is helemaal anders. De herstructurering werd daar ingeleid en aangemoedigd door de overheid zelf. Sinds heeft Lockheed-Martin een 20-tal ondernemingen opgeslorpt (Loral, IBM Federal Systems, Unisys Defense...) om op te klimmen tot een zakencijfer van 16 miljard US dollars. Uit deze megafusies in de wapenindustrie zijn enkele reuzen ontstaan, zoals Raytheon, Boeing, Northrop Grunman of Litton. Tussen 1990 en 1999 is het aantal rakettenbouwers van 13 naar 3 geslonken, de jachtvliegtuigbouwers zakten van 8 naar 2, de scheepsbouwers van 8 naar 3...

Europa

In Europa daarentegen blijft zoals gezegd de spreiding groot. De belangen tegenstellingen onder de bedrijven hebben iedereen op z'n onafhankelijkheid doen staan. Bepaalde hergroepe-

ringen zijn aan de gang, maar dan per productiesector: ruimtetuigen (Martin Marconi Space), raketten (Matra British Aerospace Dynamics) of sonars (Thomson Marconi Sonar). De Europese bedrijven blijven verder bescheiden: de 10 grootste hebben samen een zakencijfer (1998) van 36 miljard dollar, tegenover meer dan 68 miljard dollar voor de 10 grootste wapenbedrijven in de States. Deze hergroeperingen kennen nog heel wat organisatorische problemen (er bestaat geen statuut van Europese onderneming), en interne rivaliteit bij de partners die op andere productieterrinen concurrenten blijven.

"onder gelijken" te willen werken, tonen de feiten dat ze de absolute controle willen houden over de ontwikkelingen in deze strategisch erg belangrijke productiesector. De Amerikaanse militaire markt blijft gesloten voor de Europese bedrijven. In 1995 impoorteerde de Europese Unie uit de States zes keer de waarde van haar export ernaartoe. Hoe kan een reële samenwerking worden opgebouwd wanneer de niet-Amerikaanse bedrijven een deel sleutel informatie wordt geweigerd (o.m. de basiscodes) en van bepaalde belangrijke vergaderingen worden uitgesloten? Wanneer het Congres de idee zelf verwerpt dat een Europees bedrijf "leading agent" voor een project zou kunnen zijn? Hoe kan men veronderstellen dat de Europese ondernemingen hun know-how en wetenschappelijke, technische kennis kunnen behouden en ontwikkelen als ze zich schikken naar de hegemoniepositie van de Verenigde Staten?

Belangen

De opbouw van een Europese industriële en technologische basis in de defensiesector vormt een belangrijke politieke en economische inzet. Maar we mogen toch niet vergeten dat de ondernemingen, en de grote

Europese industriële groepen hun eigen belangen hebben. Achter de noodzakelijke aanpassing van de productiecapaciteit en de technologische uitdaging schuilen de financiële belangen van de grote groepen (zowel Europese als Amerikaanse). Ze hebben in de jaren '80 goed kunnen profiteren van de militaire budgetten, en nu willen sommigen ze terugtrekken zonder veel ... kapitaal achter te laten.

Men vergeet al te gemakkelijk dat de financiële kost van de herstructurering in de bewapeningsector slechts heel gedeeltelijk door de ondernemingen zelf wordt gedragen. Een Amerikaanse studie over de aeronautica-sector toonde in april 1998 aan dat de belangrijkste fusies een totale kost van 1 miljard 188 miljoen dollar met zich mee brachten. Daarvan werd er meer dan 856 miljoen door het Pentagon betaald. Deze "in-

Los van alle mogelijke morele beschouwingen kan men vaststellen dat deze versnippering de productiekosten doet stijgen, en de ontwikkelings- en exportmogelijkheden belemmert, waardoor technologische capaciteit in het gedrang dreigt te komen. Welke afstraling heeft dit op de Europese industrie in het algemeen? Een gevaarlijke situatie in tijden van superconcurrentie: Amerikaanse bedrijven komen contracten bedingen in de landen van hun concurrenten.

Hier ligt dan ook de reden waarom de 'politiek' deze Europese defensie groep zit te promoten. De Franse en Duitse regeringsleiders duwen wel echt aan de kar. Het gevaar is niet denkbeeldig dat de Europese industrie inderdaad verwordt tot een onderaanneming van Amerikaanse ondernemingen. Hoewel in woorden de VS-bedrijven zeggen

vestering" werd verantwoord met de bewering dat deze fusies en opslorpingen een besparing van 4,1 miljard zou opleveren voor de belastingbetaler (wat niet bewezen is ...). Bovendien werden in Europa openbare bedrijven aan de privé verpatst. Denken we maar aan de manier waarop Aérospatiale aan de groep Lagardère werd gelaten, als 'troostprijs' omdat deze Thosmon-CSF niet had kunnen krijgen, wegens verkocht aan Alcatel. Anderzijds hebben de overheden er voor gezorgd dat de herstructureringskost voor de privé werd gemilderd. Bovenop de maatregelen van elk land heeft de Europese Unie het programma KONVER in 1993 opgezet, en COST in 1996. De totale inspanning aan reconversie en diversificatie beliep in 1997 al 16 miljard ECU in de Europese Unie; tegenover 10 miljard dollar in de VS.

Winst

De kosten van herstructurering werden meer door de belastingbetaler gedragen dan door de industriële en financiële groepen. Deze hebben zelf van het moment geprofiteerd om zich van een aantal manklopende activiteiten te ontdoen, en zich in nieuwe performantere te kunnen lanceren. Niet alleen hebben de overheden de ondernemingen destijds gesubsidieerd om hen in de bewapeningssector te lokken, maar men heeft hen nog veel geld laten verdienen bij het afstoten van de productiecapaciteit die ze zelf niet hadden betaald. Leuk is het, twee keer geld verdienen.

De herstructurering van de Amerikaanse wapenindustrie had als hoofddoel de rentabiliteit van de grote groepen die in deze sector aanwezig zijn, veilig te stellen. Daardoor konden ondernemingen als Ford, Hughes, Rockwell, Texas Instruments, IBM, enz. zich terugtrekken uit een sector die geen enorme mogelijkheden meer inhield; terwijl ze er toch een goede prijs voor kregen. In 1996 zei een voormalig vice-minister van Defensie in 'Brookings Review' dat er grote sommen werden neergeteld voor de opslorpingen omdat men weet dat de VS-overheid tot in het oneindige zal blijven doorgaan deze kost te dragen. Wat meer is, sommige fusies lijken niet zo zeer door industriële plannen te zijn ingegeven, maar omdat ze de aandeelhouders betere winsten konden opleveren.

Op korte termijn zagen we dat deze herstructureringen de beurs in euforie brachten. Tussen 1995 en 1997 stegen de koersen geweldig (+80% voor Lockheed Martin, +130% voor Raytheon, +170% voor Boeing, ...), en de groepen konden hun rentabiliteit doen stijgen. Een Amerikaanse studie wijst uit dat in 1997 de Amerikaanse wape-

nindustrie 3.9% winst maakte, tegenover een verliescijfer voor hun Europese rivalen van 0.9%. Een niet te versmaden gevolg van deze fusies en opslorpingen zit 'm in de verworven monopoliepositie voor bepaalde wapencategorieën. Zij kunnen nu de prijs zetten zonder dat de overheid enig alternatief heeft. Deze evolutie wordt soms verstoep door de verlaagde eenheidsprijzen, die een nog sterke vermindering van de productiekosten camouflageerden.

Sociale impact

Belastingbetalers dragen dus bij in de kosten van de herstructurering, maar de werknemers betalen de hoogste prijs. Er waren enorm veel afdankingen in de Amerikaanse wapenindustrie. Zo vielen er bijna 10.000 ontslagen bij Raytheon begin 1998, nadat er reeds 11.000 in 1997 waren geweest, en alvorens nog bijkomende 14.000 arbeidsplaatsverminderingen aan te kondigen voor 1999. En zo zijn er nog voorbeelden. Dan hoeft het niet te verwonderen dat de wapenproductie bijna 1 miljoen (!) arbeidsplaatsen verliest sedert 1990.

Europa volgt deze trend. Zelfs als de regeringen alles doen om bijkomende werkloosheid te vermijden is er toch een ernstige vermindering van de tewerkstelling: Frankrijk min 21%, Italië min 33%, min 36% in Zweden en in Groot-Brittannië, in Duitsland zelfs min 57% (deze 5 landen vertegenwoordigen 90% van de Europese wapenproductie). Maar de economische realiteit zal nog meer slachtoffers maken: Frankrijk vermindert de tewerkstelling met 21% maar de omzet is gedaald met 36%. De komende herstructurering zal dus zeker zware sociale gevolgen kennen.

En als het loopt zoals in de VS dan is dit nog maar een begin, want de concurrentie met de "efficiëntere" Amerikaanse bedrijven dwingt tot nieuwe kostenbesparingen. Kennelijk zijn regeringen niet ten eeuwige dage bereid hoge prijzen te betalen voor hun bewapening; dat bewijzen althans het Britse en Franse voorbeeld ...

Er komen dus zeker nieuwe grote herstructureringen in Europa, maar de belangen van de grote industriële en financiële groepen zullen daarbij niet in het gedrang komen, de werknemer zal het gelag wél betalen ...

Renaud Bellais
(Universiteit Dunkerque)
met dank overgenomen uit *Avancées*
van december 1999
(Rue Rouppe 4 - 1000 Bxl)

Eric Hobsbawn

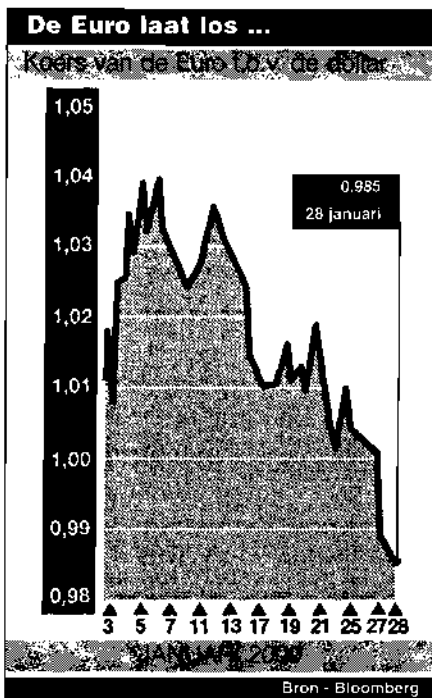
Aan het einde van de eeuw was de natie-staat in het defensief tegenover de wereldeconomie waarop hij voorheen greep had. Ook tegenover de instellingen die hij zelf gecreëerd had om zijn internationale zwakte te verhelpen, zoals de Europese Unie. De natie-staat vertoont een kennelijk onvermogen om de dienstverlening naar de staatsburgers toe, - enkele jaren geleden nog zo vol vertrouwen opgezet - nog langer te bekostigen. Bovendien blijkt de natie-staat een onmiskenbaar onvermogen te etaleren om recht en orde te handhaven. Nochtans was dit hetgene dat hij zichzelf als voornaamste taak had gegeven.

Enkele vaststellingen maken dat onvermogen des te pijnlijker. We hebben het dan bijvoorbeeld over het feit dat de staat in de loop van de jaren vele taken had opgenomen en in zich gecentraliseerd, het feit dat hij zelf hoge maatstaven van openbare orde en overheestoezicht had aangelegd. En toch was die staat of een of ander overheidsgezag ook onmisbaar dan ooit om in het algemeen belang iets te doen aan een reeks ontwikkelingen. Hierbij kijken we bijvoorbeeld naar de sociale en milieutechnische uitwassen van de markteconomie. Of ook naar de hervormingen van het kapitalisme in de jaren veertig die nodig waren om het economisch systeem bevredigend te laten functioneren. Wat zou er gebeuren met de economie in de oude ontwikkelde landen mocht de staat geen toewijzing en herverdeling van het nationaal inkomen bijvoorbeeld, hebben doorgevoerd? De relatief slinkende basis van salaristrekken werd ingekneld tussen enerzijds het toenemende arbeidsoverschot in de high-tech-economie en anderzijds een groeiend percentage niet gesalarieerde ouderen.

Eric Hobsbawm
in "Een eeuw van uitersten"

Bill Clinton - de Amerikaanse president Op het World Economic Forum in Davos.

"Ik denk dat we hier nog eens on-dubbelzinnig moeten bevestigen dat vrije markten en een op regels gebaseerde vrije handel voor zover wij weten de allerbeste manier vormen om de levensstandaard te verhogen, de milieuverloedering te bestrijden en aan welvaart te bouwen".

■ Sinds begin 1999, toen de invoering van de euro door de Europese regeringsleiders triomfantelijk op stapel werd gezet is de Europese eenheidsmunt (we schrijven eind januari) met 16 procent gedaald tegenover de dollar. Op de Europese valutamarkten stond de euro dan nog slechts op 97,85 dollar cent. Het ziet er dus naar uit dat de voorzitter van de Europese Centrale Bank (ECB) en zijn vrienden dan toch niet zo onfeilbaar zijn als ze zich destijds voorgesteld hebben.

■ DE MARKT VAN DE GENEESMIDDELEN (in miljarden dollar)

Noord-Amerika: 303 miljoen inwoners 65 (in 1993); 85 (in 1999).

Europa: 582 miljoen inwoners 65 (in 1993); 85 (in 1999).

Japan: 127 miljoen inwoners (38) (in 1993); 43 (in 1999).

Latijns-Amerika: 511 miljoen inwoners 18 (in 1993); 20,5 (in 1999).

Afrika-Azië: 4,282 miljoen inwoners 28 (in 1993); 26 (in 1999).

Bron: Artsen zonder grenzen 1999, Internationaal Demografisch Instituut (1999).

Uit deze statistiek blijkt duidelijk dat de landen van de derde wereld in Latijns-Amerika, Afrika en Azië een aanzienlijke achterstand hebben inzake gezondheidszorg.

■ STIJGING VAN DE WINST VAN DE OPEC LANDEN:

De inkomsten van petroleum van de elf landen die lid zijn van de Organisatie van Exportlanden van Petroleum (OPEC) stegen in 1999 met 38 % of 156 miljard dollar dankzij de opgelegde uitvoerbeperkingen, die 5 % bedroeg.

De gemiddelde stijging bedroeg namelijk 46,6 % en een stijging van 11,8 dol-

Gelezen in "De Standaard" (22/1/00)

REFLEX

Economische groei

"Bijna dagelijks komen er berichten over sterke economische groei en dalende werkloosheid in Europa. Goed nieuws denk je dan, maar centrale bankiers en economische onderzoeksinstituten waarschuwen: als de lonen maar niet gaan stijgen.

Een idioot die afvraagt waarom economische groei dan zo goed is.

De groei is alleen voor wie een inkomen uit kapitaal heeft.

Wie in deze hoogconjunctuur voor beleggers nog afhankelijk is van een inkomen uit arbeid is een sukkel en verdient niet beter".

lar per vat in 1998 naar 17,3 dollar in 1999.

In een jaar verhoogden de lidstaten hun inkomen met 43 miljard dollar.

Saudi-Arabië genoot met een bijkomstige 12 miljard dollar het belangrijkste aandeel van deze winsten en zag in 1999 haar inkomsten uit petroleum stijgen tot 50 miljard dollar. Venezuela moest zich tevreden stellen - door de vermindering van de productie - met een stijging van 27,6 %.

■ **TWERKSTELLING:** Men beweert dat het goed gaat met de economie maar niettemin lezen we dagelijks in de pers dat grote bedrijven een belangrijk deel van hun personeel afstoten. Hierbij enkele gegevens van de laatste dagen...

* Hubert Kummer, de woordvoerder van de vakbonden van de Duitse spoorwegen heeft bekend gemaakt dat de "Deutsche Bahn" de schrap-

ping voorziet van 70 banen.

* A.T.&T. de Amerikaanse telecommunicatie groep gaat 25 % van zijn kaders afdanken in een poging om de kosten met 2 miljard te verminderen drukken.

* Coca Cola, wiens resultaten in 1999 minder goed waren heeft aangekondigd over de ganse wereld 6000 werkplaatsen te schrappen.

* Lockheed - Martin een van de eerste groepen in de Amerikaanse luchtvaartindustrie heeft bekend gemaakt 2.800 personeelsleden te willen afdanken (2 % van haar effectieven) om 200 miljoen dollar te besparen. Deze afdanking voegt zich bij de 2000 die reeds vroeger werden doorgevoerd.

* Moulinex, de Franse firma in huishoudartikelen die in 1996 reeds 2.600 personeelsleden afdankte zal in de volgende maanden nog eens 2.000 mensen hun job ontnemen.

■ De 200 belangrijkste multinationals in de wereld (1998)

Land	Aantal	Miljarden Dollar	Winsten in miljarden Dollars
Verenigde Staten	74	2776	183
Japan	41	1830	39
Duitsland	23	958	29
Frankrijk	19	610	20
Gr.-Britannië	13	399	28
Zwitserland	6	217	13
Italië	5	179	8,9
Nederland	4	158	12
Gr. Brit.-Nederland	2	138	3
Zuid-Korea	3	82	0
China	3	76	1,7
Zweden	2	49	2,7
België-Nederland	1	31	1,5
Venezuela	1	25	0,6
Brazilië	1	25	0,7
Mexico	1	20	1,1
Spanje	1	19	1,4
Totaal	200	7.592	345,7
De eerste zes landen samen: 176 (88%)	6.790	312	

De nieuwe militarisering

"Tijdens de Koude Oorlog waren we 45 jaar lang in een wapenwedloop verwickeld met de Sovjetunie. Nu lijkt het alsof we een wapenwedloop voeren met onszelf"

Admiraal Eugene Carroll, Jr. U.S. Navy (ret.)

Deputy Director van het Center for Defence Information

Op internationaal militair vlak zijn er een paar opmerkelijke en tegelijk verontrustende ontwikkelingen aan de gang. De VS hebben het voortouw genomen om opnieuw stevig te investeren in defensie te vergelijken met de hoogdagen van de Koude Oorlog. Op enkele jaren moet het defensiebudget met meer dan een kwart omhoog. Na aanvankelijke aarzeling, lijkt Europa sedert Kosovo schoorvoetend te volgen, zowel qua politieke wil als de bereidheid om de budgettaire consequenties daarvan te dragen.

Maar waar is de vijand? Oude rivaal Rusland heeft wel ambities om terug mee te tellen op het internationaal niveau en daarvoor een militaire poot uit te bouwen, maar loopt gebukt onder een enorme schuldenlast en zit economisch nog steeds aan de grond. De Russische militaire inferioriteit is pijnlijk duidelijk in Tsjetsjenië. De VS zelf verwijzen alsmäär naar de blijvende potentiële dreiging van China, Rusland, India en Pakistan (beide omwille van hun nucleair arsenaal) en vooral de zogenaamde 'schurkenstaten' (zoals Irak, Iran, Lybië, Cuba, Noord-Korea, Joegoslavië en Soedan), maar als we alle defensiebudgetten van die landen optellen komen we nog lang niet aan het bedrag dat de VS alleen uitgeven. Vandaag zijn de VS goed voor 38 procent van alle militaire uitgaven in de wereld! Het lijkt er dus op dat na een periode van ontspanning de geesten opnieuw rijp zijn voor een wapenwedloop. Hierna geven we een overzicht van de defensiepolitiek en -uitgaven in de VS (die willen verhogen en dat ook kunnen), Rusland (dat wil, maar niet kan) en ons eigen land als voorbeeld voor de situatie in Europa (dat bijna wil en bijna kan).

Opnieuw Koude Oorlog in de Verenigde Staten

De conservatieven in het Amerikaanse Congres gaan doorgaans zwaar op de rem staan wanneer het begrotings-evenwicht verstoord dreigt te raken. Op die regel is er een grote uitzondering: defensie. Sinds 1998 gaat het defensiebudget pijlsnel de hoogte in. Voor het Fiscale Jaar (FY) 2001 (dat loopt van 1 oktober 2000 tot 30 september 2001) zal de defensiepost voor het eerst sinds 1993 boven de 300 miljard dollar uitstijgen.

In 1997 wordt de Balance Budget Act (BBA) goedgekeurd. De BBA moet de budgettaire beweegruimte van de regering beperken en de federale begroting tegen 2002 in evenwicht brengen. Door 'stoppen' te zetten op de uitgaveposten zou ook defensie niet boven een bepaald bedrag kunnen uitstijgen, tenzij 'hoogdringendheid' wordt ingeroepen. Bovendien zijn 'firewalls' (tussenschotten) ingebouwd: reducties op zowel defensie als niet-defensieposten, kunnen

alleen gebruikt worden voor het wegwerken van het begrotingstekort en dus niet getransfereerd worden naar een andere post. Al gauw blijkt dat door de economische groei het begrotingobjectief voor 2002 eerder zou worden gehaald. Vanuit het Amerikaanse Congres oefent de wapenlobby al begin '98 behoorlijk druk uit om het BBA te herzien zodat er voor een "voldoende lange periode een reële groei kan worden gerealiseerd van de defensie-uitgaven." In de wandelingen van het Pentagon droomt men luidop van een jaarlijkse stijging ter waarde van 10 miljard dollar. En ook de regering blijkt niet ongevoelig voor de roep om meer defensiegeld. In september 1998 dringt president Clinton in een brief zelf aan op een extra-miljard \$, omdat de 'paraatheid' van het leger anders in het gedrang zou komen. Het Congres zou dan weer instemmen met een extraatje van 2 miljard \$, nodig voor militaire operaties in Bosnië. Dergelijke

budgetstijgingen kunnen maar goedgekeurd geraken indien ze vergezeld gaan van het BBA-predikaat 'hoogdringendheid', waardoor de wettelijke beperkingen op de stijging van het defensiebudget doorbroken kunnen worden.

Het wordt alsmäär duidelijker dat zowel Congres als regering op middenlange termijn aansturen op een sterke stijging van het defensiebudget. Dat blijkt o.m. uit het FYDP '98 (Fiscal Year's Defense Plan), het meerjarigenplan van het Pentagon, waarin ze stelt dat de militaire investeringen alleen al met 60 miljard \$ zouden moeten stijgen tegen het FY 2001, d.w.z. 15 miljard \$ jaarlijks.

Clinton had inmiddels Defensie-minister William Cohen de opdracht gegeven om samen met de voorzitter van de gezamenlijk militaire staf, generaal Shelton, te onderzoeken hoeveel het leger in de toekomst nodig zou hebben voor de uitvoering van zijn taken. M.a.w. de discussie ging niet langer meer over de mogelijkheid om het defensiebudget te verhogen, maar over de vraag hoeveel dat budget zou moeten stijgen. Het leger laat deze kans uiteraard niet onbenut.

Op 8 oktober 1998 al verschijnt een belangrijk rapport van het *Armed Service's Committee* waarin de antwoorden staan op een hele reeks vragen die Senator McCain - momenteel een van de republikeinse presidentskandidaten - stelde aan de legerleiding. De boodschap luidde dat de militaire leiding elk jaar 27,5 miljard \$ extra nodig zou hebben om een paraat en modern leger te bekomen. Dat bedrag hield geen rekening met extra-kosten, zoals die voortvloeien bijvoorbeeld uit militaire operaties in Bosnië.

Het is o.m. dit rapport dat aan de basis ligt voor de sterke budgetstijgingen de komende jaren.

De grote druk om het defensiebudget te verhogen liep niet toevallig samen met het herstel van de Amerikaanse defensie-industrie. Die zat midden de jaren '90 nog in ernstige problemen, omdat de bestellingen op zowel de interne als externe markt behoorlijk waren gekrompen. In 1989 bedroeg het defensiebudget nog 376 miljard \$, zeven jaar later was dat met meer dan 100 miljard \$ gezakt tot een dieptepunt van 265 miljard \$ (1996). Om te overleven moest de defensie-industrie zich grondig herstructureren. Via een

Militaire uitgaven VS

(in miljard dollar)

1985: 343.7	1993: 312.1
1986: 363.7	1994: 290.3
1987: 374.1	1995: 272.1
1988: 372.8	1996: 265.6
1989: 376.2	1997: 255.0
1990: 358.7	1998: 267.5
1991: 316.5	1999: 271.0
1992: 328.6	

(bron: CDI Washington)

Butgetvoorzieningen van het Pentagon

(in miljard dollar)

2000: 293.3
2001: 305.4
2002: 309.2
2003: 315.6
2004: 323.4
2005: 331.7

(bron: CDI Washington)

reeks van fusies en een lobbycampagne naar de politiek (de defensie-industrie is de belangrijkste sponsor van de Amerikaanse verkiezingen) slaagde ze in haar opzet. In 1997 - '98 luidden megafusies het herstel in. Sindsdien staan drie gigantische ondernemingen aan de top met een gezamenlijke omzet van meer dan 80 miljard dollar. Het Militair-Industrieel-Complex (MIC), bestaande uit de defensie-industrie, het leger en het Pentagon o.l.v. de defensie-minister, waren nu in staat om voldoende gewicht in de schaal te werpen. Het resultaat: op de begroting van FY 1999 (= van 1 oktober 1998 tot 30 september 1999) staat 271 miljard dollar ingeschreven. Een jaar later is dat al 289 miljard \$. Het voorstel voor het FY 2001 bevestigt de stijgende trend: voor het eerst sinds 1993 stijgen de militaire uitgaven terug boven de 300 miljard (305,4 miljard \$). Het meerjarenplan (FYDP) piekt eveneens als nooit te voren. Dat voorziet een stijging tot 331,7 miljard dollar tegen FY 2005. De komende vijf jaar zou defensie goed zijn voor 1,6 triljoen dollar! Een hallucinant bedrag dat veel weg heeft van een typisch koude-oorlogbudget. Een blik op de details van het defensiebudget bevestigt dat vermoeden. Zo is 1,9 miljard \$ voorzien voor het controversiële Star Wars-programma (NMD - het anti-raketenschield in de ruimte), hoewel zowel Rusland als de Europese bondgenoten hun ongerustheid daarover hebben uitgesproken, omdat het nucleair evenwicht zou worden doorbroken (en dus de uitholling van ABM-verdrag). De komende vijf jaar zou NMD goed zijn voor 10,4 miljard \$. Dat is 2,3 miljard meer dan het vorig FYDP.

Daarnaast krijgt de militaire top met 60,3 miljard dollar het volledig gevraagde budget voor militaire investeringen, wat neerkomt op een stijging van 11 % t.o.v. het jaar daarvoor (+ 6,1 miljard \$). Er is 7,9 miljard \$ uitgetrokken voor de verdere ontwikkeling en investeringen in de F/A - 18E/F Super Hornet (zeemacht), de peperdure F-22 en de bij ons sinds kort goed bekende Joint Strike Fighter.

Vraag is, waar komt al dat geld vandaan? Het BBA laat immers geen extra uitgaven toe. De enige manier is het doorbreken van de 'tussenschotten' tussen defensie en niet-defensie-uitgaven, wat kan als meer defensie-inspanningen als 'hoogdringend' worden bestempeld. Dat is ook wat men heeft gedaan. In april vorig jaar stelde het Congres en de Senaat reducties voor op het budget van een aantal sociale programma's, zoals huisvesting (de Commerce and House Credit Accounts) en regionale en lokale ontwikkelingsprogramma's. Deze programma's ondersteunen de handelsactiviteiten van kleine en minderhedenondernemingen en het federale huisvestingsprogramma. Het meest tot de verbeelding spreekt wellicht de snoei-operatie in het International Affairs Budget (waaronder o.m. alles valt dat te vatten is onder de noemer niet-militair veiligheidsbeleid).

De geblokkeerde militarisering van Rusland

Sinds 1991 vinden er in Rusland diepgaande, maar weinig succesvolle economische en politieke hervormingen plaats. Deze hervormingen, die tegen beter weten in steevast democratische hervormingen worden genoemd, hebben ertoe geleid dat het militaire apparaat grondig werd aangetast. Het Sovjetleger was een sterk uitgerust en goed georganiseerd leger, maar dat kostte ook handenvol geld. Men kan gerust stellen dat omvang en kostprijs van het leger de Sovjetunie economisch mee de das hebben omgedaan.

Het oude leger was in de eerste plaats uitgerust om de verdediging op zich te nemen tegen een aanval uit het Westen (en in tweede instantie uit China). Uit economische noodzaak, maar ook door het veranderende internationale klimaat en de interne (on)veiligheidssituatie zag het leger zich genoodzaakt om zich volledig te herstructureren.

Dat bleek geen eenvoudige opgave. Voor het uiteenvallen van de Sovjetunie bedroeg het defensiebudget nog naar schatting 240 miljard \$ (1989). Hoewel nog steeds een substantieel lager budget dan dat van de VS, zorgde Moskou

daarmee voor een machtsevenwicht.

Dat verandert na het uiteenvallen van de Sovjetunie. Het Russische defensiebudget krimpt tot 47,5 miljard \$ in 1992, waardoor de VS zonder zelf daartoe wezenlijk bij te dragen plots de enige militaire supermacht wordt. Tussen 1993 en 1997 mislukten pogingen om het defensie-apparaat grondig bij te sturen. Het nogal stuurloze leiderschap van Boris Jeltsin en de weerstand bij de militaire bureaucratie onder de defensie-ministers Pavel Grachev en Igor Rodionov waren daar niet vreemd aan. De opvolger op defensie, Igor Sergejev wilde wel, maar kreeg te maken met de 'grote crash' van 17 augustus 1998, die behoorlijk contraproductief was voor militaire hervormingen.

Militaire hervormingen

De bedoeling van de eerste militaire hervormingen vlak na de Koude Oorlog, was het offeren van de kwantiteit voor kwaliteit. Hoewel in reële cijfers het defensiebudget gekrompen was, ging nog steeds meer dan 5 procent van het Bruto Binnenlands Product naar defensie (wat hoger is dan het defensieaandeel in de VS). Vooral het personeelsbestand moest eraan geloven. Op strategisch vlak moest gerichte nucleaire of conventionele oorlogen naar lokale of regionale conflicten van beperkte duur. De dreiging kwam niet langer meer uit (West)-Europa maar uit het zuiden, d.w.z. Centraal-Azië (Kaukasus) en het Midden-Oosten. Tenslotte was er geen enkele betwisting over het feit dat de nucleaire capaciteit moest behouden blijven en zelfs prioriteit krijgt in het Russische defensiesysteem, een stelling die tot op vandaag standhoudt.

Die houding houdt natuurlijk verband met het feit dat het Russische leger voor het overige sterk is verzwakt. Bovendien is de nucleaire capaciteit de enige overgebleven erfenis van de supermachtstatus van de Sovjetunie. Ook de ontwapeningsakkoorden (START I en II) veranderen daar in essentie niets aan: het arsenaal wordt wel gereduceerd (tot 1.000 kernkoppen of minder tegen 2008-2010), maar het principe van de 'afschrikking' blijft legitiem.

Van meetaf aan groeide de spanning tussen de beperkte economische mogelijkheden en de intentie (ondanks inkrimpingen) over een goed uitgerust leger te beschikken. Niet in het minst, omdat een leger afslanken soms nog meer middelen opsloopt dan het behoud van de oude structuren, tenminste op korte termijn. De generaals en het ministerie van Defensie kwamen openlijk in opstand. Het gevolg was dat een belangrijk deel van de militaire top werd vervangen, zodat de hervormingen alsnog konden worden doorgedrukt.

De crash van 1998 gooide roet in het eten. Aan de vooravond van die ineenstorting, in de lente van 1998, zag premier Kriyenko zich verplicht om het geplande defensiebudget drastisch te herzien van 82 naar 61 miljard roebel. Na de crash in augustus moest het verder gereduceerd worden tot 38 miljard roebel (ongeveer 5 miljard \$ aan de toenmalige koers), of anders gezegd, bijna 1/10 van wat het 6 jaar eerder was. Vooral de militaire investeringen moesten er aan geloven (van 28,5 miljard roebels naar amper 4 miljard). Het moreel van de troepen (die nog maar net een pak slaag hadden gekregen in Tsjetsjenië) zakte naar een absoluut dieptepunt. De inflatie van 60 tot 70 procent in de tweede helft van 1998 en de problemen met de uitbetaling van de salarissen (twee tot drie maand achterstallen), brachten vooral de lagere militaire klasse onder de armoedegrens. Piloten die normaal minstens 180 vliegen nodig hadden (in de NAVO is dat 300 uur) moesten het plots stellen met 8 tot 12 uur. De malaise uitte zich in massale deserties, talrijke zelfmoorden en een hoge criminaliteit. Van het ooit zo glorieus Sovjetleger bleef slechts een hoopje ellende over.

Uiteraard hadden de budgettaire problemen ook hun weerslag op de defensie-industrie. Het aantal ondernemingen in

de sector daalde van 1.800 naar 500. Hun totale civiele en militaire output daalde met 82 procent. Van de fondsen van het federaal reconversieprogramma 1992-1997 die een gedeelte van de defensie-industrie moesten helpen omschakelen bleef een fractie van 10 procent over van het oorspronkelijk voorziene bedrag. In 1998 stopten de subsidies zelfs volledig.

Poetin: tandenloze leeuw

Huidig sterke man Poetin toont ambities om Rusland weer tanden te geven, maar de financieel-economische realiteit houdt hem tegen. Rusland is sterk afhankelijk van westerse financiële instellingen, in de eerste plaats IMF en Wereldbank, en kijkt aan tegen een enorme schuldenberg van 170 miljard \$ (1999). Normaal gezien moest Rusland in 1999 bijna 70 procent van de begroting besteden aan het terugbetalen van die schuld, maar dat zou neerkomen op zelfmoord. Overleven is dus slechts mogelijk door constant aan te kloppen voor schulderschikkingen en nieuwe kredieten, in afwachting van de heropleving van de economie. In elk geval beperkt dit sterk de beweegruimte van de Russische regering niet alleen op economisch en militair vlak, maar ook op internationaal politiek vlak. De schuldenlast maakt dat Rusland zich compleet in de greep weet van het Westen.

Hoe moeten we dan de nieuwe defensiedoctrine (op 6 januari 2000 per decreet vastgelegd) begrijpen, die stelt dat Rusland nucleaire wapens kan inzetten, wanneer een gewapende agressie moet worden afgeslagen? Slechts gedeeltelijk kunnen we de verklaring zoeken in het verslechterde klimaat tussen Rusland en het Westen na Kosovo. Voor Poetin is de nucleaire dreiging vooral een middel om aan de financiële wurggreep te ontsnappen. Het nucleair arsenaal is zowat het enige waarmee Rusland nog zijn tanden kan laten zien en Poetin heeft het Westen daarrond een duidelijk signaal willen geven: Rusland is ondanks alles niet helemaal machteloos. Bovendien waren er de niet al te schitterende resultaten in Grozny, waar opnieuw getoond werd hoe weinig slagkracht het Russische leger wel bezit. Ook hier is de nucleaire dreiging een laatste redmiddel. Aan de andere kant moet een en ander sterk gerelativeerd worden. Poetin beseft ook wel dat hij het Westen nodig heeft wil hij uit de put kruipen. Vandaar ook dat hij niet aarzelde om de banden met het Westen weer aan te halen tijdens een bezoek van NAVO-secretaris-generaal Robertson aan Moskou. Poetin heeft daarbij ingezien dat hij enkel op die manier vrij spel krijgt in Tsjetsjenië.

Niet onbelangrijk in dit spel, en dat maakt Poetin bijzonder onvoorspelbaar, zijn de komende verkiezingen op 26 maart. Poetin wil zijn reputatie van gedeceerd, sterk man hoog houden, wat nodig is in een door hem zelf mee opgeklopt nationalistisch klimaat. En in dat klimaat leeft de droom die Rusland terug tot (militaire) wereldmacht verheft. Vooral nog vertelt de praktijk dat het bij dromen zal blijven. Rusland zal op militair vlak nooit meer worden wat de Sovjetunie was. Dat is duidelijk. Vraag is alleen of Rusland terug de militaire slagkracht zal krijgen die voldoende is om terug mee te spelen op het internationale politieke toneel.

Een korte vergelijking tussen de VS en Rusland voor wat de cijfers voor militaire aankopen voor het jaar 2000 betreft, vertelt duidelijk hoe ver Moskou achterop hinkt. Het Russische aankoopbudget (62 miljard roebel of 2,18 miljard dollar aan de huidige koers of vier vijfde van het totale Belgische defensiebudget) bedraagt amper een dertigste van wat de Amerikanen willen investeren in nieuwe aankopen. Toch lijkt Rusland gedeceerd om een belangrijk deel van de middelen uit het economisch herstel te investeren in het militaire apparaat.

Het laattijdige Belgische defensiedebat

Hoe staat dat met het Belgische defensiedebat? Wel het

heeft lang geduurd voor het op gang kwam. In het regeerakkoord stond er amper één zinnetje (de verwijzing naar de Top van Keulen, die voormalig minister van Buitenlandse Zaken Derycke er persé in wilde) waarvan we eerder al schreven (zie Vrede nr. 339) dat er een verhoging van het defensiebudget in verborgen lag. Tijdens de regeringsonderhandelingen lagen er nochtans duidelijke voorstellen op tafel. De liberalen pleitten voor een substantiële verhoging van het defensiebudget, de SP wilde niet verder gaan dan een indexatie. De positie van de Groenen was niet erg duidelijk. Defensie was op dat ogenblik geen prioriteit. In elk geval hadden ze in de Commissie Defensie van de vorige legislatuur niet tegengestemd op de conclusies van het defensierapport, waar minstens een indexering gesuggereerd werd.

In het bewuste nummer van Vrede schreven we dat de regeringvormers i.z. defensie "om deze hete brij zijn heengelopen (...). Onze vrees is dat er zich een niet-geformuleerde beslissing in de geesten van de zwaargewichten van deze regering heeft voltrokken, die 'ten gepaste' tijde naar buiten zal komen."

Enkele maanden later barst de discussie (en daarmee ook de profileringsdrang) los. De NAVO-druk om het defensiebudget te verhogen en de zogenaamde Europese defensieverplichtingen deed de sabelslepers in parlement en regering in het offensief gaan.

Naar aanleiding van de NAVO-bijeenkomst begin december 1999 kregen België en Duitsland slechte punten omdat ze 'maar' 1,5 procent van het BBP (meer dan 4 X ontwikkelingssamenwerking) aan defensie uitgeven. De Amerikaanse defensie-minister Cohen en zijn Franse collega Richard deden er nog een schep bovenop. Met een blik in de richting van België, wezen ze op de noodzaak tot meer investeringen in legermateriaal. Volgens Richard moet er hiervoor zelfs een norm komen, namelijk 0,7 à 0,8 procent van het BBP. Met andere woorden, we moeten met ons belastingsgeïnd de defensie-industrie subsidiëren met tweemaal het huidige bedrag van ontwikkelingssamenwerking. Het Belgische leger zit, hoe kan het ook anders, op dezelfde lijn. De generaal Staf van het leger publiceerde enkele maanden terug al een ontwerp van Plan Middellange Termijn (PMT). Volgens dat PMT zou ons land van 2000 tot 2004 voor 80 tot 85 miljard fr. moeten investeren. Ter vergelijking: in de periode 1996-1999 bedroegen de investeringen ongeveer 50 miljard fr. M.a.w. als ons land akkoord gaat met het ontwerp PMT betekent dit dat in de toekomst ons defensiebudget met minstens jaarlijks 3 procent omhoog moet. Misschien dat we in herhaling vallen, maar dat is exact de budgetstijging die de NAVO al enkele jaren aan ons land opdringt.

Omdat het voorgesteld PMT politiek niet haalbaar bleek, diende het leger een nieuw PMT in, ditmaal ter waarde van 100 miljard fr. gespreid over 5 jaar. Slecht geprobeerd, want een kleuter heeft door dat dit op hetzelfde neerkomt. Onze generaals lijken vooralsnog niet te willen inbinden. Kan ook niet anders, want Washington tikt hen anders op de vinger en bovendien zouden ze hun pareltje moeten missen: de aankoop van 72 peperdure 'Joint Strike Fighters' ter vervanging van onze F-16's. Officieel gaat het over een investering van 110 miljard, in werkelijkheid was al in februari 1999 (dus het leger en ook Flahaut konden het weten) door het Amerikaanse Congressional Budget Office geraamd dat elk exemplaar 73 miljoen dollar zou kosten (2,9 miljard fr. of 209 miljard fr. voor het totaalpakket).

De nota Flahaut

Inmiddels liet Flahaut met een nota zijn ideetjes los: de NAVO-solidariteit staat niet ter discussie en de enige vraag m.b.t. militair Europa is een tijdsvraag: "Aan welk ritme moet de Europese Defensie op punt gesteld worden?" Volgens Flahaut mag er niet geraakt worden aan het personeelsbestand. Dat is belangrijk, want volgens de NAVO besteedt

ons land te veel aan personeel in verhouding met militaire aankopen. Dus of de lonen moeten omlaag (wat weinig waarschijnlijk is) of het aankoopbudget moet omhoog en dus ook het defensiebudget. Bovendien is het personeelsbestand verouderd. Om de leeftijdspiramide terug op een jonger niveau te krijgen, pleit Flahaut voor een "uitzonderlijke begrotingsenveloppe buiten defensie", een techniek om met een 'geïndexeerd defensiebudget' toch extra uitgaven te doen. Dat deed deze regering al eerder, met de enveloppe voor 'humanitaire operaties' ter waarde van 1,4 miljard fr.

Wat de aankooppolitiek betreft, pleit Flahaut in zijn nota voor het "bevoorrechten van investeringen waarvan de specialiteit ons traditioneel wordt toegekend." Hier verwijst Flahaut expliciet naar de vervanging van de C 130 (door de Future Large Aircraft), waar binnen de regering een consensus over schijnt te bestaan en door de SP zelfs als een "pacifistische investering" wordt bestempeld. De JSF lijkt Flahaut niet zonder tegenstribbelen te willen opgeven, omdat België niet in een "geïsoleerde positie terecht mag komen". Voor de rest draagt Flahaut allerlei elementen aan die de noodzaak van ons leger moeten aantonen, maar ons inziens juist de gedeeltelijke overbodigheid ervan bewijzen: het leger moet "hulp verlenen aan de natie" in geval van allerlei rampen, reddingsoperaties, ontwikkelingssamenwerking, enz. M.a.w. stuk voor stuk taken die net zo goed (en beter) aan (bestaande) civiele instanties kunnen worden toevertrouwd. Op militair vlak bestaat de rol er in om typische defensietaken op zich te nemen, en vooral (wegens gebrek aan vijand) om interventietaken in NAVO, of Europees verband uit voeren.

Terwijl de discussie al hoog oploopt over de specifieke aankoopdossiers, lijkt de consensus over de rol van het leger vrij groot. Ook met de twee (drie) 'moeilijkste' regeringspartners, SP en Groenen.

De SP vat haar visie samen onder de noemer van de 5 S-en: Spaarzaamheid (elk jaar maximum een geïndexeerd defensiebudget, wat al meer is dan de bevoering zoals die nog onder de vorige legislatuur van kracht was); Samenwerking (vooral op Europees en Benelux niveau, tegelijk een middel om de vorige S te halen); Sociaal (afvloeiingen in het leger moeten op een verantwoorde manier gebeuren); Snijden (in de structuur, d.w.z. een eenheidsstructuur op het niveau van de Generale staf, waarover inmiddels een consensus bestaat); Specialisatie (gekoppeld aan het PMT een keuze voor de vervanging van C 130's en een njet voor de vervanging van de F-16). Opvallend is dat de SP zich sedert deze legislatuur sterk op defensie profileert en om harde uitspraken niet verlegen zit. Ongetwijfeld om te vissen in de groene electorale vijver.

De Groenen hebben inmiddels ook een eerste overzicht gegeven van hun standpunten. Die zijn samen te vatten als mix van traditioneel pacifisme (de pacifistische vleugel, vooral binnen Agalev) met een soort sociaal-democratisch aftreksel van de humanitaire interventie-ideologie. De Groenen pleiten o.m. voor de oprichting van een Vredesinstituut wat een lovenswaardige poging is om het defensiedebat open te trekken naar niet-militaire veiligheid. Maar de angel in dit verhaal is dat zo'n vredesinstituut wellicht de pasmunt is om een aantal militaire aankoopdossiers (in het bijzonder de vervanging van de C-130) zonder problemen te laten passeren. Officieel zeggen de Groenen nochtans dat er geen beslissingen over legeraankopen worden genomen zonder een grondig voorafgaand debat over het Belgische veiligheids- en defensiebeleid. Een uitspraak die sterk genuanceerd moet worden als er aan de andere kant wordt gesteld dat de recente beslissingen van de Europese top van Helsinki om een snelle interventiecapaciteit op te zetten voor vredesoperaties "een goede basis" is voor verdere discussie. Agalev/Ecolo spreekt zich hier dus zelf tegen, want binnen deze Europese krijtlijnen kan een defensiedebat niets anders zijn dan voer voor op profilering beluste politici in de praatbarak die het parle-

ment soms is. Onze regering heeft immers de thesissen van een Europees leger sterk verdedigd en ging daarin samen met Frankrijk trouwens het verst. Het aangekondigde defensiedebat komt dus veel te laat en zal dus een schijndebate worden.

Wat kunnen we besluiten?

Vele maanden na het regeerakkoord lijkt een defensiedebate op gang te komen, beter laat dan nooit zou je denken. Maar wat constateren we?

1. Dat het noodzakelijke 'debat' van geprefabriceerde analyses en vooronderstellingen vertrekt. Iedereen verwijst immers maar naar de oorlog om Kosovo als doorslaggevend argument in het pleidooi voor een Europese (en NAVO-) interventiemacht. De pers doet ijverig mee in wat we inmiddels met zekerheid een georkestreerde campagne kunnen noemen. Heeft iemand zich al eens de vraag gesteld of die peperdure oorlog zijn doelstellingen wel heeft bereikt (o.a. mensenrechten en vermijden van etnische zuivering)? Een 'interventie-effecten-rapport' zou ons wel eens kunnen vertellen dat de oorlog een maat voor niets is geweest en integendeel de problemen verergerd heeft.
2. Dat we praten over symptoombestrijding maar niet over de oorzaken van gewelddadige conflicten. De meeste oorlogen in Afrika bijvoorbeeld zijn te typeren als 'ontwikkelingsconflicten', een gevolg van de groeiende armoede en economische malaise waarin tal van landen terecht zijn gekomen. Echte geweldpreventie bestaat erin die oorzaken weg te nemen, m.a.w. te zorgen dat de bevolking ten minste in staat is alle elementaire basisbehoeften te bevredigen. Duurzame ontwikkeling als geweldpreventie dus. We zouden dat ook geweldpreventie op lange termijn kunnen noemen.
3. Dat geweldloze conflicthantering, hoewel er een schat aan materiaal en onderzoek is verricht, niet aan bod komt. Helsinki is een prachtig voorbeeld daarvan. Het militaire luik van de Europese 'veiligheidspolitiek' is tot in de details ingevuld. Daarna volgt een niet-militair luik, dat die naam niet waard is, omdat het gaat over een beperkte opsomming van vage intenties. Wellicht om bepaalde kringen te sussen. Totnogtoe heeft geweldloze conflicthantering amper de kans om te bewijzen dat het wel degelijk kan werken.
4. Men verwaarloost de context waarin het veiligheidsdebat is ingebed, de zogenaamde randvoorwaarden. De wapenhandel bijvoorbeeld blijft welig tieren en er is niet echt een wil aanwezig om die aan de wortel aan te pakken. België bijvoorbeeld blijft ondanks een strenge wapenwet exporteren naar landen met een twijfelachtige reputatie op vlak van mensenrechten of naar conflictgebieden. In de Golfoorlog, oh ironie, ging Saddam Hoessein de geallieerden te lijf met hun eigen wapens (voornamelijk uit VS, Frankrijk, Rusland en Groot-Brittannië).

Andere 'dossiers' die we dringend in het veiligheidsdebat moeten brengen zijn de schuldenlast, de democratisering van internationale instellingen en het dwingend principe van het internationaal recht. Zonder het recht trekken van die randvoorwaarden dreigt men in elk veiligheidsdebat de bal mis te slaan.

Maar ja, zelfs een regering met alle kleuren van de regenboog slaagt er blijkbaar niet in om de Europese 'pensée unique' over veiligheid te doorbreken.

Ludo De Brabander

Anti-persoonsmijnen

Op dit ogenblik hebben 136 landen het verdrag van Ottawa, voor het verbod en de vernietiging van de anti-persoonsmijnen ondertekend. In december 1997 waren er dit 121. Om een of andere reden hebben de Verenigde Staten, Rusland, China, India, Pakistan, Egypte, Israël, Iran, Irak, Zuid en Noord-Korea, Joegoslavië, Cuba, Syrië, Turkije en Vietnam het verdrag nog niet onderschreven.

Slechts 89 landen hebben het verdrag tot heden geratificeerd en hebben hun stock aan antipersoonsmijnen vernietigd. Dit zijn: Zuid-Afrika, Duitsland, Australië, België, Oostenrijk, Canada, Frankrijk, Guatemala, Hongarije, Luxemburg, Mali, Namibië, Groot-Brittannië, Salvador en Zwitserland.

Sommige landen hebben zoals het verdrag hun toelaat, een kleine hoeveelheid behouden om verder hun ontminers op te leiden en naar nieuwe technieken te zoeken voor een efficiënte vernietiging. Zo heeft Spanje er nog 10.000, Italië 8.000, België 5.000, Nederland 5.000 en Frankrijk 4.360 in hun bezit.

Het comité van experts in Genève evalueert de wereldstock van anti-persoonsmijnen op 225 tot 250 miljoen stuk waarvan er 100 miljoen op niet afgebakende velden liggen. Bovenstaande informatie bevestigt de noodzaak van een verdere actieve inzet vanwege de openbare opinie om van de achterblijvende landen te eisen dat ook zij het verdrag van Ottawa zouden onderschrijven. (ads)

Japan: werkloosheid neemt toe

In Japan waar men de werknemer er van overtuigde dat het bedrijf waar hij werkte tot zijn familiesfeer behoorde is er een hele omwenteling aan de gang. De sinds kort heersende financiële en economische crisis heeft steeds meer afdankingen tot gevolg.

Bij Nissan, waarin Renault aanzienlijke belangen heeft, zijn er het 21.000 die zullen worden op straat gezet, bij NTT, de reus van de telecommunicatie 10.000, bij Mitsubishi Motors 15.000, bij Sony 17.000 en bij NEC eveneens 15.000. En het gaat zo verder. De domino reactie op de toeleveringsbedrijven versnellen de terugloop. Men voorziet dat bij het afsluiten van het budget 1999 in maart 2000 er niet minder dan 50.000 werkplaatsen zullen verdwenen zijn. Een ander aspect van dit probleem is de toename van het aantal zelfmoorden.

In 1998 stegen deze zelfs met 35 % om het aantal van 35.755 te bereiken.

Vorig jaar pleegden 13.771 gehuwde vrouwen tussen 25 en 55 jaar, met een kind ten laste, zelfmoord met 12.000 wezen van minder dan 18 jaar als ge-

volg. Er is ondanks de vele beloften geen enkele verbetering in zicht. Integendeel. (ads)

VS - privélegers in Afrika

De firma "Military Professional Resources Inc. (MPRI)" werd in 1987 opgericht. MPRI biedt expertise aan in militaire training, professionele en commerciële managementsdiensten aan de VS-regering. In 1988 was de omzet 300.000 dollar. Vandaag gaat het om een kapitaal van 52 miljoen dollar. In juli 1999 werd een speciale winstuitkering van 1 miljoen dollar gedaan aan de aandeelhouders. MPRI heeft 425 bedienden en een gegevensbank met meer dan 800 militaire en burgerlijke experts.

Deze firma bestaat uit vroegere VS-berepessoldaten, van hogere officieren tot gewone pantsersoldaten. Ze organiseert de militaire opleiding en oefenkampen voor derdewereldlanden, maar was ook actief in ex-Joegoslavië. Met zeven Afrikaanse landen werden reeds contracten afgesloten.

MPRI is bezig met het organiseren van een "African Response Initiative", d.w.z. een snelle ingrijp troepenmacht.

De door MPRI opgeleide soldaten werden na hun opleiding reeds ingezet in Ghana, Senegal, Sierra Leone, Congo, Rwanda, Zuid-Afrika, maar ook in Kroatië en tegen Servië. (A.U.)

Bron: Pax-report jan. 2000-02-19 & Covertaction quarterly nr. 68.

Nieuwe atoomwapenproductie

Volgens "Center for Defense Information" uit de VS, heeft Washington de productie van tritium, gas en plutonium terug opgenomen. Dit om nieuwe kernkoppen op punt te stellen en te produceren. Zo opent de VS het pad voor een nieuwe wapenwedloop.

Gewezen senator Dole Bumpers, nu directeur van het hoger vermeld onafhankelijke informatiecentrum, verklaarde het volgende: "de beslissing om de infrastructuur van de kerncentrale van Tennessee Valley Authority Watts Bar te gebruiken om tritium te produceren is onaanvaardbaar, het ondergraaft alle inspanningen van de VS om andere landen te overtuigen de bepalingen van het non-proliferatieverdrag te eerbiedigen. Door het gebruiken van deze kerncentrale overschrijdt men bovendien de grens die het civiel en militair gebruik scheidt. Door deze beslissing toont Washington duidelijk de andere landen dat men het gebruik van kerncentrales vermengen kan en zo de mogelijkheid tot bedrog kan vergroten, als men in het geheim de splijstof voor militaire doelen in een civiele reactor produceert".

Bron: Pax-report jan. 2000. (A.U.)

Blair en de millennium Dome

Tony Blair die met de mega millennium Dome in Londen pluimen op zijn hoed had willen steken blijkt van een kale reis terug te komen.

Begin januari bleek namelijk dat niet eens drie procent van de beoogde 12 miljoen bezoekers werd bereikt. Een toekomst die nochtans onontbeerlijk is om het megaproject rendabel te maken. Een parlementaire onderzoekscommissie werd reeds opgericht om de problemen te onderzoeken waarbij reeds gedacht wordt de 3,4 miljard extra financiële injectie niet uit te keren.

De pers brengt aanhoudende kritiek op "Blairs grote tent" waarin de sponsers bijna 10 miljoen frank per week verliezen. Meer dan 100 sponsers, waaronder l'Oreal, Yesco, Manpower en Ford, zorgden destijds voor de 43 miljard frank die het gebouw heeft gekost maar ze zijn het beu. Liefst 56% van de Britten vinden dat de Dome nooit gebouwd had mogen worden. De Britse krant "The Observer" omschreef destijds het openingsfeest in de Dome waarmede het jaar 2000 werd ingezet als het slechtste nieuwjaarsfeest uit de geschiedenis van de mensheid. Ondertussen kreeg Jennie Page, de directrice van de New Millennium Experience Compagnie de bons en werd ze vervangen door de Fransman Pierre Gerbeau de vroegere topman van Disneyland, Parijs. (ads)

Indonesië

Het wapenembargo tegen Indonesië dat in september werd ingevoerd n.a.v. de crisis in Oost-Timor heeft slechts 4 maanden stand gehouden. Op 17 januari heeft de Europese Unie beslist de wapenhandel terug de vrije toegang te verlenen tot Indonesië. Dit moet het Britse Aerospace de mogelijkheid geven om hun levering van een serie gevechtsvliegtuigen te vervolledigen. Dit was een contract dat nog gesloten werd onder de vorige conservatieve regering. De situatie in Indonesië is er echter niet beter op geworden. Na 32 jaar dictatuur van Soeharto zijn er een aantal democratische hervormingen doorgevoerd op basis van een enorme massabeweging van de Indonesische bevolking. In vele gevallen is het slechts een opsmukoperatie. Het afdanken van de minister van politieke en veiligheidszaken Wiranto, toenmalig legerstafchef, moet de democratische schijn ophouden. Het leger heeft echter nog belangrijke touwtjes in handen en in de nieuwe brandhaarden zoals de Molukken of Atjeh krijgen ze zo goed als de vrije hand. Op zo'n moment de wapenhandel terug mogelijk maken betekent de voorkeur geven aan de wapenindustrie i.p.v. de Indonesische bevolking in haar strijd voor een betere en andere samenleving. (BVDS)

Lessen trekken uit het verleden

In de Oostenrijkse parlementsverkiezingen van 3/10/99 behaalde het extreem-rechtse FPÖ van Jörg Haider, zoals tijdens voorgaande verkiezingen, een nieuwe overwinning. Met 27,2% (53 zetels + 2) werd deze de tweede sterkste partij.

De sociaal-democratische partij (SPÖ) beleefde met 33,4% (65 zetels - 6) de slechtse uitslag uit haar geschiedenis. De conservatieve Christen-Democraten (ÖVP) behaalden met 26,8% (52 zetels) een status-quo en de Groenen boekten met 7,1% (14 zetels + 2,3%) hun beste score. Het is opvallend dat er in de commentaren die we in de voorbije weken lazen en hoorden geen analyse van dit cruciaal punt werd gemaakt.

Ondertussen bleek dat 47% van de kiezers van de populist Haider arbeiders waren (nog slechts 35% bij de sociaal democraten) en 35% jonge kiezers.

Oostenrijk is globaal gezien nochtans een welvarend land met een bestendige groei en weinig werklozen. Met 112 punten (Duitsland 108 - Frankrijk 104) is het inkomen per inwoner, op Luxemburg na, het hoogste in Europa.

Het B.B.P. per inwoner bedraagt er 26.850 dollar. Wat is er dan misgelopen in de jarenlange regeringspolitiek van Sociaal en Christen-Democraten dat een belangrijk deel van de kiezers zich blindelings laat op sleeptouw nemen door een demagoog en populist met nazi-sympathieën? De sinds 30 jaar opeenvolgende SPÖ - ÖVP regeringen werden uiteindelijk gekenmerkt door wat als zelfvoldaanheid van de regeringspartijen ... kan omschreven worden.

Vriendjespolitiek, corruptie en de negatie van de werkelijke noden van een belangrijk deel van de bevolking hebben zeker zwaar doorgewogen en een belangrijk deel van de kiezers van de traditionele politici verwijderd.

De opeenvolgende en lovende verklaringen van Haider aan de S.S.-ers of de zogezegde voorbeeldige tewerkstellingspolitiek onder Hitler hebben ze er, als bijkomstig, maar bijgenomen.

Haider is sluw genoeg om al deze onrustwekkende verklaringen vandaag als jeugdzonden voor te stellen en zijn excuses aan te bieden om zich aanvaardbaar te maken.

En toch blijkt dat de regeringspartijen op 3 oktober samen meer stemmen verloren (570.000) dan de FPÖ er gewonnen heeft (130.000).

President Thomas Klestil heeft sindsdien getracht een regering met SPÖ en ÖVP opnieuw op stapel te zetten. Deze laatsten hielden echter het been stijf.

De Christen-Democratische minister van Buitenlandse Zaken van de SPÖ-ÖVP regering Wolfgang Scheissel, wiens partij met de FPÖ in Karinthië en Salzburg in de regering zit, heeft de kans schoon gezien om samen met Haider zijn gewezen regeringspartner buiten spel te zetten. Zijn ambitie om kanselier te worden primeerde.

Verschillende lidstaten van de Europese Unie waaronder België, Frankrijk, Portugal, Spanje, Italië en Duitsland zijn zich dan plots bewust geworden dat

met de intrede van de FPÖ de grondvesten van de E.U. bedreigd werden. Men dacht tevens aan de voorbeeldfunctie die dit feit voor andere extremistische krachten in de Unie zou kunnen betekenen. Er werden harde verklaringen afgelegd om druk uit te oefenen op de ÖVP. Deze slaagden niet.

Sommige van deze verklaringen, zoals van minister van Buitenlandse Zaken

Michel, waren ook niet vrij van een zekere demagogie, waren enigszins overtrokken, en konden slechts als chantage overkomen.

Op zijn klassieke manier reageerde Haider brutaal met laster tegen België en Frankrijk om nogmaals - de volgende dag - zijn excuses aan te bieden.

Valt het niet op dat toen destijds de neo-fascisten van Fini en de populistische Berlusconi in de regering kwamen er weinig of geen reactie kwam. En dat de druk op de extreem-rechtse politiek en de schending van de mensenrechten in Turkije zo lauw is? Om dan nog niet te spreken van het soort apartheidspolitiek van Israël (ook van de sociaal-democraat Barak) tegen de Palestijnen dat nooit onvoorwaardelijk veroordeeld werd of wordt. De Oostenrijkse president Thomas Klestil (ÖVP) die met zijn rug tegen de muur stond heeft getracht door Schüssel en Haider een beginselverklaring te laten ondertekenen met betrekking tot de mensenrechten, het anti-semitisme en de veroordeling van het nazisme, teneinde voor de bevolking en de Europese bondgenoten het aangezicht van Oostenrijk te redden.

Haider die natuurlijk ook tekende, verklaarde hierop niettemin de wereld niet te zullen rondreizen om zijn excuses aan te bieden.

uit "Le Monde"

De OVP-FPÖ regering kwam hierna tot stand en bestaat uit vijf ministers voor elke partij. De FPÖ haalde de posten in van vice-kanselier en vrouwenrechten, sociale zaken, defensie, justitie en infrastructuur en de staatssecretarissen voor gezondheid en toerisme. Bij de voorstelling van de regering stelden de twee partners de hoofdlijnen voor van hun programma dat gericht is op maatregelen voor besparingen, flexibiliteit en de aangroei van de bevolking ... Kortom een rechtse politiek.

Haider maakt, om tactische redenen, geen deel uit van deze regering. Op een vraag van de journalist van Nova (Nederland 3) zegde hij dat het niet uitgesloten is dat hij later toch kanselier wordt en wat Europa betreft, wees hij er op dat de Oostenrijkse regering over de mogelijkheid beschikt om de intergouvernementele werking van de Europese Unie te blokkeren.

Europa moet nu zeker waakzaam blijven. De strijd zal echter vooreerst door de democratische krachten in Oostenrijk gevoerd moeten worden. De Sociaal-Democratische partij die sinds jaren afkalft moet er op gewezen worden dat zij een grote verantwoordelijkheid draagt voor de huidige situatie.

Een politiek die een belangrijk deel van haar kiezers in de armen van rechts drijft moet zeker tot nadenken stemmen. Ook Europa moet zich over haar houding bezinnen. Het feit dat haar politiek in hoofdzaak bepaald wordt door economische en financiële aspecten en veel minder door de sociale problemen, kan morgen ook in andere landen negatieve gevolgen hebben. Meer democratie en een grotere inspraak van de bevolking is hierbij onontbeerlijk.

Het is hoog tijd dat de belangen van de mensen en niet deze van de financiële machten centraal worden geplaatst.

André De Smet

Uitslagen en commentaar

Karinthië

Jörg Haider is gouverneur van Karinthië. Hij werd als dusdanig herkozen in 1999 nadat hij was afgezet wegens zijn verklaring dat "het Duitse derde rijk gezorgd had voor een politiek van tewerkstelling". Karinthië heeft 565.000 inwoners wat 7% uitmaakt van de ganse Oostenrijkse bevolking.

De FPÖ van Haider heeft in het regionaal parlement 16 volksvertegenwoordigers tegen 12 voor de SPÖ en acht voor de ÖVP. In twintig jaar is de FPÖ opgeklommen van 11% naar 42%. In dezelfde periode daalde PSÖ van 52% naar 38% en de ÖVP van 31% naar 21%.

De regionale regering is samengesteld uit de FPÖ en de ÖVP.

De deelstaat beschikt nu over twee extreem-rechtse ministers in de nationale regering van kanselier Schüssel: Karl Heinz Grassler, als minister van financiën en met zijn eenendertig jaar de benjamin van de regering, en Elisabeth Sicki (voor sociale zaken). Deze laatste was de stichtster van de partij "De Verenigde Groenen". Ze werd als dusdanig in 1994 minister voor milieu en door Haider in de watten gelegd. In 1997 stapte ze dan ook over naar FPÖ.

Chili - President - 16/1/00

Voor het eerst in de geschiedenis was een tweede ronde nodig om een nieuwe president aan te wijzen. Het verschil tussen beide kandidaten was in de eerste zeer miniem gebleken.

Uiteindelijk won de socialist Ricardo Lagos, kandidaat van de Alliantie van Chili (coalitie van Christen-Democraten, socialisten en radicalen) met 51,3 % van de stemmen. Zijn tegenstander, de rechtse kandidaat Joachim Lavín behaalde 48,7 %.

Lagos was een vroegere medewerker van president Allende die sindsdien echter naar het centrum opgeschoven is als een fervent voorstander van de politiek van de derde weg, zoals die door de Britse premier Tony Blair gevoerd wordt. Lavín was een gewezen adviseur van generaal Augusto Pinochet die met een populistische, naar Amerikaanse normen gevoerde campagne, toch een aanzienlijk deel van de bevolking kon meeslepen.

Uiteindelijk dankt Lagos zijn overwinning aan de overdracht van de stemmen van de communisten. Deze hadden in de eerste ronde niet voor hem gestemd gezien zijn lauwe houding met betrekking tot de vervolging van Pinochet, en hadden dus een eigen kandidaat voorgedragen of een eigen kandidatuur ingediend. De voorzitter Gladys Marín, wiens

echtgenoot door Pinochet vermoord werd, was de eerste weduwe die het in Chili had aangedurfd om tegen Pinochet klacht neer te leggen. De stemmen van haar aanhangers hebben in de tweede ronde de doorslag gegeven voor de verkiezing van Lagos.

Japan - Deelstaat - 5/2/00

In Osaka gingen verkiezingen door voor de aanstelling van een nieuwe gouverneur.

Kansai, de regio waarvan Osaka deel uitmaakt, is een van de rijkste gewesten van Japan. Het bruto nationaal product (BBP) ligt er hoger dan dit van gans Canada. Meer dan Tokyo is de regio echter geconfronteerd met een economische crisis. De werkloosheid is er met 5,9 % hoger dan het nationaal gemiddelde 4,7 %. In de verkiezingen voor het gouverneurschap overwon voor het eerst een vrouw, Fusae Ota. Ze kreeg de steun van alle rechtse en centrum partijen.

Ze behaalde 300.000 stemmen meer dan de kandidaat van de communistische partij die niettemin meer dan één miljoen stemmen bekam.

De opkomst bedroeg slechts 44,6 % van de ingeschreven kiezers.

Men verwacht in de loop van de maand april nationale parlementsverkiezingen waarin de negatieve economische groei van de twee laatste trimesters van 1999 een belangrijke rol zou kunnen spelen.

Finland - President - 6/2/00

Tijdens de tweede ronde won Taya Halonen, de sociaal-democratische minister van Buitenlandse Zaken, met 51,6% de presidentsverkiezingen.

Zij dankt haar overwinning aan de stemmen van verenigd links en de brede steun van de vrouwenbewegingen, ook deze van conservatieve signatuur. Halonen is namelijk de eerste vrouwelijke president in de geschiedenis van Finland.

Kroatië - President - 7/2/00

Op 10 december overleed de autoritaire nationalistische president Franjo Tuđman.

Het betekende het einde van een tijdperk. In januari verloor zijn partij, de nationalistische HDZ de parlementsverkiezingen. De vroegere oppositie, de centrum linkse coalitie van sociaal-democraten en sociaal-liberalen wonnen het pleit.

Verkiezingen

De 65-jarige Stipe Mesic won nu met 56,2% de tweede ronde van de presidentsverkiezingen. Zijn rivaal, Mate Granic, de voormalige minister van buitenlandse zaken kwam 43,79%.

Tussen beide kandidaten was er politiek geen groot verschil. Beiden hadden het over de noodzaak van een democratiseringsproces, de toetreding tot de Europese Unie en de NAVO en beiden zijn voorstanders van de vrije markteconomie.

De macht waarover Tudjman beschikte zal door een recente beslissing van het parlement voor de nieuwe president enigszins beperkt worden. Zijn bevoegdheid beperkt zich tot het buitenlandse beleid en de nationale veiligheid.

Zimbabwe - Referendum - 11/2/00

President Robert Mugabe heeft in het door hem uitgeschreven referendum, met een uitspraak van 54,6% "neen", een smadelijke nederlaag geleden.

Voor de eerste maal sinds twintig jaar is er tegen hem een grote oppositiebeweging aan het groeien die nu tot uiting

komt. Aan het eerste congres van deze oppositie, dat op initiatief van de vakbonden korte tijd geleden samen kwam, namen 4000 personen deel.

Een beweging werd uitgebouwd onder de naam "Beweging voor een democratische verandering".

Deze verwijt Mugabe de economische crisis die het land doormaakt en waarvan de bevolking het slachtoffer is, de corruptie en de aanwezigheid van 11.000 soldaten in de Democratische Republiek Congo (RDC).

Het referendum had plaats in het perspectief van de nationale verkiezingen die in april moeten plaats hebben.

Eén van de hoofdvragen van het referendum, die enigszins als afleiding fungeerde, was deze rond de onteigening van vruchtbare gronden van de blanken ten gunste van de zwarte boerenbevolking.

Dit had wel enige invloed bij de kiezers op het platteland maar in de grote steden, o.m. in de hoofdstad Harare stemde 75% van de kiezers "neen". Het ziet er naar uit dat de bevolking zich uiteindelijk meer tegen Mugabe uitgesproken heeft dan over het referendum.

Verkiezingen: informatie en commentaar: André De Smet.

Centraal-Europa

De andere zijde van de medaille

Tien jaar na de val van de muur van Berlijn en de implosie van de verschillende gewezen socialistische landen is de met dwang opgelegde weg naar de vrije markteconomie voor enkelen een winstgevende zaak, maar voor de meerderheid van de bevolking een catastrofe geworden.

De economische ineenstorting en het gebrek aan democratische inspraak van de bevolking lagen aan de basis van deze implosie.

De door het westen opgedrongen bewapeningswedloop en de doorgevoerde destabileringspolitiek waren hier echter ook niet vreemd aan.

Onder de titel "Het liberalisme heeft moeite om door te breken in het Oosten" vestigde "Le Monde Economie" (9/11/99) hierop de aandacht

Een Tegengesteld Bilan

Groei van het Bruto Binnenlands Product (BBP)

In gemiddelde jaarlijks procent - 1991-1999

Kroatië: -1,19%; Hongarije: +0,25%; Polen: +3,52%; Tsjechië: -0,39%; Slovakije: +0,35%; Slovenië: +1,30%; Albanië: +0,09%; Bulgarije: -3,48%; Macedonië: -4,35%; Moldavië: -12,14%; Roemenië: -2,66%.

Stijging van de prijzen van de verbruiksgoederen

In gemiddelde jaarlijkse procenten - 1991-1999

Kroatië: +105,6%; Hongarije: +21,2%; Polen: +28%; Tsjechië: +14,8%; Slovenië: +36,9%; Albanië: +40,2%; Bulgarije: +125,2%; Slovakije: +15,1%; Macedonië: +95,9%; Moldavië: +138,8%; Roemenië: +108,3%.

Overschot op lopende betalingsbalans

In procenten B.B.P. - 1991-1999

Kroatië: -3,7%; Hongarije: -4,1%; Polen: -1%; Tsjechië: -2,3%; Slovakije: +1,5%; Albanië: -19,7%; Slovenië: +1,5%.

Werkloosheidsgraad

In gemiddelde jaarlijkse procenten - 1991-1999

Kroatië: +15,2%; Hongarije: +10,2%; Polen: +13,4%; Tsjechië: +4,7%; Slovakije: +12,7%; Slovenië: +13,2%; Albanië: +19%; Bulgarije: +13,1%; Macedonië: +30,3%; Moldavië: +1,1%; Roemenië: +8,5%.

Deel van de gepensioneerden

In procent van de bevolking - 1991-1999

Bulgarije: 28,7%; Tsjechië: 24,3%; Estland: 25,2%; Hongarije: 30,9%; Litouwen: 29,4%; Polen: 24,3%; Slovakije: 21,8%; Slovenië: 23,4%.

Kindersterfte

In procenten per duizend - 1991-1999

Bulgarije: 17,5%; Tsjechië: 5,9%; Estland: 210,1%; Hongarije: 10%; Letland: 15,3%; Litouwen: 10,3%; Roemenië: 23%; Slovakije: 6,7%; Slovenië: 5%.

Bron: Economische problemen - Eurostat.

en publiceerde de passende statistieken.

Begin november 1988 waren Kohl, Bush en Gorbatsjov in Berlijn. Zij die de basis legden voor de ommekeer, kwamen nog eens samen om hun gelijk te bevestigen. Een paar dagen later (17 november) was Praag aan de beurt. Naast de hogerge-noemde waren ook Vaclav Havel, Lech Walesa, Margret Thatcher en Danielle Mitterrand, de weduwe van de overleden Franse president, van de partij.

De toespraak van deze laatste in dit "respectabele" clubje, zorgde wel voor een absolute verrassing. Kalm verklaarde ze dat de volkeren in Centraal-Europa, zich er niet van bewust zijn uit het ineengestorte totalitaire communisme in een ander totalitarisme terecht gekomen te zijn. "Het neo-liberalisme dat zijn

macht aan de ganse wereld oplegt" - "De wet van de winst heeft de bovenhand genomen op de wet van de staten" voegde zij er aan toe. Thatcher repliceerde met de verklaring dat in de Verenigde Staten en Groot-Brittannië vrijheid en recht heerste. Gorbatsjov sloot zich aan bij mevr. Mitterrand. Kohl zong de lof van de NAVO, en Vaclav Havel sloot gauw de discussie af met te zeggen "dat er aan het einde van de koude oorlog geen winnaars of verliezers waren, maar dat de vrijheid en de mensenrechten gewonnen hadden". Hij vergat er één ding aan toe te voegen: namelijk dat de volkeren in Centraal-Europa de gebroken potten betaald hadden.

Zeker het recht om te reizen, spreken en schrijven in volle vrijheid is een niet te miskennen recht. Maar voor wie? Zegde Brecht niet reeds vroeger "Eerst komt het eten en dan de moraal?".

Tewerkstelling, kosteloos onderwijs, gezondheidszorg e.a. sociale voordelen werden allemaal op de helling gezet door deze ommekeer.

Zelf na de Duitse eenheid, die door Kohl werd doorgedrukt, zijn de tegenstellingen tussen de Osis (inwoners van Oost-Duitsland) en de Wesis (inwoners van West-Duitsland) nog versterkt. De kloof wordt steeds groter.

Het deel van het Bruto Binnenlands Product (BBP) per hoofd van de bevolking is in Centraal-Europa nog altijd 50% lager dan in de Europese Unie. De sociale dekking is praktisch verdwenen wat een versnelde verarming tot gevolg heeft.

Uit de hierbij gevoegde gegevens blijkt duidelijk dat de werkloosheid toeneemt, de levensduur daalt en, dat het aantal

armen in de gewezen socialistische landen dat 4 % bedroeg opgelopen is tot 32 %. De ex-DDR verloor sinds 1988 twee derden van zijn arbeidsplaatsen. Er zijn in deze regio 1,35 miljoen werklozen of 17 % van de actieve bevolking in dit gewest met 15,3 miljoen inwoners. Wanneer men er de 500.000 personen aan toevoegt die hetzij een soort brugpensioen hebben of op een andere uitzonderingsregel aanspraak kunnen maken, komt men aan 30 %.

Uit het recente schandaal rond ex-kanselier Kohl is eveneens gebleken dat de petroleummaatschappij van de ex-DDR voor slechts 50 % van zijn waarde aan de Franse groep Elf werd verkocht. In de andere landen is het navenant. Terwijl in Rusland door schandalige pri-

vatiseringen, door corruptie en maffia-praktijken uitgevoerd door sommigen, voornamelijk aan de top, miljoenen dollar worden opgestapeld, wachten miljoenen arbeiders op hun sinds maanden niet uitbetaalde lonen. Terwijl hun spaarcenten door de opeenvolgende muntontwaardingen in rook zijn opgegaan.

Daarbij komt nog die waanzinnige oorlog in Tsjetsjenië met zijn catastrofale gevolgen voor de Tsjetsjeense bevolking, die eveneens ten koste van de Russische bevolking wordt gevoerd.

De toekomst ziet er voor de volkeren van Centraal-Europa niet mooi uit, en het ziet er niet naar uit dat het westen wil bijdragen om in de huidige toestand enige verandering te brengen.

En toch komt er verzet...

In Duitsland heeft de PDS (Partij voor een Democratisch Socialisme) zich opgewerkt als een belangrijke spreekbuis van de bevolking. In het bijzonder in de ex-DDR.

Tijdens de recente verkiezingen in de Länder van het oostelijk deel van Duitsland is deze partij de tweede geworden in verschillen regio's. Ze beschikt over 300 burgemeesters en 6.000 gemeenteraadsleden en is dus op lokaal niveau goed vertegenwoordigd. Ze maakt sinds 1998 deel uit van de regering van de deelstaat Meckelenburg-Pommeren en steunt de minderheidsregering in Saxen Anhalt. Vandaag overschrijdt ze op federaal

vlak de 5 % met 21,6 % in Oost en 1,2 in West.

In Tsjechië betaat er ondanks alles nog een K.P. die in de verkiezingen rond de 20 % behaalde, maar tevens een grote progressieve burgerlijke oppositie vormt.

Premier Milos-Zeman leidt er de socialistische minderheidsregering die door Vaclac Klaus, de vroegere conservatieve premier en nu parlamentsvoorzitter gesteund wordt.

Begin oktober werd een oproep, waar het ontslag van beiden geëist werd, door 150.000 personen ondertekend en kwamen er 100.000 mensen in Praag samen om hun afzetting te eisen. (ads)

25 jaar geleden in Vrede

Nationaal Colloquium over de rol der Multi-nationale Ondernemingen

Zoals aangekondigd in ons vorig nummer zal het Colloquium over de rol der "Multinationale Ondernemingen" plaats hebben op

ZATERDAG 23 MAART 1975 in de Rijksuniversiteit Gent - Blandijnberg 2 - Gent
Samenkomst om 9.30 uur
Aanvang Commissievergaderingen: 9.45 uur

- 1ste commissie: DE MULTINATIONALS EN DE DERDE WERELD
- 2de commissie: DE MULTINATIONALS... BELGIË EN EUROPA
- 3de commissie: DE MULTINATIONALS EN DE ARBEIDERSBEWEGING
- 4de commissie: DE MULTINATIONALS EN DE MONETAIRE PROBLEMEN

Middagmaal: 12.15 uur
Voortzetting Commissievergaderingen: van 14 tot 16 uur
Plenaire zitting: van 16.15 tot 18 uur
Aandeel in de kosten: 100 fr.
Middagmaal: 50 fr.

Westelijke Sahara: waar de VN-bazen zichzelf in de voet schieten

In de internationale politiek is het stilaan een vaste gewoonte geworden: bij conflicten worden de Verenigde Naties en het VN-Charter met het grootste gemak aan de kant geschoven. De bombardementen van de US Air Force en de Royal Air Force op Irak hadden dit al duidelijk gemaakt. Het eigengereide optreden van de Noord-Atlantische Alliantie in de Balkan, vorig jaar, was een nieuwe illustratie van deze trend. Als de grootmachten - Washington staat hierbij steeds vooraan in de rij - zelf het heft en het recht in handen nemen, staat er altijd wel een hoge VN-ambtenaar klaar om ze een handje toe te steken.

Het door de VN geplande referendum over de onafhankelijkheid van de sinds 1975 door Marokko bezette Westelijke Sahara is hier een hemelstergend voorbeeld van. Voor de tweede keer in minder dan tien jaar haalt de hoogste VN-ambtenaar eigenhandig deze volksraadpleging onderuit. In 1992 besliste VN-secretaris-generaal Javier Perez de Cuellar het door de VN geplande referendum over de onafhankelijkheid of de definitieve aansluiting van de Westelijke Sahara bij Marokko sine die uit te stellen. Op 7 december laatstleden deed Kofi Annan hem dit na. Onze geglobaliseerde kranten, radiostations en televisieaansluitingen maakten er nauwelijks gewag van.

Sinds 1991 slaagt Marokko erin om elke diplomatieke oplossing voor het conflict om de Westelijke Sahara te dwarsbomen. Merkwaardig genoeg heeft Rabat nog nooit een vredesplan, dat onder VN-auspiciën tot stand is gekomen, officieel van de hand gewezen. Wijlen koning Hassan II en zijn belangrijkste paleiswachter, Driss Basri - voormalig minister van Binnenlandse Zaken en in Marokko ook wel 'Monsieur Sahara' genoemd - stemden telkens in met een diplomatieke oplossing, om ze daarna met de glimlach en een uitgekookte verdragingsstactiek te kelderden. Inmiddels is Hassan II na zijn schielijk overlijden op 23 juli 1999, opgevolgd door zijn oudste zoon Mohammed VI. De nieuwe koning heeft de onaantastbaar gewaande 'Monsieur Sahara', die sinds

1974 de touwtjes strak in handen had, met pensioen gestuurd. Driss Basri was een symbool: als minister van Binnenlandse Zaken was hij de man van de genadeloze repressie in Marokko (met de verdwijning, ontvoering en arrestatie van duizenden politieke tegenstanders, folteringen, politieke moorden, het bloedig neerslaan van protestbetogingen en hongeropstanden) en de meedogenloze bezetting van de Westelijke Sahara (de voormalige Spaanse kolonie en sinds 1975 de nieuwe Marokkaanse provincie, waarvan de meerderheid van de bevolking met onder meer napalmbombardementen naar het buurland Algerije werd verjaagd). Hassan II en Driss Basri zijn inmiddels verdwenen, maar de nieuwe koning, Mohammed VI, zet de politiek van de glimlach (een geslaagd charmeoffensief ten opzichte van alle westerse bondgenoten) en de verdragingsmanoeuvres in de Westelijke Sahara rustig verder.

Dekolonisatie zonder einde

De bezetting van de Westelijke Sahara door de troepen van Hassan II in 1975 had niet de minste internationale rechtsgrond. In 1960 had de Algemene Vergadering van de Verenigde Naties zich met resolutie 1514 (XV) ondubbelzinnig uitgesproken voor de onafhankelijkheid van alle gekoloniseerde landen en volkeren. De Westelijke Sahara (sinds de conferentie van Berlijn in 1885 een Spaanse kolonie) stond op de VN-lijst van "nog niet autonome" (en dus te dekoloniseren) gebieden. In 1975 - toen bleek dat Madrid zijn kolonie in de Westelijke Sahara kwijt wilde - velde het Internationaal Gerechtshof in Den Haag een vonnis, dat de Marokkaanse aanspraken op het gebied van tafel veegde. Na deze voor Rabat ongunstige uitspraak, organiseerde Hassan II in oktober 1975 'de groene mars' - 300.000 Marokkaanse 'vrijwilligers' trokken de Westelijke Sahara binnen. De VN-Veiligheidsraad veroordeelde dit Marokkaanse politieke manoeuvre. De groene mars was de voorbode van de militaire bezetting van de Westelijke Sahara, die eind 1975 een feit werd. De dekolonisatie van de Westelijke Sahara zou vanaf dan met de wapens worden beslecht.

Na 16 jaar woestijnoorlog tussen het bijna 200.000 man sterke Marokkaanse bezettingsleger en de guerrillero's van

het Polisariofront (dat vecht voor de onafhankelijkheid van de Westelijke Sahara) kwam er in 1991 een staakt-het-vuren. De Verenigde Naties en de Organisatie voor Afrikaanse Eenheid (OAE) hadden het jaar voordien een vredesplan opgesteld, dat door beide oorlogvoerende partijen werd aanvaard. Sluitstuk van dit vredesakkoord was de organisatie van een referendum over zelfbeschikking (onder toezicht van de MINURSO, de speciale VN-missie voor de Westelijke Sahara).

Voor het Polisariofront was dit plan van de VN en de OAE een eerbaar compromis. Weliswaar werd Marokko niet gedwongen om zijn troepen onvoorwaardelijk uit de voormalige Spaanse kolonie terug te trekken. De getalsterkte van het Marokkaanse bezettingsleger zou worden herleid tot 65.000 manschappen en de Marokkaanse politie en paramilitaire groepen zouden worden geneutraliseerd. Op één punt haalde het Polisariofront wel zijn gram, tijdens de moeizame onderhandelingen. Aan het - voor februari 1992 - geplande referendum over zelfbeschikking zouden alleen de inwoners van de Westelijke Sahara kunnen deelnemen, die geregistreerd waren tijdens de volkstelling, die het Spaanse koloniale bestuur in 1974 had georganiseerd. Wat er in de praktijk op neer kwam dat 74.000 Sahrawi's hun stem zouden kunnen uitbrengen. In 1975 was een bijzondere VN-missie in de Westelijke Sahara al tot de vaststelling gekomen dat de plaatselijke bevolking zich "quasi unaniem en categorisch uitspreekt voor de onafhankelijkheid". Vijftien jaar later, na een militaire bezetting die de meerderheid van de Sahrawi's tot vluchtelingen had gemaakt in het buurland Algerije, die een massale vestiging van honderdduizenden Marokkaanse militairen en kolonisten had veroorzaakt en de plundering van de fosfaatmijnen in het gebied had mogelijk gemaakt, bleken de onafhankelijkheidswil en de vrijheidsdrang van de Sahrawi's ongebroken. In het koninklijke paleis in Rabat wist men dat de 74.000 potentiële deelnemers aan het VN-referendum massaal voor de onafhankelijkheid zouden stemmen. Het vredesplan van de VN en de OAE werd pro forma aanvaard. Tegelijk paktten Hassan II en Driss Basri uit met een uiterst efficiënte verdragingsstactiek. De MINURSO, die instond voor de registratie van de kiesgerechtigden werd in de kortste tijd overspoeld met meer dan

200.000 aanvragen van Marokkanen om aan de stembusgang te mogen deelnemen. De belangrijkste bondgenoten Washington en Parijs legden Hassan II geen strobreed in de weg. De MINURSO, die over te weinig middelen en mankracht beschikte, verzoopt in het werk. En VN-secretaris-generaal Perez de Cuellar besliste, net voor het aflopen van zijn ambtstermijn in 1992, om het referendum voor onbepaalde tijd uit te stellen. Sindsdien beweren kwatongen dat de voormalige VN-baas hiervoor door Rabat werd beloofd met een ere-ambt bij de Omnium Nord Africain, de holding van de Marokkaanse koninklijke familie, die de mijnbouw, agro-industrie, transport, banken, financiële instellingen, verzekeringsmaatschappijen en andere belangrijke takken van de economie controleert.

Na de beslissing van VN-baas Perez de Cuellar waren het Polisariofront een illusie armer en de meer dan 150.000 Sahrawi vluchtelingen in de kampen in de buurt van de Algerijnse woestijnstad Tindouf vele frustraties rijker.

Vrij spel voor Rabat

Bij de bezetting van de Westelijke Sahara heeft geen enkele van de grootmachten (die zichzelf bij andere gelegenheden graag uitroepen tot 'de internationale gemeenschap') het paleis en de regering in Rabat ooit tot de orde geroepen. Hassan II was een onvoorwaardelijke bondgenoot van de Verenigde Staten en in regeringskringen in Parijs stond de Marokkaanse monarch hoog aangeschreven als 'notre ami le roi'. Dank zij een reeks militaire samenwerkingsverdragen beschikken de VS nog steeds over heel wat faciliteiten in Marokko voor hun vloot en luchtmacht. Washington en Parijs zijn de belangrijkste wapenleveranciers van Rabat. En in 1977 en 1978 was het Marokkaanse leger (aan de zijde van de Franse en Belgische para's) actief betrokken bij de militaire operaties in het toenmalige Zaïre, waar de troon van dictator Mobutu wankelde, nadat de ex-Katangese gendarmes opnieuw de wapens hadden opgenomen. Na de opvolging van Javier Perez de Cuellar door de Egyptische topdiplomaat Boutros Boutros-Ghali, slaagden de Verenigde Naties er niet in het dossier van de Westelijke Sahara te deblokkeren en Marokko tot betere gedachten te brengen.

Ommezwaai in Washington

Het wordt wachten op de benoeming van Kofi Annan tot nieuwe VN-secretaris-generaal (op 1 januari 1997) en vooral op een ommekeer in de Amerikaanse politiek ten opzichte van de Maghreblanden. Sinds het uitbarsten van een moordende burgeroorlog

in Algerije in 1992 begon Washington zich veel actiever in te laten met de politieke en economische ontwikkelingen in dit deel van Afrika. De VS-diplomatie begon stilaan te beseffen dat Marokko niet de enige bondgenoot is in deze regio. Ondanks de chaos van de burgeroorlog stortten VS-bedrijven zich op de zich drastisch privatiserende Algerijnse oliemarkt en -productie. Na aanvankelijke steun aan de Algerijnse islamitische fundamentalisten van het FIS (in de ogen van Washington het breekijzer om de Algerijnse, strak ge-centraliseerde, staatseconomie open te wrikken) en directe politieke druk op de Algerijnse militaire machthebbers om een historisch compromis te sluiten met het FIS, knoopte Washington uiteindelijk goede banden aan met het Algerijnse regime van generaal en president Liamine Zeroual en zijn latere opvolger Abdelaziz Bouteflika. Het conflict om de Westelijke Sahara (waarbij Algerije steeds steun is blijven verlenen aan het Polisariofront) werd stilaan een risicofactor voor de Amerikaanse belangen in het gebied. Daarom stuurde Washington een oudgediende het veld in: James Baker, de voormalige minister van Buitenlandse Zaken onder president Ronald Reagan, werd de speciale gezant van VN-secretaris-generaal Kofi Annan. Hij moest het conflict in de Westelijke Sahara ontmythen en nieuwe onderhandelingen tussen Rabat en het Polisariofront beginnen. James Baker slaagde in zijn opdracht en dwong Rabat voor een tweede keer een vredesplan voor de Westelijke Sahara te aanvaarden. In september 1997 werden in het Texaanse Houston nieuwe akkoorden ondertekend. En opnieuw werd de organisatie van een referendum over zelfbeschikking voor de Westelijke Sahara het sluitstuk.

Nieuw referendum, oud scenario

Dat referendum moest volgens de akkoorden van Houston op 8 september 1998 worden georganiseerd. Na nieuwe Marokkaanse verdragingsmanoeuvres - steeds volgens de oude tactiek om de MINURSO, die ook deze keer instond voor de registratie van de kiesgerechtigden, te overstelpen met nieuwe (Marokkaanse) kandidaat-deelnemers - werd het referendum een eerste keer uitgesteld tot juli 2000. Niettemin verliep de registratieoperatie van de MINURSO deze keer wel gesmeerd. In Polisariokringen was men verrast en tevreden over het efficiënte werk van de MINURSO. In het totaal werden 84.000 stemgerechtigden ingeschreven. Maar Marokko bleef doorgaan met het indienen van tienduizenden nieuwe dossiers. Ook de nieuwe termijn voor het referendum (juli 2000) kwam hierdoor ernstig in het gedrang. Op 7 december 1999 legde VN-secretaris-generaal een nieuw rapport voor aan de Algemene

Vergadering, waarin hij voorstelde de volksraadpleging tenminste tot 2002 uit te stellen. De inschikkelijkheid van de VN-baas ten opzichte van de Marokkaanse obstructiepolitiek roept uiteraard herinneringen op aan zijn voor-ganger Perez de Cuellar. Veel wijst erop dat deze nieuwe verdaging van de stembusgang in de Westelijke Sahara uiteindelijk een uitstel sine die wordt. Eens te meer schieten de Verenigde Naties in hun eigen voet en hun baas houdt het pistool in de hand.

De Verenigde Staten laten voorlopig betijen - Europa (met Frankrijk als belangrijkste bondgenoot van Rabat en Madrid als voormalige koloniale macht in de Westelijke Sahara) heeft nooit een rol opgeëist in deze kwestie.

Stabiliteit heeft zijn prijs

De enige logische verklaring voor zo veel westerse inschikkelijkheid moet in Rabat worden gezocht. Na het onverwachte overlijden van de absolute heerser, Hassan II, reageerden Washington en Parijs met enige ongerustheid. Marokko zat al enkele jaren in een overgangsfase van een monarchistische dictatuur naar een monarchistisch parlementair regime. Niemand kon echt voorspellen of de troonsopvolging in Marokko rimpelloos zou verlopen, of het land niet zou afglijden naar stormachtige ontwikkelingen en chaos. In de Verenigde Staten en Europa is het geen enkele diplomaat, geen enkele politieke analist, ontgaan dat het Groot-Marokkaanse chauvinisme - en dus de kolonisering en militaire bezetting van de Westelijke Sahara - een niet geringe rol spelen bij het tot stand komen van een nationale consensus rond de koninklijke troon. Het leger, alle koningsgezinde kringen en het geheel van de oppositie stonden sinds 1975 pal achter hun koning en zijn kolonisatiepolitiek in de Westelijke Sahara. In de kwestie van de Westelijke Sahara was de Marokkaanse oppositie zo mogelijk nog orthodoxer dan het paleis. Wat tot hilarische momenten in het Marokkaanse politieke leven had geleid. In de zomer van 1975 had de grootste oppositiepartij, de sociaal-democratische UFSP (Union des Forces Socialistes Populaires), in een memorandum aan de koning opgeroepen om "de bezette provincie in de Sahara te bevrijden". Ali Yata, de toenmalige voorzitter van de Marokkaanse communistische partij (de PPS - Parti du Progrès et du Socialisme) vroeg aan de koning zelfs "onmiddellijke maatregelen om het gewapend verzet te organiseren in het bezette gebied"

In april 1998 kreeg Marokko voor het eerst in zijn geschiedenis een socialistische premier. Abderrahmane Yousoufi (die als oppositieleider ettelijke jaren in de gevangenis had doorgebracht) kwam aan het hoofd van een

coalitieregering, waarin de onaantastbare Driss Basri minister van Binnenlandse Zaken bleef. In zijn eerste interview met de gezaghebbende Parijse krant *Le Monde* liet Youssofi blijken dat voor hem - net zoals voor Hassan II - de akkoorden van Houston weinig of niets voorstelden. "Tussen mij en Zijne Majesteit Hassan II bestaat er geen enkel meningsverschil over de toekomst van de Westelijke Sahara. Wij spreken met dezelfde stem. De Westelijke Sahara is een integraal onderdeel van Marokko. Het referendum is niet meer dan een formaliteit, waarmee Marokko heeft ingestemd, uit respect voor de internationale gemeenschap," zei de nieuwe premier. En Abderrahmane Youssofi voegde er voor alle duidelijkheid aan toe: "De integratie van de provincies van de Westelijke Sahara dateert van 1976. Het referendum is eigenlijk een luxe. Voor ons is deze zaak al lang geregeld."

Inmiddels is de nationale consensus rond het koningshuis en de Marokkaanse koloniale politiek in de Westelijke Sahara zo mogelijk nog hechter geworden. Abraham Serfaty, de enige Marokkaanse opposant die steeds het zelfbeschikkingsrecht van de Sahrawi's heeft verdedigd en de Marokkaanse bezetting van de Westelijke Sahara scherp heeft veroordeeld, sprak zich op 14 januari laatstleden uit voor "de integratie van de Westelijke Sahara in het Marokkaanse grondgebied". Serfaty keerde in september 1999, een maand na de troonsopvolging, naar Marokko terug. Hij had zeventien jaar in de gevangenis gezeten en werd na zijn vrijlating in 1991 ogenblikkelijk op een vliegtuig gezet en naar Frankrijk verbannen. Serfaty deed zijn oproep tot integratie van de Westelijke Sahara in een brief aan de Algerijnse president Bouteflika. Dat schrijven van de bekendste opposant van Hassan II werd uiteraard breed uit-

gesmeerd in de Marokkaanse media. Een aantal Marokkaanse kranten suggereerden daarbij dat Serfaty 'ministable' is en wellicht binnenkort in de regering van premier Youssofi wordt opgenomen.

Van het westelijke front is er inmiddels nog steeds geen nieuws. Marokko blijft met al zijn overwicht in de Westelijke Sahara aanwezig. Niemand in de VS of Europa heeft enig teken van protest laten horen na het nieuwe uitstel van het referendum. Het Polisariofront is inmiddels nog een illusie armer. De inwoners van de bezette Westelijke Sahara (waar het sinds september zeer onrustig is) blijven onderworpen aan een brutale militaire repressie. En de vluchtelingen in de kampen van Tindouf verbijten hun frustraties...

Wim De Neuter

Dit artikel verscheen eerder in Uitpers - Webzine voor internationale politiek (nr. 5 - 2000) - <http://www.democratisch-links.be/uitpers>

Libië

Terrorisme of onderdrukking tegenover Libië?

Misdaden tegen de menselijkheid zijn waarschijnlijk gebruikelijk sedert er mensen bestaan. Zij namen een hoge vlucht sedert de godsdienstoorlogen en werden zeker niet afgesloten door de interne Europese conflicten van religieuze aard. Als drager van de onverdraagzaamheid in koloniale oorlogen en post-koloniale conflicten zijn zij een belangrijke rol blijven spelen, uiteraard praktisch altijd van zeer negatieve aard. Wij zouden er goed aan doen te denken aan alles wat in de loop der eeuwen verkeerd is gegaan. Wij moeten niet een afweging maken tegenover Lockerbie want met haat en blijvende wraakzucht kan men alleen maar van kwaad naar erger gaan.

Wat is terrorisme?

Een terrorist is meestal een vijand die men een etiket van slechterik wenst op te plakken. Is de vijand sterk genoeg om zich afdoend te kunnen verdedigen dan is men meestal zo voorzichtig niet bewijsbare beschuldigingen achterwege te laten. In de oudheid waar de oorlogen vaak werden uitgevochten "biss zum bitteren" Ende had men geen behoefte aan subtiele onderscheiden tussen eerbare tegenstanders en terroristen. Tussen 2 haakjes, ook in de Oudheid waren er soms uitingen van menselijkheid al was de naam nog niet gekend. Bij het afsluiten van een bepaald vredescontract werd afgesproken dat uitzonderlijk de overlopers niet

werden uitgeleverd, dit op de vraag van één koningin. Indien de regering van de V.S. het nog meer voor het zeggen krijgt, zakt het Westers beschavingspeil snel onder dit van sommige landen uit de oudheid. Reeds nu is de gevangenisbevolking in de V.S. tot nooit geziene hoogten gestegen, werd de doodstraf opnieuw ingevoerd terwijl ze in Europa ongeveer overal is afgeschaft. De criminaliteit is er zo erg dat op vele plaatsen de onveiligheid en de angst van de bevolking de kwaliteit van het leven ernstig aantast. Het ergste is dat de overheid in de V.S. geen andere remedie kent dan strengere straffen, het ketenen van de veroordeelden, (een barbaars systeem dat in West-Europa sedert de negentiende eeuw is verdwenen), het opsluiten van een groeiend aantal jongeren en zelfs kinderen. Het Zwitsers jongetje van 11 jaar dat weken in voorarrest zat wegens "doktertje spelen" en uiteindelijk naar zijn land werd teruggestuurd, heeft de Zwitserse opinie zwaar aangeslagen. Dit alles kon gebeuren wegens een goedkoop formalisme dat nauwelijks een wreedaardige zin voor onverbiddelijke en onproductieve repressie kan versluieren.

De vijand

Kadhafi zou volgens de V.S. de leider zijn van een misdadig land, wat een contradictie is want alleen een "free nation" met vrije verkiezingen kan verantwoordelijk zijn voor misdaden tegen de menselijkheid. Indien men die contradictie gewoon verwaarloost zoals in de

tweede Golfoorlog, toen men meende een volk naar het stenen tijdperk te mogen terugbombarderen omdat het gebukt ging onder een dictatuur, begaat men dezelfde perverse fout. Men identificeert slachtoffer met beul. Het touwtrekken rond het uitleveren van de verdachten van Lockerbie verdient zelfs geen analyse. Alleen het recht van de sterkste heeft geleid naar de uitlevering, en Kadhafi heeft ondergedaan. In de mate waarin dan toch in Den Haag een betrouwbaar tribunaal naar Schots recht zal kunnen zetelen en de verdachten werkelijk worden voorgeleid zal men allicht kunnen appreciëren of het spel eerlijk gespeeld werd. Het is verre van zeker dat het zover komt want er zijn teveel staatsbelangen mee gemoeid. Nog op 18 oktober '99 gaf De Standaard toe dat de relaties tussen België en Libië dikwijls erg gespannen waren. Ons land volgde mee de politiek van Europa tegen de steun van Libië aan het internationale terrorisme. Dergelijke uitlatingen behoren tot de normale verlengstukken van welles nietes discussies en zijn zeker niet relevant voor de waarheid, indien er al een enige en ondeelbare waarheid bestaat. Ondertussen heeft de Belgische minister van Buitenlandse Zaken Michel door een bezoek aan Libië laten blijken dat hij de invloed van Kadhafi in Afrika belangrijk vindt. Hij is niet de enige. Italië en Oostenrijk zijn hem voorgedaan. Mensenlevens zijn al lang vergeten.

18.02.2000
Victor Stuyck

Fusie in de media

De liberalisering van het medialandschap heeft er niet alleen voor gezorgd dat slechts enkelen beslissen over de informatie die we krijgen.

Ook de kwaliteit van de informatie is sterk gaat verminderen: belangrijke nieuwsfeiten worden shows die in sneltempo en zonder enige kritische reflectie de wereld worden ingestuurd.

Reflectie zou het publiek immers kunnen ontstemmen waardoor het een andere zender of internetadres opzoekt en zodoende de reclame-inkomsten van de mediabedrijven in gevaar brengt.

Time Warner, de grootste media en entertainmentgroep ter wereld, heeft in de afgelopen maanden twee megafusies achter de rug. Ze vloeit samen met EMI (Electric and Musical Industries LTD) dat als laatste groot onafhankelijk muzieklabel werd beschouwd. Hierdoor wordt Warner de tweede belangrijkste speler in de muzieksector. Deze fusie creëert een bedrijf met een jaarlijkse omzet van 300 miljard frank, reduceert het aantal toplabels tot 4 en zet 3.000 werknemers op straat. Dit laatste levert hen een besparing op van 400 miljoen dollar.

Daarnaast is er een fusie van Time Warner met American Online (AOL), het nummer 1 online bedrijf in de wereld, dat gespecialiseerd is in de handel van

AOL krijgt op haar beurt de controle over 's werelds grootste mediabedrijven en bezit nu een sector die echt geld en echte winst oplevert (internetbedrijven halen hun winst voornamelijk uit overgewaardeerde aandelen en niet uit werkelijke verkoop van producten).

De drie bedrijven spreken van een revolutie op het vlak van de telecommunicatie omdat ze nu via het internet alle deelgebieden van de media (TV, film, kranten, muziek, nieuws,...) rechtstreeks tot de huiskamers kunnen brengen. Ze hopen dat ze hiermee de traditionele distributiekanaalen buiten spel kunnen zetten. De onafhankelijke pers waarschuwt echter dat deze nieuwe distributiekanaalen voornamelijk in het bezit van grote ondernemingen zal komen

waardoor de vrijheid, die op het internet aanvankelijk heerste, sterk ingeperkt zal worden.

Door deze samensmelting ontstaat er één megabedrijf dat het potentieel heeft om elk Amerikaans huishouden op een of andere manier te bereiken. Er zijn bv. plannen om het internet via de tv en de gsm's aan de man te brengen.

diverse producten via het internet. Dit is de grootste overname die zich ooit in de geschiedenis heeft voorgedaan met een waarde van 172 miljard dollar. Time Warner heeft met deze fusie de concurrentiedreiging van het internet afgewend en een nieuwe distributiekanaal aangeboord, maar heeft hiermee ook de vrees bevestigd dat megabedrijven het internet proberen te domineren.

	Time Warner	EMI (platenmaatschappij)	AOL
Werknemers	70.000	10.300	12.100
Inkomsten	26,8 miljard dollar	3,83 miljard dollar	4,8 miljard dollar
Activiteiten TV	CNN/TNT, Cartoon Network, Home Box Office, Turner entertainment		
Activiteiten film	Warner Bros, New Line Cinema		
Activiteiten kranten en tijdschriften	Time, People, Entertainment Weekly, Totaal: 32 titels, 120 miljoen lezers		
Activiteiten muziek	Labels: Atlantic, Elektra, Warner Bros Records	Labels: Virgin, Priority, Capitol, Blue Note, Chrysalis Copyrights: > 1 miljoen	
Activiteiten boeken	Uitgave van duizenden boeken		
Activiteiten op internet tijdschriften,...	Verkoop van muziek, film, muziek	Hoofdzakelijk verkoop van (muziek, films, nieuws, porno, tijdschriften,...), reclame inkomsten, abonnees,...	Handel via internet

Hierdoor zal men miljoenen zoniëten miljarden mensen kunnen beïnvloeden (de drie bedrijven samen hebben reeds 100 miljoen betalende abonnees). Tevens dwingt ze andere bedrijven om te fusioneren die anders een grote kans lopen om uit de markt geduwd te worden. Hierdoor is het gevaar voor monopolie- of kartel vorming niet meer denkbeeldig.

Deze megabedrijven zijn tevens in handen van elites, die meer belang hechten aan geld en macht dan aan het geven van veelzijdige informatie en opinies. Door hun positie zijn ze in staat om personen te "maken" of te "breken" waardoor ze een belangrijke factor zijn in de Amerikaanse politieke wereld.

Ze beoefenen tevens een door de markt gedreven censuur, die weliswaar minder zichtbaar is dan rechtstreekse staatscensuur maar die daarom niet minder reëel is. Het is een vorm van zelfcensuur gestimuleerd door een zoektocht naar winst, waarbij men het publiek zo weinig mogelijk tot kritische reflectie en controversiële ideeën wil aanzetten. Het doel van deze bedrijven is het creëren van kooplustige mensen waardoor hun reclame-inkomsten veilig worden gesteld. Deze bedrijven en hun leiders zijn rijk en machtig geworden door de "vrije" markt en zullen deze dan ook niet in vraag stellen.

Hoewel er meer en meer nieuws is merk je dat al deze mediabedrijven een zelfde invalshoek en gelijkaardige thema's gebruiken. Hierbij worden de "groten der aarde" van popsterren tot zakenlui steeds als helden en overwinnaars geportretteerd, waarbij de gewone man enkel mag opdraven in freakshows zoals Jerry Springer, spelprogramma's en oppervlakkige emotioneel geladen nieuwsberichten.

Deze evolutie grijpt ook in het Europese medialandschap plaats, mede omdat de Europese bedrijven door grote Amerikaanse firma's worden overgenomen.

Deze centralisatie van geld, macht en informatie zal op de duur desastreuze gevolgen hebben. Denk maar aan Rusland waar de media, die in handen is van de Jeltsin-Poetin familie, een zeer grote rol speelde bij de recente verkiezingsoverwinning en bij de propagandaoorlog tegen Tsjetsjenië. Net zoals de Westerse media de Kosovo-oorlog rechtvaardigde en als enige oplossing naar voor schoof.

Luke Vanderbeke

De eerste grensoverschrijdende vijandige overname in Europa:

Vodafone heeft na een drie maanden durende overnamestrijd het Duitse Mannesman kunnen bemachtigen. Opnieuw komt hier een recordovername tot stand, voor een bedrag van 7300 miljard fr.

Analisten wijzen erop dat de andere Europese telecombedrijven onder druk komen om ook megafusies af te sluiten of te verdwijnen. Verder waarschuwen ze voor overnames in andere sectoren. De geslaagde vijandige overname van Mannesman zou het startschot kunnen zijn voor een hele reeks van dergelijke acties.

DE FUSIES EN DE OVERNAMEN

In de laatste twaalf maanden liepen de fusies en overnamen in de wereld op tot een bedrag van 3.070 miljard Euro.

Kopers	Doelen	In miljarden euro	Sectoren
1. Vodafone-Airtouch (VS. Gr.-Brit.)	Mannesman (D)	149,22	Telecommunicatie
2. MCI-World Com. (VS)	Sprint (VS)	121,52	Telecommunicatie
3. Pfizer (VS)	Warner Lambert (VS)	83,77	Farmacie
4. American Home Product (VS)	Warner-Land (VS)	72,49	Telecommunicatie
5. Vodafone (VS-Gr.-Brit.)	Airtouch (VS)	58,05	Telecommunicatie
6. AT & T (VS)	Media One (VS)	58,02	Telecommunicatie
7. Total-Fina (F)	Elf Aquitaine (F)	52,59	Petroleum

TOP ... PUNT

ONGELOOFLIJK MAAR WAAR

Onder de titel "Banking with Hitler" bracht de Frans-Duitse T.V.-zender "Arte" (12/1/2000) een ontstellende documentaire over de financiering van Hitler's "Derde Rijk". In deze reportage werd aangetoond hoe bepaalde Britse, Amerikaanse en Franse banken voor en tijdens de Tweede Wereldoorlog financieel hebben bijgedragen tot de door nazi-Duitsland gevoerde uitroeiingsoorlog.

Er werd gesproken over de BRI, een internationale bank die in 1933 door de Duitser Dr. Schacht (een latere nazi) in samenwerking met hogergenoemde banken werd opgericht.

Hierbij werd er op gewezen dat in 1939, toen Hitler dus reeds aan de macht was, door sommige banken van de hogergenoemde landen, 284 miljoen Zwitserse fr. geïnvesteerd werd in de Duitse economie.

Toen Oostenrijk door nazi-Duitsland onder de voet werd gelopen gaven de "geallieerden" hun instemming om het aandeel van Oostenrijk in de BRI - 22 ton goud, naar Duitsland over de hevelen.

Hetzelfde gebeurde toen Hitler Tsjecho-Slovakije bezette. Niet minder dan 6 miljoen pond goud, dat zich nochtans in de kluis van de Britse Nationale Bank bevond, werden eveneens aan Duitsland overgemaakt.

Gedurende gans de oorlog kreeg nazi-Duitsland dividenden van de bank BRI die ze in haar oorlogsindustrie kon investeren.

De Amerikaanse Chase bank en de Britse Barclay bank werden als de belangrijkste medespelers in deze operatie genoemd.

Het is wel opvallend dat pas meer dan 50 jaar na het einde van de tweede wereldoorlog iets over deze schandalige praktijken bekend wordt.

De Franse schrijver Anatole France zegde destijds terecht: "Men denkt te sterven voor het vaderland maar verliest het leven om de koffers van de kapitalisten te vullen".

Onze zogenaamde objectieve media, pers, radio en T.V. vonden het niet nodig ook maar enig commentaar te brengen op deze onthullende documentaire. (ads)

Voedsel dat de wereld veranderde

De aardappel, afkomstig uit de Andes, was eertijds heksenvoedsel

De aardappel blijft de assepoester van onze eetwaren. Alhoewel onontbeerlijk wordt hij al te vlug vergeten. Eertijds was hij een toverkruid, toen hij in Europa werd ingevoerd van uit de nieuwe wereld. Maar dan kwam Parmentier en de patat bezweerde de slagen van het lot.

Het was in de zestiende eeuw dat Spaanse monniken, komende uit Chili en Peru, de aardappel importeerden in Europa en dit terzelfdertijd met de tabak. De domheid van de mens verwierp toen de aardappel en verkoos de ongezonde tabak. Onze patat, een werkelijke en universele rijkdom, moest toen het onderspit delven in concurrentie met dit waardeloos en schadelijke kruid.

De toen hongerlijdende landman keek neer op de degelijke aardappel en verkoos het nicotinehoudende kruid, dat zijn eetlust afbrak en hem de hardheid van het leven deed vergeten. Maar ook nu nog in onze dagen, niettegenstaande de anti-rookcampagne, is het prestige van de tabak veel hoger dan dit van de patat. Heeft al ooit iemand gezien dat een prestigieuze sportprestatie gesponsord werd door Bintjes of Polders? Neen, niettegenstaande de reeds eeuwenlange aanwezigheid van de aardappel op onze borden in Europa, blijft deze gezonde voeding de Assepoester van onze voedingswaren. Het duurde twee eeuwen vooraleer de aardappel als eetwaar in Europa werd aanvaard.

Waarom deze terughoudendheid?

De bijgelovige middeleeuwen waren er vast van overtuigd dat de hel ondergronds huisde. De aardappelknollen, die in concurrentie traden met de graangewassen, werden door hun ondergrondse groei als des duivels beschouwd. Daarentegen werd het bovengrondse graan, waarmee men toch de heilige hosties vervaardigde, als heilig aanzien. Bovendien werd de satanische knof beschuldigd van verspreider van de lepra en de pest! Tot overmaat van ramp werd hij ook nog geassocieerd met de alruin, nachtschade en de doornappel, allen giftige planten.

Ter verontschuldiging van onze voorvaders, moeten we toch aanstippen dat de eerste door de monniken ingevoerde aardappel, niet dezelfde voedingskwaliteiten had als onze huidige patatjes. Daarbij hadden ze nog een bittere smaak. De inwoners van de streek aan het Titicacameer onderwierpen hun aardappelen aan een behandeling waardoor ze hun bitter smaak verloren. De knollen werden 's nachts in de vrieskou gebracht en overdag in de volle zon om te drogen.

Pater Joseph de Acosta van de Sociëteit Jesus of Jezuiten in Peru, schreef in 1591 een boek getiteld "Historia natural y moral de las Indias". Wij lezen daarin dat de streek van het Titicacameer zeer vlak is en dat daar geen bomen groeien. Gezien de inwoners geen graangewassen kweekten, werd dit gecompenseerd door het planten van knollen, genaamd papas. Nadat ze de voornoemde behandeling hadden ondergaan werden ze chugno genoemd. Het was de voeding van heel die provincie. De aardappelsoorten echter afkomstig van streken verder verwijderd van de evenaar, maakten een betere kans in onze gewesten. Op het einde van de 17e eeuw waren onze patatjes al goed aangepast aan onze streken. In Ierland onderging in het begin van voornoemde eeuw, de aardappel een fundamentele verandering. De waanzinnige godsdienstoorlog tussen de protestanten en de katholieken werkte het kweken ervan in de hand. Ondergronds, goed verborgen voor plunderaars, werd de patat het voedsel bij uitstek. Ierland bleef de grootste verbruiker van de Europese Unie met 143 kg per jaar per persoon. In 1845-46 brak de aardappelplaag los, die meer dan een miljoen doden eiste. In die periode weken veel Ieren uit naar de Verenigde Staten.

Antoine Augustin Parmentier

In 1756 verbleef deze Franse legerapotheker in Pruisische krijgsgevangenschap tijdens de zovenjarige oorlog tussen Frankrijk en Duitsland. Daar leerde hij de aardappel kennen, want hij was er dagelijkse kost. Terug in Frankrijk werd hij een ijveraar voor de verspreiding van de patat. Maar in zijn

land was het scepticisme groot. Gelukkig behaalde Parmentier de eerste prijs op een wedstrijd, uitgeschreven door de Academie van Besançon, speciaal voor zoekers en filosofen. De wedstrijdvraag was de volgende: "Wijs plantaardig voedsel aan dat in geval van schaarste de gewone voeding van de mens zou kunnen vervangen." Dit succes was des te opmerkelijker door het feit dat de aardappel slechts gekookt, dus niet als frites of kroketten, in de gunst van de Fransen diende te komen. Daarom was de verspreiding onder het gewone volk niet vanzelfsprekend, integendeel!

Parmentier was intussen apotheker geworden van de Franse oorlogsinvaliden, waardoor hij met de hogere klasse in aanraking kwam. Daar maakte hij dankbaar gebruik van. Hij mobiliseerde de grootste wetenschappers voor een diner, waar een twintigtal verschillende schotels op basis van aardappelen werden geserveerd. Zelfs koning Lodewijk XVI liet weten dat voortaan de patat op zijn koninklijke tafel zou present zijn! Daarmee was de elite voor de zaak gewonnen. Maar nu nog het gewone volk.

Parmentier kreeg van de koning gedaan dat er 27 hectaren zanderige grond, les Sablons, aan de poorten van Parijs, beplant mochten worden met aardappelen. Gewapende mannen bewaakten overdag het patatenveld, maar 's nachts niet. Toen de oogsttijd aanbrak werden er 's nachts knollen gestolen. En zo kwam dit "heksenkruid" met zijn satanische knollen tot bij het volk en veroverde het heel de wereld, wat de bedoeling was van Parmentier. Diegenen die de tweede wereldoorlog meemaakten zullen het zich nog wel herinneren, dat vooral onze patat ons in leven liet!

René Van Nerum
Naar Luc Rosenzweig

Louis Michel zet België in de kijker

Louis Michel brengt België weer op het politiek toneel, is een veel gehoorde opmerking. Hij voert een beleid dat stoelt op waarden, met name mensenrechten en democratie, die na de Koude Oorlog hun weg konden vinden, hoort men van waarnemers. "De beste manier om het slechte image van België in het buitenland te doen omkeren."

Op het voorplan

Het is inderdaad zo dat Louis Michel hoge ogen gooit met de manier waarop hij zich in de zaak Pinochet opstelt. Zwitserland en Frankrijk staan ook wel mee in deze rij. Mijn Brusselse Chileense vrienden zeggen me dat ze uit hun moederland berichten krijgen met felicitaties voor de Belgische regering.

Ook rond de deelname van uiterst rechts in de Oostenrijkse regering staat Louis Michel op het voorplan. Hij was er als de kippen bij, samen met de Franse president Chirac, om nog tijdens de formatie-onderhandelingen in Wenen zijn protest kenbaar te maken.

België heeft zich ook in het Europese defensiedossier sterk geprofileerd. In de voorbereiding op de EU-top in Helsinki was ons land een sterk pleitbezorger voor een Europese defensie op zich. Onze bewindslui zitten hiermee hand in hand op één lijn met de Fransen. De verantwoording is ook hier vrede, interveniëren voor mensenrechten e.d.m.

Een ander element is de wil om België opnieuw een rol te doen spelen in Centraal Afrika. In zijn beleidsbrief spreekt minister Michel er uitgebreid over. Hij doet verschillende voorstellen o.a. over "tegengaan van wapentrafiiek en andere illegale transfers", en naar verluidt zou hij bereid zijn om de tussenhandelaren extra aan te pakken door Belgen strafbaar te stellen voor illegale wapenhandel ook als de wapens niet op ons grondgebied zijn geweest. Er wordt ook een Belgisch speciaal gezant aangesteld voor de regio. Verder is er veel sprake van partnership, structurele stabiliteit. De Europese Unie moet weer aandacht voor Afrika krijgen, is de boodschap.

Historische schuld

En dan is er nog de onderzoekscmissie naar de moord op Lumumba in

1961, die in het Belgisch parlement zal worden opgericht. Het boek van Ludo De Witte stelt dat het Belgisch politiek establishment van die tijd "Lumumba wou elimineren". Op zich een merkwaardig feit, die onderzoekscmissie. Waarom speelt L. Michel in op de analyse die in het boek is aangebracht? Sommigen menen dat hij vanuit z'n humanisme wel echt morele principes wil inbrengen. Iets in de stijl van: een nieuw millennium en nieuwe politieke cultuur moeten de fouten uit de geschiedenis van de voorbije eeuw aan kunnen. Anderen beweren dat het wel 's een extra pör zou kunnen inhouden tegen de christelijke partijen die uit de regering zijn gehouden. Oude politieke cultuur dus. Bepaalde waarnemers hebben het dan weer over de band van een onderzoekscmissie als dusdanig en de wil om in Centraal Afrika "weer te gaan meetellen". Kwestie van een mooi visitekaartje te kunnen hebben.

Het zijn zeker allemaal lovenswaardige voorstellen en initiatieven. Het lijkt op dit ogenblik ook wel zo dat de Pinochet- en Haiderpolitiek van L. Michel hem sterk in het internationaal zoeklicht heeft geplaatst. Het leverde alleszins een uitnodiging op om te participeren aan een mogelijk vredesproces in Burundi.

Waarden of belangen?

We zullen toch moeten blijven uitkijken, denk ik, of een en ander niet louter is bedoeld om inderdaad het image van België op te poetsen. Een aanloop tot een goed "Afrikaticket" als het ware om nadien des te makkelijker gunstige contracten in de wacht te kunnen slepen? Met andere woorden, een afrekening met het kolonialisme, een aantal opbouwende politieke initiatieven, om dan over te kunnen gaan naar de (neokoloniale) business?

Waar we in de toekomst ook nog oog zullen moeten voor hebben, is de eventuele band tussen de Belgische "morele waarden" en de "Franse strategische" belangen. Op een of andere manier is Frankrijk betrokken in de meeste van deze Belgische "positieve stappen". Moet de oproep van minister Michel voor EU-aandacht voor Centraal Afrika, Frankrijk niet weer op het toneel in dat gebied brengen?

Wordt zeker vervolgd.
Georges Spriet

De standpunten rond de JSF

De Joint Strike Fighter (JSF) is onlangs in de publieke belangstelling gekomen. Dit heeft uiteraard te maken met het prijskaartje ervan (dat heel die tijd misleidend laag werd gehouden). Onze regering moet (officieel) vrij vlug de knoop doorhakken over de deelname aan de productie van de JSF, een Amerikaans project, dat de F-16's (maar ook de A10 van de luchtmacht en de AV8B en A6 van de zeemacht) moet vervangen. De Amerikaanse regering vertrouwde de opdracht toe aan Boeing en Lockheed Martin en die moeten klaar zijn met hun huiswerk tegen midden 2000. Inmiddels hebben Nederland, Noorwegen, Denemarken en Israël hun deelname aan het project bevestigd (Nederland twijfelt nu inmiddels weer omdat de kostprijs hoger blijkt uit te vallen). Opdat ook Belgische bedrijven zouden kunnen deelnemen moest er eerst een toegansticket betaald worden van 400 miljoen fr. Geen klein bedrag. De Vlaamse luchtvaartlobby, FLAG stelde toen dat 20 Vlaamse bedrijven (o.a. Barco en Asco) geïnteresseerd waren en drong zwaar aan op de betaling van het toegansticket. Maar er kwam een niet van de Vlaamse regering, omdat die decretaal gebonden is. Aan Waalse kant zijn vooral Sonaca en Techspace Aero (nog steeds) geïnteresseerd. Die probeerden de PS voor hun kar gespannen. Aanvankelijk met succes. PS-voorzitter Elio di Rupo (partijgenoot van Flahaut) liet weten dat het toegansticket 'zo vlug mogelijk' moet betaald worden. Inmiddels is hij bijgedraaid en maakt de PS van de JSF geen prioriteit meer.

Aan Vlaamse zijde is er veel tegenstand: SP, Agalev, VU en CVP zijn tegen. Alleen de VLD-positie is niet helemaal duidelijk. VLD-defensiespecialist Stef Goris liet zich positief uit over deelname, maar VLD-voorzitter De Gucht, nuanceerde Goris' uitspraak.

Goris is alvast bereid om te pleiten voor de helft van de aankoop van de JSF. Hij denkt aan 36 exemplaren. De correcte berekening leert dat dit neerkomt op 104,5 miljard fr. wat wellicht onaanvaardbaar blijft voor Groenen en Vlaamse socialisten.

(LDB)

Een overzicht van de Belgische wapenexport

	1996	1997	1998		1996	1997	1998
Europa				Centraal- & Zuid-Amerika			
Andorra	113	0	0	Argentinië	8.635	7.289	36.951
Bulgarije	0	0	3.631	Brazilië	66.212	227.995	217.876
Denemarken	82	82	323	Chili	743	0	53.410
Duitsland	118.658	120.121	215.818	Colombia	1.419	0	0
Finland	3.443	2.618	2.703	Costa Rica	0	0	40
Frankrijk	389.244	368.729	312.271	Ecuador	8.255	8.867	2.703
Griekenland	33.811	3.799	26.019	El Salvador	0	0	1.493
Hongarije	72	196	403	Guatemala	224	0	0
Ierland	1.194	17.122	2.703	Mexico	271.977	26.157	16.378
IJsland	36	0	0	Panama	458	0	10.488
Italië	103.243	191.641	366.891	Peru	22.915	1.814	7.584
Kroatië	88	0	0	Venezuela	0	4.152	7.100
Letland	417	74	121	Nabije & Midden-Oosten			
Luxemburg	0	0	6.011	Bahrein	536	12.847	126.103
Nederland	72.928	55.063	135.421	Cyprus	1.635	54.364	5.244
Noorwegen	4.544	67.729	116.179	Israël	45.739	30.595	80.478
Malta	0	7.234	0	Jordanië	395	8.026	4.195
Oostenrijk	2.743	11.389	152.243	Katar	7.839	10.641	171.404
Polen	306	64	0	Koeweit	6.711	109.957	112.589
Portugal	96.048	31.822	1.936	Libanon	18.037	16.413	5.083
Roemenië	0	0	282	Oman	29.538	9.896	17.104
Rusland	893	129	0	Saoedi-Arabië	4.739.516	3.413.298	3.833.702
Slowakije	30	0	0	Veren. Arab. Emiraten	16.909	137.973	21.340
Slovenië	0	0	5.688	Rest Azië			
Spanje	19.799	30.156	25.656	Bangladesh	0	0	807
Tsjechië	1.090	2.755	766	Brunei	2.508	3.901	202
Turkije	152.835	22.897	68.659	Filipijnen	30.472	32.008	6.777
Verenigd Koninkrijk	265.095	833.624	3.666.009	Hong Kong	1.240	354	1.008
Zweden	10.280	26.123	84.714	Indië	0	0	2.501
Zwitserland	18.055	44.425	72.773	Indonesië	84.135	53.086	72.450
Afrika				Japan	0	0	4.276
Botswana	31.598	44.652	16.660	Maleisië	89.463	96.558	124.852
Burkina Fasso	1.056	0	0	Maldiven	0	0	4.679
Egypte	0	49.502	8.955	Pakistan	0	54	0
Eritrea	78.004	34.918	0	Singapore	23.689	6.468	32
Ivoorkust	0	35	0	Taiwan	26	34.401	9.157
Kenia	254	1.693	0	Thailand	244.845	131.125	349.344
Marokko	150.000	114.451	41.832	Zuid-Korea	6.584	0	0
Mauritius	1.390	0	0	Oceanië			
Tunesië	21.322	19.429	17.265	Australië	282.859	111.496	60.268
Zimbabwe	441	648	0	Nieuw-Zeeland	626	112.045	59.219
Zuid-Afrika	0	9.423	14.280	Overige			
Noord-Amerika				Internat. instellingen	517	946	1.049
Canada	212.668	218.808	196.496	totaal			
USA	352.761	577.353	1.588.303	8.180.177	7.459.934	12.537.036	
in duizend Belgische frank				1994: 11.402.620			
				1995: 8.230.385			

Dialogogavonden

Oostende

Het samenwerkingsverband "Democratisch Overleg Oostende" (Demoo) presenteert Voorjaarsboekje 2000

10 maart 2000 20u15

Conferentiezaal Stadhuis Oostende
"Ontwikkelingssamenwerking en vrede"

een lezing door Staatssecretaris voor Ontwikkelingssamenwerking, dhr **Eddy Boutmans** ingeleid door **Marina Willems**, Schepen voor Onderwijs en Ontwikkelingssamenwerking van Oostende

een organisatie van Vredesbeweging Regio Oostende, Volkshogeschool en Vermeylenfonds

17 maart 2000 20u15

Leeszaal Stedelijke Bibliotheek Wapenplein Oostende

"Louis Paul Boon en Oostende"

door **Kris Humbeek**, professor UIA en biograaf van L.P.Boon

een organisatie van Masereelfonds en Vredesbeweging Regio Oostende

27 maart 2000 20u15

Ontmoetingscentrum Christinastr. 113 Oostende

"Water voor de Wereld"

een uiteenzetting door **Riccardo**

Petrella, professor UCL

een organisatie van Vandaag en Morgen, Ruimte vzw en Vredesbeweging Regio Oostende

Gent

14 maart 2000 20u

dialogogavond

"De geschiedenis van het I.R.A."

inleiding door **Joost Van Dommele**,

Noord-Ierlandkenner

Vredescentrum Galgenberg

Galgenberg 29 9000 Gent

een organisatie van Vrede Regio Gent Masereelfonds

18 april 2000 20u

dialogogavond

"Een wereld van vrede, zonder conflict?"

inleiding door **Guy Quintelier**, filosoof, coördinator IMAVO

Vredescentrum Galgenberg

Galgenberg 29 9000 Gent

een organisatie van Vrede Regio Gent Masereelfonds

1 jaar na de NAVO-bombardementen

Brussel

24 maart 2000

actie aan het Ministerie van Buitenlandse Zaken

25 maart 2000

jongerenmars tegen nieuwe wapenwedloop

13u: station Schaarbeek

(voor meer info: zie achterwikkelt)

26 maart 2000

Conferentie: "Veiligheid een kwestie van militairen?"

ACV-gebouwen Pletinckxstraat

Brussel (bij de Beurs)

voor meer info: zie krant als bijlage bij dit nummer + blz. 37

11 maart 2000

Cuba-dag

georganiseerd door de Coördinatie voor de Opheffing van de Blokkade tegen Cuba

VUB

13.30 uur: **film**

15 - 18.15 uur: **debatten**

- * mensenrechten
- * landbouw in Cuba
- * de blokkade, Bacardi & Co
- * kunst in Cuba

19 uur: **centrale meeting**

met Cubaanse gasten

21 uur: **concert**

Patente Habana

Doorlopend: animatie, muziekatelier, fototentoonstelling, Cubaanse hapjes en drankjes

Voorverkoop 250 - inkom 350 Bf

Info 05 501 67 00

Tweede Paasdag

24 april 2000

Vrede vzw nodigt u uit om mee te gaan betogen op een van de traditionele Duitse vredespaasmarsen:

vredesbetoging Dusseldorf voor minder militaire uitgaven

heen en terug op 24 april met de bus 500 Bf

tel 09 233 46 88 f

ax 09 233 56 78

e-mail: vrede@ngonet.be

Vrijdag 28 april 2000

10 tot 16 uur

Studiedag

"Stedenbanden als solidariteit met de Koerdische bevolking"

in: Amazone Middaglijnstraat Brussel
Programma:

- HADEP-burgemeesters
- stedenbanden en (gemeentelijke) ontwikkelingssamenwerking
- ervaring van de stad Mol met hun stedenband met Sta Tomas in Nicaragua

Org.: Coördinatie stop de oorlog in Turkije i.s.m. Vrede

25 maart 2000 Beurshalle Brugge 20ste Romerodag

"Klanken uit de kloof"

vanaf 10 uur:

conferenties, kooroptredens, theater, viering in de kathedraal, feest

info: tel 050 38 63 51

Vredesconcerten Ten Vrede

een geheel van vier delen dat omkaderd wordt met passende theaterstukjes en muzikale intermezzo's gebracht door **Jo Lemaire en Jean Bosco Safari** (Info: IJzerbedevaartcomité Diksmuide)

- * **degeneratie van het oorlogvoeren**
met o.a. videobeelden over WO I, D.-Day, Vietnam, Hiroshima
- * **reductie van het mensbeeld als grondstof**
moord als industrie (met o.a. videobeelden over concentratiekampen)
- * **oorzaken armoede, ongelijkheid, fanatisme**
met o.a. videobeelden Artsen Zonder Grenzen, Amnesty International
- * **geweld brengt nooit vrede**
oproep tot persoonlijk engagement

Interventie – Effecten – Rapport / 26 maart 2000

Via getuigenissen en analyses worden een aantal effecten van de militaire interventie tegen Joegoslavië nagegaan. Welke effecten zei men te beogen? En wat was het resultaat van al dat bombarderen? Welke waren de gevolgen op ecologisch en economisch vlak? En de burgerslachtoffers?

10.00 uur:

Veiligheid waar gaat het over? Een militaire invulling van veiligheid en de mogelijkheid van een niet-militaire invulling.

Prof. Ruddy Doom (vakgroep derde-wereldstudie RUG), Prof. Dietrich Fisher (co-directeur Transcend Peace and Development Network, V.S), Andreas Pecha (secretaris Oostenrijkse Vredesraad)

11.30 uur:

Verklaarde en verborgen doelstellingen? Geostrategische belangen? Wat heeft de politiek-diplomatieke aanpak gerealiseerd? Wat met Rambouillet?

Paul-Marie de La Gorce (Le Monde Diplomatique) o.v. Andreas Pecha (Oostenrijkse Vredesraad)

14.00 uur:

Getuigenissen van op het terrein.

Ecologische schade: Prof. Vanhoorne Michel en prof. Bulat (Belgrado)

Organisatie:

Forum, Vrede, A.I.B., Oxfam-Solidariteit, Christenen voorhet Socialisme, Werkpl. Theol. en Maatsch.

Burgerslachtoffers: Perez Pujol (leider, van het Spaans onderzoeksteam van de OVSE) Economische schade: professor Bulat (Belgrado)

15.30 uur:

Analyses.

Gebruik burgerdoelwitten als oorlogsstrategie: J.P. Marthoz (Human Rights Watch) Rol van de media: Nico Carpentier (U.I.A) Internationaal recht: Prof. em. Eric Suy (videostatement)

Synthese: **Gilbert Hubert (eindredactie De Standaard)**

17.00 uur:

Debat rond een Belgisch veiligheidsbeleid met vertegenwoordigers van democratische partijen.

18.30 uur:

Afsluiter en start van nieuwe campagne

'Veiligheid, een kwestie van militairen?' Conferentie: zondag 26 maart 2000

Eén jaar geleden, op 24 maart 1999, startte de NAVO met het bombarderen van Joegoslavië. België werd een land in oorlog. Wij willen aan onze beleidsmakers iets duidelijk maken: de les uit Kosovo is niet nog meer investeren in militaire structuren, maar eindelijk werk maken van geweldpreventie en niet-militaire conflicthantering.

Daarom nodigen wij u uit om mee na te denken over de vraag 'Veiligheid, een kwestie van militairen?'

We starten op zondag 26 maart met een brede conferentie. Het programma biedt een waaier aan mogelijkheden. Het geeft een beeld van de 'nieuwe militarisering', brengt concrete getuigenissen van mensen actief in projecten van niet-militaire veiligheid, buigt zich over suggesties voor het beleid om eindelijk werk te maken van niet-militaire veiligheid, ...

Eén van de activiteiten die je kan bijwonen is het 'interventie-effecten-rapport'. Hiernaast vind je daar meer details over.

Plaats van de Conferentie: ACV-gebouw, Pletinckxstraat 19, in het centrum van Brussel

De Lombarde

Camping en vakantiehuisjes op 500 meter van de zee!

De Lombarde omvat een groene, kindvriendelijke camping met moderne sanitairs.

Voor de kleinsten is er een speeltuin en

tijdens de schoolvakanties is er een ruim animatie-aanbod voor groot & klein.

Je kunt hier ook terecht voor een partijtje air-hockey, tafelvoetbal, biljart, tafeltennis, petanque, basket, tennis ...

Vissers worden verwacht langs de uitgestrekte visvijver.

Het restaurant en het cafétaria hebben een goede naam.

Door een ruim aanbod, lage prijzen en heerlijk verse broodjes, zorgt de winkel ervoor dat je van een deel van de dagelijkse besomeringen verlost wordt.

Voor de fietser en/of wandelaar staan er 5 trekkershutten ter beschikking.

De routes kunnen ter plaatse uitgestippeld worden, er is een ruime keuze.

Kom gerust eens langs of vraag vrijblijvend een folder aan met prijslijst.

De Lombarde, Elisabethlaan 4, 8434 Lombardsijde - Tel. (058) 23 68 39

Een initiatief van vzw Volkstoerisme.

Vrede, veiligheid en ontwikkeling

Sedert het einde van de Koude Oorlog beleven we een paradox: enerzijds neemt het aantal conflicten (vooral in het zuiden) toe, en anderzijds zien we dat bij ons de brede vredebeweging zo goed als verdwenen is. Dat stelt het probleem van de betekenis van de actuele conflicten, en van het bewustzijnsniveau van de publieke opinie;

Een belangrijk deel van de conflicten hebben van doen met de economische unipolariteit, die haar wil en belangen aan de rest van de wereld opdringt. Sedert 1970 leven we inderdaad in een nieuwe periode van kapitaalsaccumulatie op wereldvlak. De zogenaamde "consensus van Washington", waar bij de grote internationale organisaties, de Amerikaanse schatkist en een reeks economische "scholen" tot het besluit kwamen dat alleen een neo-liberale ommezwaai van de economie het kapitalisme kon redden uit z'n veralgemeende neergaande productiviteit. Dit monddede uit in een lange maar efficiënte strijd tegen arbeid en staat.

Door alles op de totale vrijmaking van de markt te zetten vergat men - moedwillig - dat de markt ook sociale verhoudingen inhoudt. Inderdaad, wanneer de concurrentie zegt 'dat de beste moge winnen', bedoelt men eigenlijk 'dat de sterkste moge winnen'. Vandaar dat de rijken de markt willen liberaliseren, en dat de sterksten naar deregulering vragen.

In dit kader deden de structurele aanpassingsprogramma's de nationale economieën, en zeker die van het zuiden, integreren in de wereldeconomie. Derdewereldlanden moeten met name weer geloofwaardig worden voor het internationaal financieel systeem: ze moeten hun schuldintresten kunnen betalen, hun grenzen openen voor het internationaal kapitaal, elke bescherming moet weggewerkt, ook de kleinste sociale bescherming als die een hinder kan zijn voor de accumulatie.

Het zijn de meest kwetsbare groepen in de maatschappij die het gelag betalen. Enkele voorbeelden. In Indië zijn de conflicten waarin de kastelozen, de Darits, betrokken zijn enorm toegenomen sedert 1990. Het zou om zo'n 100.000 conflicten gaan in deze tien jaar. Nu valt dit fenomeen samen met het openstellen van de markt, en met een min of meer aanvaarden van de neoliberalistische weg. Het IMF had voordien geëist dat de subsidiëring voor de basislevensmiddelen zou worden afgeschaft, alsook de quota aan jobs die voor de kastelozen waren gereserveerd.

Omdat de kastelozen meestal geen betaald werk verrichten, d.w.z. geen deel uitmaken van de verhouding arbeid-kapitaal, is het de oude kastenindeling die hun houding bepaalt.

In Rwanda zien we dat eerst de koffieprijs sterk daalde, nadat het IMF de regering had aangeraden

zich volledig op de landbouwexport te gooien. Daarbij kwam nog het gewicht van de schuldenlast. De economische crisis trof aldus eerst de kleine boeren, die niet direct konden omschakelen naar voedingsgewassen, en later ook de financiën van de staat. De reactie was vreselijk en verliep volgens een oude culturele scheidingslijn: Hutu-Tutsi. Dit was niet de enige reden van de genocide, maar waarschijnlijk toch een zeer belangrijke.

In Chiapas vindt de zapatistische revolutie z'n wortels in de eeuwenoude uitbuiting van de indianen. Maar de inheemsen vonden een sociaal bewustzijn precies in die regio waar de neo-liberale politiek van de Mexicaanse regering de diepste gevolgen veroorzaakte. De leiders van de opstand lieten deze trouwens samenvallen met de start van NAFTA, het vrijhandelsakkoord tussen Canada, de USA en Mexico. Hierdoor wilde men het verband tonen tussen het macro-economisch beleid en de lokale situaties.

Kortom, een eerste vaststelling is dat er zich conflicten ontwikkelen die een prekapitalistische allure (kasten, etnieën) krijgen, maar die hun wortels hebben in het nieuwe model van kapitaalsaccumulatie.

Tegelijkertijd zien we een versterking van het militair imperialisme, in een gelijkaardig perspectief. Staten moeten worden ontmanteld opdat hun economieën beter zouden kunnen worden gedomineerd. Het westen wil de petroleumvoorraden blijven controleren. En we zitten hier nog maar aan het begin van een lange geschiedenis. Thomas Friedman, raadgever van M. Albright, schreef in het New York Times Magazine van maart 1999: "De onzichtbare hand van de markt kan niet functioneren zonder een onzichtbare vuist. Mac Donald kan niet over de wereld uitbreiden zonder Mac Donnel-Douglas, de producent van de F16. De garantie voor de wereldexpansie van technologie uit Silicon Valley heet het leger, de zee- en de luchtmacht, en de 'marines' van de Verenigde Staten." Daarom is de Amerikaanse militaire superioriteit essentieel, en daarom blijft de NATO onder V.S.-controle.

Morgen is het lente

*Er spelen weer kinderen in mijn straat,
want morgen is het lente.
Morgen zal ik leven,
en alles zal nieuw zijn voor mij:
de bloem, de honing en de bij.
Alle pijn is dan voorbij,
want morgen is het lente en mei.
Dan zal ik zacht jouw kinderhandje strelen,
terwijl jij plukt de mooiste bloemen.
zal ik jou mijn kleine lentebroedje noemen.
Want morgen is het lente...*

Jozef Vandromme

De gemonialiseerde economie staat op twee benen: het economische en het militaire. Deze zijn niet te scheiden. De absolute markt, of de heerschappij van de sterkste, en de bewapening die naast zijn groot kostenplaatje ook deel uitmaakt van de technologische en economische logica die het proces van kapitaalsaccumulatie versterkt. Beide politieke oriëntaties, markt en bewapening, zijn de ware vijanden van de ontwikkeling.

François Houtart
(deel van een toespraak ter gelegenheid van 't vertrek als Oxfam-voorzitter van Charles Vandervaeren)

De Rijksdienst voor Sociale Zekerheid heeft een zwarte lijst bekend gemaakt van 23 Belgische voetbalclubs die nog tientallen miljoenen achterstallige sociale bijdragen moeten betalen. Als men weet dat een kleine organisatie of een zelfstandige die een maand achterstel heeft op de vingers wordt getikt dan moet men zich afvragen waarom de Rijksdienst het zo ver laat komen. Vriendjespolitiek?

Het journaal van de TV bracht ons beelden van de Nieuwjaarsreceptie van Koning Albert II. De vorst hield er een pleidooi om, na de verschillende schandalen die we in ons land gekend hebben, ernstig en dringend werk te maken van de hervorming van het gerechtelijk apparaat. Woorden ... want wie zagen we op de TV beelden van de receptie. Gewezen ministers Van den Boeynants en Claes die in de voorbije jaren door rechtbanken veroordeeld werden voor ongerechte praktijken.

Uit een wetenschappelijk rapport is gebleken dat de Duitsers samen per jaar 1,8 miljard uren kloppen. Daarenboven presteren die nog 2,4 miljard uren waarvoor ze niet betaald worden. En dat in een land met meer dan 4 miljoen werklozen... Elf miljard Duitsers lijden aan slaapstoornissen. De helft van de managers is gescheiden net zoals 40 % van de technische dienstverleners in de computerindustrie. Gezien de werkende Duitsers 3 keer zo hard moeten werken, is vrije tijd een luxe geworden. Alleen de dokters varen er wel mee.

Ex-president Jeltsin, die zich nog steeds de "eerste" president noemt, trok naar Bethlehem om er het orthodoxe nieuwjaar te vieren. Twee grote vliegtuigen werden hiervoor ingezet waaronder een om twee gepantserde luxewagens over te brengen. Het geld kan blijkbaar niet op voor Jeltsin. Wie de man in de T.V. beelden het orthodoxe kruisteken zag maken moet zeker even aan de Tsjetsjeense bevolking gedacht hebben, en aan de onmenselijke manier waarop met de bevolking wordt omgegaan. Vanwege de orthodoxe overheid en vanwege Jeltsin kan men hen moeilijk anders noemen dan hypocriet.

Regelmatig leest men in de kranten dat het aantal werklozen in de V.S. gedaald is. Twee

Amerikaanse experten ter zake, L. Katz en A. Krueger, wijzen op de factoren waarmee in analyses nooit rekening wordt gehouden. Ten eerste dat het actieve deel van de bevolking samengesteld uit de minder dan 25 jaar gedaald is van 25 % in 1980 tot 15 % vandaag. De veroudering van de bevolking heeft dus de neiging de werkloosheidsgraad te doen dalen. Een andere factor heeft betrekking op het groeiend aantal gevangenen. In 1970 zaten slechts twee volwassenen op duizend in de gevangenis. Vandaag is dit opgelopen tot 9 per duizend. De opgesloten zijn niet opgenomen in de werklozenstatistiek. Indien men hiermee rekening zou houden zou dit een stijging betekenen van 0,17 % van de totale werkloosheid.

Liechtenstein is, zoals men weet, een belastingsparadijs. Zijn doorlichtige prins Hans Adam II van Liechtenstein is een multimiljardair. Zijn vorstendom met 32.000 inwoners heeft een uit 25 leden tellend parlement. Maar de vorst staat er boven en heeft verregaande bevoegdheden. Hij kan het parlement ontbinden, nieuwe verkiezingen uitschrijven en moet alle wetten goedkeuren. Maar Hans Adam wil meer. Hij wil dat er aangepaste noodwetten komen die hem, bij meningsverschillen met het parlement, nog meer invloed geven door zich de benoeming van de rechters toe te eigenen. Premier Mario Frick zegde over zijn prins "Hij zegt niet ik wil een oplossing" maar verklaart "als jullie niet instemmen met mijn voorstel vertrek ik". Hij bedoelt dan naar Oostenrijk waar hij nog aanzienlijke bezittingen heeft. ...

Op 19 januari liepen twee Thaise soldaten op een landmijn. Ze werden zwaar gekwetst en overleefden, door een gebrek aan verzorging, de opgelopen wonden niet. Enkele dagen voordien werden achtendertig chirurgen ingezet om een olifant te redden die eveneens het slachtoffer werd van een anti-eroonsmijn.

Ex-premier Jean-Luc Dehaene werd kort geleden door de Leuvense Universiteit tot doctor Honoris Causa benoemd. In het nieuws op de VRT zegde men dat dit voor zijn verdiensten was in het financieel beleid van ons land. 't Schijnt dat die mensen nooit gehoord hebben over de meer dan 10.000 miljard schuld die nog op de rekening staan. Tijdens de jaren dat hij premier was zijn er die toch niet vanzelf gekomen?

Tijdens het debat in de Zevende Dag (VRT) over Oostenrijk waaraan de Europarlementsleden Van Hecke (Vlaams Blok), Van der Taelen (Agalev), Smet (CVP) en Ward Beysen (VLD) deelnamen citeerde deze laatste in vergelijking met Oostenrijk andere, naar zijn mening, onrustwekkende problemen in Europa. Enerzijds de vrijlating van Pinochet in Groot-Brittannië en anderzijds de coalitie van socialist en communisten in de volgende verkiezingen. Beysen die zich enkele tijd geleden liet opmerken door het publiceren van advertenties waarin hij het Blok achterna holde, had het hier natuurlijk over de klassieke anti-communistische oprising. Nochtans zou hij moeten weten, als gewezen leraar, dat het juist de Spaanse communisten waren die de actiefste en hardnekkigste tegenstanders van Franco waren.

De nationale voetbalploeg van Ivoorkust verloor zijn kwalificatie in de Afrikaanse kampioenschappen. Prompt werd de ganse ploeg bij hun aankomst in Abidjan door de militairen opgewacht en enkele dagen in een kazerne opgesloten en een speciale training "opgelegd" ...

In de V.S. zijn er reeds een groot aantal gevangenen geprivatiseerd. Er zijn reeds 120 private instellingen waar 120.000 gevangenen (op bijna 2 miljoen) verblijven. De New York Times heeft bekend gemaakt dat de telefoongesprekken die door de opgesloten met hun familie worden gevoerd niet minder dan 30% duurder zijn dan de normale gesprekken. Ieder gesprek betekent een winst van 60% voor de administratie van de gevangenen. Dit betekent een jaarlijkse winst van 21 miljoen dollar.

In de EVP, de Europese Christene Volkspartij, onder leiding van de Duitse CDU, schijnt een meerderheid geen fundamentele bezwaren te hebben tegen het optreden van de Oostenrijkse Ö.V.P. Dat deze de weg openbreekt voor het extreem rechtse FPÖ van Haider blijkt hun minste zorg. Onder het voorzitterschap van Wilfried Martens hadden ze reeds de Britse conservatieven en het rechtse Italiaanse Forza Italia van Berlusconi binnen gehaald. De CVP moet dus niet verwonderd zijn dat rechtse conservatieve krachten steeds zwaarder wegen in de besluitvorming van de EVP.